

NICOLAE SFETCU

POLITICA

INTRODUCERE ÎN POLITOLOGIE

MultiMedia Publishing

POLITICA

Introducere în Politologie

PREVIZUALIZARE CARTE

REGIMURI POLITICE

Nicolae Sfetcu

Publicat de MultiMedia Publishing

Copyright © 2021 Nicolae Sfetcu

Publicat de MultiMedia Publishing, www.telework.ro/ro/editura

ISBN: 978-606-033-428-6, DOI: 10.58679/MM20389

DECLINARE DE RESPONSABILITATE

Având în vedere posibilitatea existenței erorii umane sau modificării conceptelor științifice, nici autorul, nici editorul și nicio altă parte implicată în pregătirea sau publicarea lucrării curente nu pot garanta în totalitate că toate aspectele sunt corecte, complete sau actuale, și își declină orice responsabilitate pentru orice eroare ori omisiune sau pentru rezultatele obținute din folosirea informațiilor conținute de această lucrare.

Cu excepția cazurilor specificate în această carte, nici autorul sau editorul, nici alți autori, contribuabili sau alți reprezentanți nu vor fi răspunzători pentru daunele rezultate din sau în legătură cu utilizarea acestei cărți. Aceasta este o declinare cuprinzătoare a răspunderii care se aplică tuturor daunelor de orice fel, incluzând (fără limitare) compensatorii; daune directe, indirecte sau consecvente, inclusiv pentru terțe părți.

Înțelegeți că această carte nu intenționează să înlocuiască consultarea cu un profesionist educațional, juridic sau financiar licențiat. Înainte de a o utiliza în orice mod, vă recomandăm să consultați un profesionist licențiat pentru a vă asigura că faceți ceea ce este mai bine pentru dvs.

Această carte oferă conținut referitor la subiecte educaționale. Utilizarea ei implică acceptarea acestei declinări de responsabilitate.

Cuprins

POLITICA	1
Introducere în Politologie	1
6 Regimuri politice	6
Utilizare	6
6.1 Democrația	6
Caracteristici	7
Modele de democrație	9
Istorie	9
Teorii	17
Măsurarea democrației	19
Tipuri de democrații guvernamentale	21
Democrația non-guvernamentală	29
Teorie	30
Dezvoltare	32
Democrația creștină	34
Democrația liberală	35
Democrația socială	35
Amplasări în spectrul politic	36
Internaționala Socialistă	36
Critici ale democrației	36
6.1.1 Democrația directă	39
Mișcări contemporane pentru democrația directă	39

Evoluția democrației directe.....	40
Trilema reformei democratice	41
6.1.2 Democrația reprezentativă.....	43
Competențele reprezentanților	43
Istorie	44
Critici	45
6.2 Elitism sau pluralism?	46
Concepția pluralistă a puterii	47
Pluralismul elitei.....	49
Neo-pluralism	49
În politica externă	50
6.3 Egalitatea socială.....	50
Ontologic.....	51
Oportunitatea.....	52
Condiția socială	53
Rezultate	53
6.3.1 Egalitatea de rezultate.....	54
Comparații cu concepte conexe	54
Conceptul în argumentul politic	55
Filosofia politică.....	57
Critica egalității de rezultate	59
6.4 Discriminarea forței de muncă	61
Definiție	62
Explicații neoclasice	62

NICOLAE SFETCU: POLITICA - INTRODUCERE ÎN POLITOLOGIE

Abordarea non-neoclasică	64
Critica abordării neoclasică	67
Bazele teoretice ale discriminării referitoare la ocuparea forței de muncă.....	68
6.5 Discriminarea inversă	70
Critici ale discriminării inverse.....	70
6.6 Inegalitatea economică	71
Măsurări empirice ale inegalității	71
Cuprins	74
Cartea.....	106
Ce vei găsi în această carte?	107
Ce face această carte unică?	107
De ce să alegi această carte?	107
De ce să o citești?	108
Despre autor	110
Nicolae Sfetcu.....	110
Contact.....	110
Editura.....	111
MultiMedia Publishing	111

6 Regimuri politice

În politică, un **regim** (cunoscut și sub denumirea de „*régime*”, din ortografia originală franceză) este forma guvernului sau setul de reguli, norme culturale sau sociale etc., care reglementează funcționarea unui guvern sau instituție și interacțiunile sale cu societatea.

Utilizare

În timp ce cuvântul *regim* își are originea ca sinonim pentru orice tip de guvernare, utilizarea modernă i-a conferit o conotație negativă, implicând un guvern autoritar sau o dictatură. Definiția lui Webster prevede că cuvântul *regim* se referă pur și simplu la o formă de guvernare, în timp ce Oxford English Dictionary definește regimul ca „un guvern, în special unul autoritar”.

Utilizarea academică contemporană a termenului „*regim*” este mai largă decât utilizarea populară și publicistică, implicând „un strat intermediar între guvern (care ia decizii de zi cu zi și este ușor de modificat) și stat (care este o birocrație complexă însărcinată cu o serie de funcții coercitive).” În studiile globale și relațiile internaționale, conceptul de regim este de asemenea utilizat pentru a numi agenții internaționale de reglementare, care se află în afara controlului guvernelor naționale. Unii autori disting astfel analitic între instituții și regimuri, recunoscând totuși că sunt legate între ele:

”Instituțiile, așa cum le descriem, sunt organe care pun în practică proceduri și norme relativ durabile public, de la entități juridice formalizate, cum ar fi OMC, până la seturi de practici și regimuri mai informale, dar care pot fi susținute în mod legal și care respectă seturi de practici, cum ar fi piața capitalistă liberală. Expresiile cheie de aici sunt „pun în practică public” și „relativ durabile”. Expresia „pun în practică public” în acest sens implică proiecție activă, sancțiune legală și, adesea, un fel de opoziție.”

Cu alte cuvinte, regimurile pot fi definite ca seturi de protocoale și norme încorporate fie în instituții sau practici instituționalizate - formale precum statele sau informale, cum ar fi „regimul comercial liberal” - care sunt puse în practică public și relativ durabile.

6.1 Democrația

Democrația (în limba greacă: δημοκρατία *dēmokratía*, literalmente „conducerea prin ‘popor’”) este un sistem de guvernare în care cetățenii își exercită puterea prin vot. Într-o democrație directă, cetățenii în ansamblu formează un organism de conducere și votează direct asupra fiecărei probleme. Într-o democrație reprezentativă, cetățenii aleg reprezentanți dintre ei. Acești reprezentanți se întâlnesc pentru a forma un organism de conducere, cum ar fi o legislatură. Într-o democrație constituțională, puterile majorității sunt exercitate în cadrul unei democrații reprezentative, dar constituția limitează majoritatea și protejează minoritatea, de obicei prin anumite drepturi individuale, de ex. libertatea de exprimare sau libertatea de asociere. „Conducerea majorității” este denumită

uneori democrație. Democrația este un sistem de procesare a conflictelor în care rezultatele depind de ceea ce fac participanții, dar nicio forță de una singură nu controlează ceea ce are loc și rezultatele acesteia.

Incertitudinea rezultatelor este inerentă democrației, care face ca toate forțele să se confrunte încontinuu pentru realizarea intereselor lor, fiind o devoluție a puterii dintr-un grup de oameni într-un set de reguli. Democrația occidentală, în mod distinct față de cea care există în societățile pre-moderne, este considerată, în general, ca având originea în orașele-state precum Atena clasică și republica Romană, unde s-au observat diverse scheme și grade de libertate a populației libere de sex masculin înainte ca forma să dispară în Occident la începutul antichității târzii.

Potrivit politologului american Larry Diamond, democrația constă în patru elemente cheie: un sistem politic de alegere și înlocuire a guvernului prin alegeri libere și corecte; participarea activă a cetățenilor la viața politică și civică; protecția drepturilor omului a tuturor cetățenilor; o normă de drept, în care legile și procedurile se aplică în mod egal tuturor cetățenilor. Totuși, Todd Landman ne atrage atenția asupra faptului că democrația și drepturile omului sunt două concepte diferite și că „trebuie să existe o mai mare specificitate în conceptualizarea și operaționalizarea democrației și a drepturilor omului”.

Termenul a apărut în secolul al V-lea î.H., pentru a desemna sistemele politice existente în orașele-state grecești, în special în Atena, traducându-se prin „conducerea poporului”, spre deosebire de aristocrație (ἀριστοκρατία, *aristokratía*) care se traduce prin ”conducerea unei elite”. În timp ce teoretic aceste definiții sunt în opoziție, în practică distincția a fost neclară istoric. Sistemul politic al Atenei clasice, de exemplu, a acordat cetățenie democratică oamenilor liberi și sclavilor și femeilor excluși de la participarea politică. În aproape toate guvernele democratice din istoria antică și modernă, cetățenia democratică era formată dintr-o clasă de elită, până când a fost dobândită de toți cetățenii adulți în majoritatea democrațiilor moderne, prin mișcările pentru dreptul de vot din secolele al XIX-lea și al XX-lea.

Democrația contrastează cu formele de guvernare în care puterea este deținută fie de un individ, fie ca monarhie absolută sau în care puterea este deținută de un număr mic de indivizi, precum într-o oligarhie. Cu toate acestea, aceste opoziții, moștenite din filosofia greacă, sunt acum ambigue, deoarece guvernele contemporane au elemente mixte, democratice, oligarhice și monarhice. Karl Popper a definit democrația, spre deosebire de dictatură sau tiranie, concentrându-se asupra oportunităților pentru oameni de a-și controla conducătorii și a-i schimba fără a avea nevoie de o revoluție.

Caracteristici

Nu există un consens cu privire la modul de definire a democrației, dar egalitatea juridică, libertatea politică și statul de drept au fost identificate ca fiind caracteristici importante. Aceste principii se reflectă în faptul că toți cetățenii eligibili sunt egali în fața legii și au acces egal la procesele legislative. De exemplu, într-o democrație reprezentativă, fiecare vot

are o pondere egală, nicio restricție nerezonabilă nu se poate aplica oricui dorește să devină reprezentant, iar libertatea cetățenilor săi eligibili este garantată de drepturi și libertăți legitime, care în mod obișnuit sunt protejate de o constituție. Alte utilizări ale „*democrației*” includ democrația directă.

O teorie susține că democrația necesită trei principii fundamentale: controlul ascendent (suveranitatea aflându-se la cele mai joase niveluri de autoritate), egalitatea politică, și normele sociale, prin care indivizii și instituțiile consideră doar acte acceptabile care reflectă primele două principii ale controlului ascendent și ale egalității politice .

Termenul „*democrație*” este uneori utilizat ca o prescurtare a democrației liberale, care este o variantă a democrației reprezentative care poate include elemente precum pluralismul politic, egalitatea în fața legii, dreptul la petiție către oficialii aleși pentru remedierea nemulțumirilor, securitatea juridică, libertăți civile, drepturile omului, și elemente ale societății civile în afara guvernului. Roger Scruton susține că numai democrația de una singură nu poate oferi libertate personală și politică dacă instituțiile societății civile nu sunt de asemenea prezente.

În unele țări, în special în Regatul Unit, în care s-a dezvoltat sistemul Westminster, principiul dominant este acela al suveranității parlamentare, menținând în același timp independența judecătorească. În Statele Unite, separarea puterilor este adesea citată ca un atribut central. În India, suveranitatea parlamentară este supusă Constituției Indiei care include și revizuirea judiciară. Deși termenul „*democrație*” este utilizat în mod obișnuit în contextul unui stat politic, principiile sunt, de asemenea, aplicabile organizațiilor private.

Conducerea majorității este adesea enumerată ca o caracteristică a democrației. Prin urmare, democrația permite minorităților politice să fie oprite de „*tiranía majorității*”, în absența protecției legale a drepturilor individuale sau de grup. O parte esențială a democrației reprezentative „*ideale*” este alegerile competitive, care sunt „*corecte*” din punct de vedere material și procedural, și anume drepte și echitabile. În unele țări, libertatea de exprimare politică, libertatea de exprimare în public, libertatea presei și democrația pe internet sunt considerate importante pentru a asigura faptul că alegătorii sunt bine informați, permițându-le să voteze în funcție de propriile interese.

De asemenea, s-a sugerat că o caracteristică fundamentală a democrației este capacitatea tuturor alegătorilor de a participa liber și pe deplin la viața societății. Cu accentul pus pe noțiunile de contract social și voința colectivă a tuturor alegătorilor, democrația poate fi, de asemenea, caracterizată ca o formă de colectivism politic deoarece este definită ca o formă de guvernare în care toți cetățenii eligibili au un cuvânt egal în procesul de elaborare a legilor.

Deși democrația reprezentativă este uneori egală cu forma republicană de guvernământ, termenul clasic „*republică*” a cuprins atât democrațiile, cât și aristocrațiile. Multe democrații sunt monarhii constituționale, cum ar fi Regatul Unit.

Modele de democrație

Relațiile dintre masă și elite

- Modelul elitist
  - „Legea de fier a oligarhiei”
  - Politica este rezultatul deciziilor luate de elite politice
  - Elitele au puține responsabilități față de mase
- Model pluralist
  - Accentul este pus pe concurența dintre grupurile de cetățeni
  - Politica este rezultatul concurenței grupurilor de interese
- Modelul poliarhiei
  - Un amestec între modelele elitist și pluralist
  - Politica este rezultatul concurenței și al negocierilor dintre elitele grupului

Istorie

Din punct de vedere istoric, democrațiile și republicile au fost rare. Teoreticienii republicani au legat democrația de dimensiuni mici: pe măsură ce unitățile politice au crescut în mărime, a crescut probabilitatea ca guvernul să devină despotic. În același timp, unitățile politice mici erau vulnerabile la cucerire. Montesquieu a scris: "Dacă o republică este mică, ea este distrusă de o forță străină; dacă este mare, este ruinată de o imperfecțiune internă". Potrivit politologului Universității Johns Hopkins, Daniel Deudney, crearea Statelor Unite, cu dimensiunile sale mari și sistemul său de verificări și solduri, a fost o soluție la problemele duale ale dimensiunii.

Politicele retrospectiv diferite, în afara democrațiilor declarate, au fost descrise ca proto-democratice.

Origini

Termenul *democrație* a apărut pentru prima dată în gândirea politică și filosofică greacă veche în orașul-stat Atena în timpul antichității clasice. Cuvântul provine de la *demos* „oameni (obișnuiți)” și *kratos* „puterea”. Conduși de Cleisthenes, atenienii au stabilit ceea ce este în general considerat prima democrație în 508-507 î.e.n. Cleisthenes este denumit „tatăl democrației ateniene”.

Democrația ateniană a luat forma unei democrații directe și avea două trăsături distinctive: selecția aleatorie a cetățenilor obișnuiți pentru a ocupa puținele funcții administrative și judiciare ale guvernului existente, și o adunare legislativă formată din toți cetățenii atenieni. Toți cetățenii eligibili aveau voie să vorbească și să voteze în adunarea care stabilea legile statului orașului. Cu toate acestea, cetățenia ateniană exclude femeile, sclavii, străinii (μέτοικοι / *métoikoi*) și bărbații cu vârsta sub 20 de ani. Deținerea de terenuri nu era o cerință pentru cetățenie, dar aceasta permitea achiziționarea de terenuri. Excluderea unor părți mari din populație din corpul cetățenesc este strâns legată de vechea înțelegere a cetățeniei. În cea mai mare parte a antichității, beneficiul cetățeniei era legat de obligația de a lupta în campaniile de război.

Democrația ateniană nu a fost *directă* doar în sensul că deciziile au fost luate de oamenii adunați, ci și *cea mai directă* în sensul că oamenii prin adunare, bule și instanțele de drept, au controlat întregul proces politic, și o mare parte a cetățenilor au fost implicat constant în afacerea publică. Chiar dacă drepturile individului nu erau asigurate de constituția ateniană în sens modern (grecii antici nu aveau niciun cuvânt pentru „drepturi”), atenienii se bucurau de libertățile lor nu în opoziție cu guvernul, ci trăind într-un oraș care nu era supus altei puteri și nefiind supuși ei înșiși domniei altei persoane.

Votarea de la distanță a apărut în Sparta încă din 700 î.e.n. Apella era o adunare a poporului, ținută o dată pe lună, la care putea participa fiecare cetățean bărbat de cel puțin 30 de ani. În Apella, spartanii și-au ales lideri și au exprimat voturi în funcție de voturi și strigăte (votul este apoi decis cu privire la cât de puternic strigă mulțimea). Aristotel a numit acest lucru „copilăresc”, în comparație cu buletinele de vot din piatră folosite de atenieni. Sparta a adoptat-o datorită simplității sale și pentru a împiedica orice părtinire de vot, cumpărare sau înșelăciune care a predominat în alegerile democratice anticipate.

Chiar dacă Republica Romană a contribuit semnificativ la multe aspecte ale democrației, doar o minoritate a romanilor erau cetățeni cu voturi la alegerile pentru reprezentanți. Voturile celor puternici au primit mai multă greutate printr-un sistem de vot părtinitor, astfel încât majoritatea înalților oficiali, inclusiv membrii Senatului, provin din câteva familii înstărite și nobile. În plus, răsturnarea Regatului Roman a fost primul caz din lumea occidentală de formare a unei politici cu scopul explicit de a fi republică, deși nu avea prea multă democrație. Modelul roman de guvernare a inspirat mulți gânditori politici de-a lungul secolelor, iar democrațiile reprezentative moderne de astăzi imită mai mult modelele romane decât pe cele grecești, deoarece era un stat în care puterea supremă era deținută de popor și de reprezentanții lor aleși și care avea un ales sau lider desemnat.

Vaishali, capitala Confederației Vajjian (Vrijji mahajanapada) din India a fost, de asemenea, considerată unul dintre primele exemple de republică în jurul secolului al VI-lea î.e.n.

Alte culturi, cum ar fi Națiunea Iroquois din America, între 1450 și 1600, au dezvoltat, de asemenea, o formă de societate democratică înainte ca acestea să intre în contact cu europenii. Acest lucru indică faptul că forme de democrație ar fi putut fi inventate și în alte societăți din întreaga lume.

Evul Mediu

În timp ce majoritatea regiunilor din Europa, în Evul Mediu, erau conduse de clerici sau de domni feudali, existau diferite sisteme care implicau alegeri sau adunări, deși adesea implicau doar o mică parte a populației. În Scandinavia, corpurile cunoscute sub numele de *thing* erau formate din oameni liberi prezidați de un avocat. Aceste organe deliberative erau responsabile de soluționarea problemelor politice, iar variantele includeau *althing* în Islanda și *løgting* în Insulele Feroe. *Veche*, găsit în Europa de Est, era un corp similar cu cel scandinav. În Biserica Romano-Catolică, papa a fost ales de un conclav papal compus din cardinali din 1059. Primul organism parlamentar documentat din Europa a fost Cortele din León. Înființată de Alfonso al IX-lea în 1188, Cortele au autoritatea de a stabili impozitarea, afacerile externe și legiferarea, deși natura exactă a rolului său rămâne contestată. Republica Ragusa, înființată în 1358 și centrată în jurul orașului Dubrovnik, a oferit drepturi de reprezentare și de vot numai aristocrației sale masculine. Diverse orașe-state și politici italiene aveau forme de guvernare republicane. De exemplu, Republica Florența, înființată în 1115, era condusă de Signoria ai cărei membri erau aleși prin sortare. În secolul al X-lea-Frisia, o societate distinctă non-feudală, cu dreptul de a vota pe probleme locale și regionale, se baza pe mărimea terenului. Kouroukan Fouga a împărțit Imperiul Mali în clanuri conducătoare (linii) care au fost reprezentate la o mare adunare numită *Gbara*. Cu toate acestea, carta a făcut Mali mai asemănător cu o monarhie constituțională decât cu o republică democratică.

Parlamentul Angliei își are rădăcinile în restricțiile asupra puterii regilor scrise în *Magna Carta* (1215), care protejau în mod explicit anumite drepturi ale supușilor regelui și susținea implicit ceea ce a devenit actul englez de *habeas corpus*, protejând libertatea individuală împotriva închisorii ilegale cu drept de apel. Prima adunare națională reprezentativă din Anglia a fost Parlamentul lui Simon de Montfort în 1265. Apariția petițiilor este una dintre primele dovezi ale folosirii parlamentului ca forum pentru a aborda nemulțumirile generale ale oamenilor obișnuiți. Cu toate acestea, puterea de a chema parlamentul a rămas la plăcerea monarhului.

Studiile au legat apariția instituțiilor parlamentare în Europa în perioada medievală de aglomerarea urbană și crearea de noi clase, precum artizanii, precum și prezența nobilimii și a elitelor religioase. Savanții au legat, de asemenea, apariția guvernului reprezentativ de fragmentarea politică relativă a Europei. Politologul Universității din New York, David Stasavage, leagă fragmentarea Europei și democratizarea ulterioară a acesteia de modul în care s-a prăbușit Imperiul Roman: teritoriul roman a fost cucerit de grupuri mici fragmentate de triburi germanice, ducând astfel la crearea unor unități politice mici unde conducătorii erau relativ slabi și aveau nevoie de acordul guvernaților pentru a evita amenințările străine.

Era modernă

Perioada modernă timpurie

În Anglia secolului al XVII-lea, a crescut interesul pentru *Magna Carta*. Parlamentul Angliei a adoptat *Petiția de Drept* în 1628, care a stabilit anumite libertăți pentru supuși. Războiul civil englez (1642–1651) a fost purtat între rege și un parlament oligarhic, dar ales, în timpul căruia ideea unui partid politic a luat forma cu grupuri care dezbateau drepturile la reprezentare politică în timpul dezbaterilor Putney din 1647. Ulterior, Protectoratul (1653–59) și Restaurarea engleză (1660) au restabilit mai multe reguli autocratice, deși Parlamentul a adoptat legea *Habeas Corpus* în 1679, care a întărit convenția care interzicea detenția lipsită de motive sau dovezi suficiente. După Revoluția Glorioasă din 1688, *Declarația Drepturilor* a fost adoptată în 1689, care a codificat anumite drepturi și libertăți și este încă în vigoare. Proiectul de lege stabilește cerința alegerilor regulate, regulile pentru libertatea de exprimare în Parlament și limitează puterea monarhului, asigurându-se că, spre deosebire de o mare parte din Europa de atunci, absolutismul regal nu va prevala. Istoricii economici Douglass North și Barry Weingast au caracterizat instituțiile implementate în Revoluția Glorioasă drept un succes răsunător în ceea ce privește restricția drepturilor guvernului și asigurarea protecției drepturilor de proprietate.

Interesul reînnoit pentru *Magna Carta*, Războiul Civil Englez și Revoluția Glorioasă din secolul al XVII-lea au determinat dezvoltarea filosofiei politice pe insulele britanice. Thomas Hobbes a fost primul filozof care a articulat o teorie detaliată a contractului social. Scriind în *Leviathan* (1651), Hobbes a teoretizat că indivizii care trăiesc în stare naturală duceau vieți „solitare, sărace, urâte, brutale și scurte” și purtau în mod constant un război al tuturor împotriva tuturor. Pentru a preveni apariția unei stări anarhice naturale, Hobbes a argumentat că indivizii și-au cedat drepturile unui guvern puternic și autoritar. Mai târziu, filosoful și medicul John Locke a prezentat o interpretare diferită a teoriei contractelor sociale. Scriind în *Două tratate ale guvernării* (1689), Locke a susținut că toți indivizii dețin drepturile inalienabile la viață, libertate și proprietate. Potrivit lui Locke, indivizii s-ar aduna voluntar pentru a forma un stat în scopul apărării drepturilor lor. Deosebit de importante pentru Locke erau drepturile de proprietate, a căror protecție Locke a considerat-o scopul principal al unui guvern. Mai mult, Locke a afirmat că guvernele erau legitime numai dacă dețineau consimțământul guvernaților. Pentru Locke, cetățenii aveau dreptul să se revolte împotriva unui guvern care acționa împotriva interesului lor sau devenea tiranic. Deși nu au fost citite pe scară largă în timpul vieții sale, operele lui Locke sunt considerate documentele fondatoare ale gândirii liberale și au influențat profund liderii revoluției americane și mai târziu revoluției franceze. Cadrul său democratic liberal de guvernare rămâne forma preeminentă a democrației în lume.

În republicile cazacilor din Ucraina, în secolele al XVI-lea și al XVII-lea, Hetmanatul cazac și Siciul zaporojean, deținătorul celui mai înalt post de Hetman, au fost aleși de reprezentanții din districtele țării.

În America de Nord, guvernul reprezentativ a început în Jamestown, Virginia, cu alegerea Casei Burghezilor (precursor al Adunării Generale din Virginia) în 1619. Puritanii englezi care au migrat din 1620 au stabilit colonii în Noua Anglie a căror guvernare locală era democratică; deși aceste adunări locale aveau o cantitate mică de putere descentralizată, autoritatea supremă era deținută de Coroană și de Parlamentul englez. Puritanii (părinții pelerini), baptiștii și quakerii care au fondat aceste colonii au aplicat organizarea democratică a congregațiilor lor și la administrarea comunităților lor în chestiuni lumești.

Secolele XVIII și XIX

Primul Parlament al Marii Britanii a fost înființat în 1707, după fuziunea Regatului Angliei și Regatului Scoției în conformitate cu Actele Uniunii. Deși monarhul a devenit din ce în ce mai important, Parlamentul a fost ales doar de proprietarii masculini, care reprezentau 3% din populație în 1780. Prima persoană britanică cunoscută de patrimoniu african care a votat la alegerile generale, Ignatius Sancho, a votat în 1774 și 1780. În perioada Libertății din Suedia (1718–1772), drepturile civile au fost extinse și puterea a trecut de la monarh la parlament. Țărănimea impozitată era reprezentată în parlament, deși cu puțină influență, dar oamenii de rând fără proprietate impozitată nu aveau sufragiu.

Crearea Republicii Corse de scurtă durată în 1755 a marcat prima națiune din istoria modernă care a adoptat o constituție democratică (toți bărbații și femeile cu vârsta peste 25 de ani puteau vota). Această Constituție din Corsica a fost prima bazată pe principiile iluminismului și a inclus votul feminin, lucru cu care nu au fost acordat majoritatea celorlalte democrații până în secolul al XX-lea.

În perioada colonială americană de dinainte de 1776, și ceva timp după aceea, de multe ori numai proprietarii adulți de sex masculin alb puteau vota; africani isclavi, majoritatea oamenilor negri liberi și majoritatea femeilor nu aveau acest drept. Acest lucru s-a schimbat stat cu stat, începând cu statul republican New Connecticut, numit la scurt timp după Vermont, care, la declararea independenței Marii Britanii în 1777, a adoptat o constituție după modelul Pennsylvania, cu cetățenie și sufragiu democratic pentru bărbații cu sau fără proprietate, și a continuat să desființeze sclavia. Revoluția americană a condus la adoptarea Constituției Statelor Unite în 1787, cea mai veche constituție guvernamentală, încă activă, codificată. Constituția a prevăzut un guvern ales și a protejat pentru unii drepturile și libertățile civile, dar nu a pus capăt sclaviei și nici nu a extins drepturile de vot în Statele Unite, lăsând în schimb problema votului în seama statelor individuale. În general, statele au limitat votul pentru proprietarii și contribuabilii de sex masculin albi. La momentul primelor alegeri prezidențiale din 1789, aproximativ 6% din populație era eligibilă pentru vot. Legea de naturalizare din 1790 limitează cetățenia SUA numai la albi. Declarația drepturilor din 1791 a stabilit limite asupra puterii guvernului de a proteja libertățile personale, dar a avut un impact redus asupra hotărârilor judecătorești din primii 130 de ani de la ratificare.

În 1789, Franța revoluționară a adoptat *Declarația drepturilor omului și a cetățeanului* și, deși de scurtă durată, Convenția națională a fost aleasă de toți oamenii în 1792. *Constituția polono-lituaniană* din 3 mai 1791 a încercat să pună în aplicare o metodă mai eficientă. monarhia constituțională, a introdus egalitatea politică între orășeni și nobilime și a plasat țărani sub protecția guvernului, atenuând cele mai grave abuzuri ale iobăgiei. În vigoare pentru mai puțin de 19 luni, a fost declarată nulă de către Grodno Sejm care s-a întrunit în 1793. Cu toate acestea, *Constituția* din 1791 a contribuit la menținerea vie a aspirațiilor poloneze pentru eventuala restabilire a suveranității țării peste un secol mai târziu.

Cu toate acestea, la începutul secolului al XIX-lea, puțin din democrație - ca teorie, practică sau chiar cuvânt - a rămas în lumea nord-atlantică. În această perioadă, sclavia a rămas o instituție socială și economică în locuri din întreaga lume. Acesta a fost în special cazul în Statele Unite, unde opt președinți în serviciu dețineau sclavi, iar ultimele cincisprezece state sclave au menținut sclavia legală în sudul american până la Războiul Civil. Susținând mișcarea oamenilor de culoare din SUA către locații în care aceștia s-ar bucura de o mai mare libertate și egalitate, în anii 1820, membrii abolitionaliști ai ACS au stabilit așezarea din Liberia. Legea privind comerțul cu sclavi din Marea Britanie din 1807 a interzis comerțul în Imperiul Britanic, care a fost pus în aplicare la nivel internațional de Marina Regală în temeiul tratatelor britanice negociate cu alte națiuni. În 1833, Marea Britanie a adoptat *Legea privind abolirea sclaviei*, care a intrat în vigoare în Imperiul Britanic, deși sclavia a fost permisă în mod legal să continue în zonele controlate de Compania Indiilor de Est, în Ceylon și în Sfânta Elena pentru încă zece ani.

În Statele Unite, alegerile prezidențiale din 1828 au fost primele în care bărbații albi care nu dețin proprietăți ar putea vota în marea majoritate a statelor. Participarea la vot a crescut în timpul anilor 1830, ajungând la aproximativ 80% din populația adultă de sex masculin alb în alegerile prezidențiale din 1840. Carolina de Nord a fost ultimul stat care a abolit calificarea de proprietate în 1856, rezultând o apropiere strânsă de sufragiul universal masculin alb (cu toate acestea, cerințele de plată a impozitelor au rămas în cinci state în 1860 și au supraviețuit în două state până în secolul 20). În Recensământul Statelor Unite din 1860, populația de sclavi crescuse la patru milioane, iar în *Reconstrucție* după Războiul Civil, au fost adoptate trei amendamente constituționale: al 13-lea Amendament (1865) care a pus capăt sclaviei; al 14-lea amendament (1869), care acorda cetățeniei oamenilor negri, și al 15-lea amendament (1870), care acordă bărbaților negri un drept nominal de vot. Francizarea deplină a cetățenilor nu a fost asigurată decât după ce mișcarea pentru drepturile civile a fost adoptată de Congresul SUA al *Legii drepturilor de vot* din 1965.

Franciza de vot în Regatul Unit a fost extinsă și uniformizată într-o serie de reforme care au început cu *Legea reformei* din 1832 și au continuat până în secolul al XX-lea, în special cu *Legea privind reprezentarea poporului* din 1918 și *Legea privind franciza egală* din 1928. Sufragiul masculin universal a fost stabilit în Franța în martie 1848 ca urmare a Revoluției Franceze din 1848. În 1848, mai multe revoluții au izbucnit în Europa, deoarece guvernării s-au confruntat cu cereri populare pentru constituții liberale și un guvern mai democratic.

În 1876, Imperiul Otoman a trecut de la o monarhie absolută la una constituțională și a organizat două alegeri în anul următor pentru a alege membri în nou-înființatul ei parlament. Au fost emise regulamente electorale provizorii, care precizau că membrii aleși ai consiliilor administrative provinciale vor alege membri în primul Parlament. Mai târziu în acel an, a fost promulgată o nouă constituție, care prevedea un Parlament bicameral cu un Senat numit de sultan și o Cameră a Deputaților alese popular. Doar bărbații cu vârsta peste 30 de ani, care erau competenți în limba turcă și aveau drepturi civile depline, aveau voie să candideze la alegeri. Motivele descalificării includeau deținerea unei duble cetățenii, angajarea unui guvern străin, falimentul, angajarea ca servitor sau „notorietatea pentru fapte rele”. Sufragiul universal complet a fost realizat în 1934.

În 1893, colonia autonomă Noua Zeelandă a devenit prima țară din lume (cu excepția Republicii Corsicane din secolul al XVIII-lea, de scurtă durată) care a acordat votul universal activ, oferind femeilor dreptul de vot.

Secolele XX și XXI

Tranzițiile secolului al XX-lea la democrația liberală au venit în „valuri democratice” succesive, rezultate în mod diferit din războaie, revoluții, decolonizare și circumstanțe religioase și economice. Valurile globale de „regresie democratică” care inversează democratizarea, au avut loc și în anii 1920 și 30, în anii 1960 și 1970 și în anii 2010.

Primul Război Mondial și dizolvarea imperiilor otomane și austro-ungare au dus la crearea de noi state naționale din Europa, majoritatea dintre ele cel puțin nominal democratice.

În anii 1920, democrația a înflorit și votul feminin a avansat, dar Marea Depresiune a adus dezamăgirea și majoritatea țărilor din Europa, America Latină și Asia s-au orientat spre stăpânirea sau dictaturile oamenilor puternici. Fascismul și dictaturile au înflorit în Germania nazistă, Italia, Spania și Portugalia, precum și în guvernele nedemocratice din țările baltice, din Balcani, Brazilia, Cuba, China și Japonia, printre altele.

Al Doilea Război Mondial a adus o inversare definitivă a acestei tendințe în vestul Europei. Democratizarea sectoarelor american, britanic și francez din Germania ocupată, Austria, Italia și Japonia ocupată a servit drept model pentru teoria ulterioară a schimbării guvernamentale. Cu toate acestea, majoritatea Europei de Est, inclusiv a sectorului sovietic al Germaniei, a căzut în blocul sovietic nedemocratic.

Războiul a fost urmat de decolonizare și, din nou, majoritatea noilor state independente au constituit nominalmente democratice. India a apărut ca cea mai mare democrație din lume și continuă să fie așa. Țările care au făcut odată parte din Imperiul Britanic au adoptat adesea sistemul britanic Westminster.

Până în 1960, marea majoritate a statelor-țări erau nominal democrații, deși majoritatea populațiilor lumii trăiau în națiuni care aveau alegeri simulate și alte forme de subterfugiu (în special în națiunile „comuniste” și în fostele colonii).

Un val ulterior de democratizare a adus câștiguri substanțiale către adevărata democrație liberală pentru multe națiuni. Portugalia, Spania și câteva dintre dictaturile militare din America de Sud au revenit la stăpânirea civilă în anii 1970 și 1980. A fost urmată de națiuni din Asia de Est și de Sud de la mijlocul până la sfârșitul anilor 1980.

Starea de rău economică din anii '80, alături de resentimentele față de opresiunea sovietică, au contribuit la prăbușirea Uniunii Sovietice, la sfârșitul asociat al Războiului Rece și la democratizarea și liberalizarea fostelor țări din blocul estic. Cele mai de succes dintre noile democrații au fost cele mai apropiate din punct de vedere geografic și cultural de vestul Europei și acum sunt membri sau membri candidați ai Uniunii Europene. În 1986, după răsturnarea celei mai proeminente dictaturi asiatice, singurul stat democratic de acest gen a apărut în acel moment în Filipine odată cu apariția lui Corazon Aquino, care mai târziu va fi cunoscută sub numele de Mama democrației asiatice.

Tendința liberală s-a răspândit în unele națiuni din Africa în anii 1990, cel mai proeminent în Africa de Sud. Câteva exemple recente de încercări de liberalizare includ Revoluția Indoneziană din 1998, Revoluția Buldozerelor din Iugoslavia, Revoluția Trandafirilor din Georgia, Revoluția Portocalie din Ucraina, Revoluția Cedru din Liban, Revoluția Lalelelor din Kârgâzstan și Revoluția Jasmine din Tunisia .

Potrivit Freedom House, începând din 2005, au existat unsprezece ani consecutivi în care scăderea drepturilor politice și a libertăților civile din întreaga lume au depășit îmbunătățirile, întrucât forțele politice populiste și naționaliste au câștigat teren peste tot în Polonia (în conformitate cu Partidul Legea și Justiția) și în Filipine (sub Rodrigo Duterte).

Conform Freedom House, în 2007 au existat 123 de democrații electorale (față de 40 în 1972). Potrivit Forumului mondial pentru democrație, democrațiile electorale reprezintă acum 120 din cele 192 de țări existente și reprezintă 58,2 la sută din populația lumii. În același timp, democrațiile liberale, adică țările pe care Freedom House le consideră că sunt libere și respectă drepturile fundamentale ale omului și statul de drept, sunt de 85 la număr și reprezintă 38% din populația globală.

Majoritatea democrațiilor electorale continuă să excludă de la vot pe cei mai mici de 18 ani. Vârsta de vot a fost redusă la 16 ani pentru alegerile naționale în mai multe țări, inclusiv Brazilia, Austria, Cuba și Nicaragua. În California, o propunere din 2004 de a permite un sfert de vot la 14 ani și jumătate de vot la 16 ani a fost în cele din urmă înfrântă. În 2008, parlamentul german a propus un proiect de lege care să acorde votul fiecărui cetățean la naștere, pentru a fi folosit de un părinte până când copilul îl revendică pentru el însuși.

În 2007, Organizația Națiunilor Unite a declarat 15 septembrie Ziua Internațională a Democrației.

Într-un raport Freedom House publicat în 2018, scorurile democrației pentru majoritatea țărilor au scăzut pentru al 12-lea an consecutiv. Christian Science Monitor a raportat că ideologiile politice naționaliste și populiste câștigă teren, în detrimentul statului de drept, în țări precum Polonia, Turcia și Ungaria. De exemplu, în Polonia, președintele a numit 27 de noi judecători ai Curții Supreme împotriva obiecțiilor Uniunii Europene. În Turcia, mii de judecători au fost înlăturați din funcțiile lor în urma unei încercări eșuate de lovitură de stat în timpul unei represiuni guvernamentale.

Republicile, deși deseori asociate cu democrația din cauza principiului partajat al guvernării prin consimțământul guvernatilor, nu sunt neapărat democrații, deoarece republicanismul nu specifică modul în care oamenii trebuie să conducă.

Teorii

Teorii timpurii

Aristotel a pus în contrast guvernarea de către mulți (democrație / timocrație), cu guvernarea de către câțiva (oligarhie / aristocrație) și cu conducerea unei singure persoane (tiranie sau, astăzi, autocrație / monarhie absolută). De asemenea, el a crezut că există o variantă bună și proastă a fiecărui sistem (el considera că democrația este omologul degenerat al timocrației).

O viziune comună în rândul teoreticienilor republicani timpurii și renașcențiști era că democrația nu putea supraviețui decât în comunitățile politice mici. Ținând cont de lecțiile trecerii Republicii Romane la monarhism pe măsură ce a crescut sau a devenit mai mică, acești teoreticieni republicani au susținut că expansiunea teritoriului și a populației a dus inevitabil la tiranie. Prin urmare, democrația era extrem de fragilă și rară din punct de vedere istoric, deoarece putea supraviețui doar în unități politice mici, care, din cauza dimensiunii lor, erau vulnerabile la cucerire de către unități politice mai mari. Montesquieu a spus faimos, "dacă o republică este mică, ea este distrusă de o forță exterioară; dacă este mare, este distrusă de un viciu intern". Rousseau a afirmat: „Prin urmare, este proprietatea naturală a statelor mici să fie guvernate ca republică, a celor medii să fie supuse unui monarh și a marilor imperii să fie influențate de un prinț despotic”.

Teorii contemporane

Dintre teoreticienii politici moderni, există trei concepții în dispută despre democrație: democrație agregativă, democrație deliberativă și democrație radicală.

Agregativă

Teoria *democrației agregative* susține că scopul proceselor democratice este de a solicita preferințele cetățenilor și de a le agrega împreună pentru a determina ce politici sociale ar

trebui să adopte societatea. Prin urmare, susținătorii acestei opinii consideră că participarea democratică ar trebui să se concentreze în primul rând pe vot, acolo unde politica cu cele mai multe voturi este implementată.

Există diferite variante ale democrației agregative. Sub *minimalism*, democrația este un sistem de guvernare în care cetățenii au acordat echipelor de lideri politici dreptul de a guverna în alegerile periodice. Conform acestei concepții minimaliste, cetățenii nu pot și nu ar trebui să „domnească” deoarece, de exemplu, în majoritatea problemelor, de cele mai multe ori, nu au păreri clare sau opiniile lor nu sunt întemeiate. Joseph Schumpeter a articulat acest punct de vedere cel mai faimos în cartea sa *Capitalism, Socialism and Democracy*. Susținătorii contemporani ai minimalismului includ pe William H. Riker, Adam Przeworski, Richard Posner.

Conform teoriei democrației directe, pe de altă parte, cetățenii ar trebui să voteze direct, nu prin reprezentanții lor, asupra propunerilor legislative. Susținătorii democrației directe oferă motive variate pentru a susține acest punct de vedere. Activitatea politică poate fi valoroasă în sine, socializează și educă cetățenii, iar participarea populară poate controla elite puternice. Cel mai important, cetățenii nu se guvernează singuri decât dacă decid direct legile și politicile.

Guvernele vor tinde să producă legi și politici apropiate de punctele de vedere ale alegătorului mediu - cu jumătate la stânga lor și cealaltă jumătate la dreapta lor. Acesta nu este un rezultat dezirabil, deoarece reprezintă acțiunea unor elite politice interesate de sine și oarecum iresponsabile care concurează pentru voturi. Anthony Downs sugerează că partidele politice ideologice sunt necesare pentru a acționa ca un broker intermediar între individ și guverne. Downs a prezentat acest punct de vedere în cartea sa din 1957 *O teorie economică a democrației*.

Robert A. Dahl susține că principiul democratic fundamental este că, atunci când vine vorba de decizii colective obligatorii, fiecare persoană dintr-o comunitate politică are dreptul să acorde intereselor sale egalitate (nu neapărat că toți oamenii sunt satisfăcuți la fel de decizia colectivă). El folosește termenul de *poliarhie* pentru a se referi la societăți în care există un anumit set de instituții și proceduri care sunt percepute ca ducând la o astfel de democrație. În primul rând printre aceste instituții este apariția regulată a alegerilor libere și deschise care sunt folosite pentru a selecta reprezentanți care apoi gestionează toată sau cea mai mare parte a politicii publice a societății. Cu toate acestea, aceste proceduri poliarchice nu pot crea o democrație deplină dacă, de exemplu, sărăcia împiedică participarea politică. În mod similar, Ronald Dworkin susține că „democrația este un ideal de fond, nu doar procedural”.

Deliberativă

Democrația deliberativă se bazează pe noțiunea că democrația este guvernare prin deliberare. Spre deosebire de democrația agregativă, democrația deliberativă susține că,

pentru ca o decizie democratică să fie legitimă, trebuie să fie precedată de o deliberare autentică, nu doar de agregarea preferințelor care are loc la vot. *Deliberarea autentică* este o deliberare în rândul factorilor de decizie care este liberă de denaturări ale puterii politice inegale, cum ar fi puterea unui factor de decizie obținut prin bogăția economică sau sprijinul grupurilor de interese. Dacă factorii de decizie nu pot ajunge la un consens după ce au deliberat în mod autentic asupra unei propuneri, atunci votează propunerea utilizând o formă de regulă a majorității. Adunările cetățenilor sunt considerate de mulți erudiți ca exemple practice de democrație deliberativă, cu un recent raport al OECD care identifică adunările cetățenilor ca un mecanism din ce în ce mai popular de implicare a cetățenilor în luarea deciziilor guvernamentale.

Radicală

Democrația radicală se bazează pe ideea că există relații de putere ierarhizate și opresive în societate. Rolul democrației este de a face vizibile și de a provoca aceste relații, permițând diferențe, disidențe și antagonisme în procesele decizionale.

Măsurarea democrației

Mai mulți indici de libertate sunt publicați de mai multe organizații în conformitate cu diferitele lor definiții ale termenului și bazându-se pe diferite tipuri de date:

- *Freedom in the World*, publicat în fiecare an din 1972 de Freedom House din SUA, clasifică țările în funcție de drepturile politice și libertățile civile care sunt derivate în mare măsură din Declarația Universală a Drepturilor Omului. Țările sunt evaluate ca libere, parțial libere sau nelibere.
- *Worldwide Press Freedom Index* este publicat în fiecare an din 2002 (cu excepția faptului că 2011 a fost combinat cu 2012) de către Reporterii fără frontiere din Franța. Țările sunt evaluate ca având o situație bună, o situație satisfăcătoare, probleme vizibile, o situație dificilă sau o situație foarte gravă.
- *Indexul libertății în lume* este un indice care măsoară libertățile civile clasice, publicat de Institutul Fraser din Canada, Institutul Liberalilor din Germania și Institutul Cato din SUA.
- *Proiectul CIRI privind drepturile omului* măsoară o gamă largă de drepturi ale omului, civile, ale femeilor și ale lucrătorilor. Acum este găzduit de Universitatea din Connecticut. A fost creat în 1994. În raportul său din 2011, SUA era pe locul 38 în drepturile generale ale omului.
- *Indexul democrației*, publicat de Economist Intelligence Unit, cu sediul în Marea Britanie, este o evaluare a democrației țărilor. Țările sunt clasificate fie ca democrații complete, democrații defecte, regimuri hibride sau regimuri

autoritare. Democrațiile complete, democrațiile defecte și regimurile hibride sunt considerate a fi democrații, iar națiunile autoritare sunt considerate dictatoriale. Indicele se bazează pe 60 de indicatori grupați în cinci categorii diferite.

- *Seria de date Polity* din SUA este o serie de date utilizate pe scară largă în cercetarea științelor politice. Conține informații anuale codificate despre caracteristicile și tranzițiile autorității regimului pentru toate statele independente cu o populație totală mai mare de 500.000 și acoperă anii 1800–2006. Concluziile Polity cu privire la nivelul democrației unui stat se bazează pe o evaluare a alegerilor acelui stat pentru competitivitate, deschidere și nivel de participare. Datele din această serie nu sunt incluse în prezent în tabelul de mai jos. Lucrarea Polity este sponsorizată de Politic Instability Task Force (PITF), finanțat de Agenția Centrală de Informații din SUA. Cu toate acestea, opiniile exprimate în rapoarte sunt doar ale autorilor și nu reprezintă punctele de vedere ale guvernului SUA.
- *MaxRange*, un set de date care definește nivelul democrației și structura instituțională (tip regim) pe o scară 100-gradată în care fiecare valoare reprezintă un tip unic de regim. Valorile sunt sortate de la 1 la 100 pe baza nivelului democrației și a responsabilității politice. MaxRange definește valoarea corespunzătoare tuturor statelor și în fiecare lună din 1789 până în 2015 și actuală. MaxRange este creat și dezvoltat de Max Range și este acum asociat cu universitatea din Halmstad, Suedia.

Dieter Fuchs și Edeltraud Roller sugerează că, pentru a măsura cu adevărat calitatea democrației, măsurătorile obiective trebuie completate cu „măsurători subiective bazate pe perspectiva cetățenilor”. În mod similar, Quinton Mayne și Brigitte Geißel susțin, de asemenea, că calitatea democrației nu depinde exclusiv de performanța instituțiilor, ci și de dispozițiile și angajamentul cetățenilor.

Dificultăți în măsurarea democrației

Deoarece democrația este un concept general care include funcționarea diverselor instituții care nu sunt ușor de măsurat, există limitări puternice în cuantificarea și măsurarea economică a efectelor potențiale ale democrației sau a relației sale cu alte fenomene - indiferent dacă sunt inegalități, sărăcie, educație etc. Datorită constrângerilor în achiziționarea de date fiabile cu variații în interiorul țării cu privire la aspectele democrației, oamenii de știință au studiat în mare măsură variațiile între țări. Cu toate acestea, variațiile între instituțiile democratice sunt foarte mari între țări, ceea ce constrânge comparații semnificative folosind abordări statistice. Întrucât democrația este de obicei măsurată agregat ca o variabilă macro utilizând o singură observație pentru fiecare țară și în fiecare an, studierea democrației se confruntă cu o serie de constrângeri econometrice și se limitează la corelații de bază. Compararea între țări a unui concept

compozit, cuprinzător și calitativ, cum ar fi democrația, nu poate fi astfel întotdeauna, din multe scopuri, riguroasă sau utilă din punct de vedere metodologic.

Roluri ale cetățenilor în societățile democratice în funcție de încrederea și eficacitatea politică:

Încredere mare

Loial Democrat ideal

Eficacitate mare

Eficacitate mică Alienat Oponent activ

Încredere mică

Tipuri de democrații guvernamentale

Democrația a luat o serie de forme, atât în teorie, cât și în practică. Unele tipuri de democrație oferă o mai bună reprezentare și mai multă libertate cetățenilor lor decât altele. Cu toate acestea, dacă nicio democrație nu este structurată pentru a interzice guvernului să excludă oamenii din procesul legislativ sau orice ramură a guvernului de la alterarea separării puterilor în favoarea sa, atunci o ramură a sistemului poate acumula prea multă putere și distruge democrația.

Următoarele tipuri de democrație nu sunt exclusive reciproc: mulți specifică detalii despre aspecte care sunt independente unele de altele și pot coexista într-un singur sistem.

Forme de bază

Există mai multe variante de democrație, dar există două forme de bază, ambele referitoare la modul în care întregul corp al tuturor cetățenilor eligibili își exercită voința. O formă de democrație este democrația directă, în care toți cetățenii eligibili au o participare activă la luarea deciziilor politice, de exemplu votarea directă a inițiativelor politice. În majoritatea democrațiilor moderne, întregul corp de cetățeni eligibili rămâne puterea suverană, dar puterea politică este exercitată indirect prin intermediul reprezentanților aleși; aceasta se numește o democrație reprezentativă.

Direct

Democrația directă este un sistem politic în care cetățenii participă la luarea deciziilor personal, contrar variantelor cu intermediari sau reprezentanți. Utilizarea unui sistem de

loturi, o caracteristică a democrației ateniene, este unică pentru direcționarea democrațiilor. În acest sistem, sarcini guvernamentale și administrative importante sunt îndeplinite de cetățenii aleși dintr-o loterie. O democrație directă oferă populației votante puterea pentru:

1. Modificarea legilor constituționale,
2. Propuneri de inițiative, referendumuri și sugestii pentru legi,
3. Dispoziții obligatorii oficialilor electivi, cum ar fi revocarea lor înainte de sfârșitul mandatului ales sau inițierea unui proces pentru încălcarea unei promisiuni de campanie.

În cadrul guvernelor reprezentative din zilele noastre, anumite instrumente electorale precum referendumurile, inițiativele cetățenilor și alegerile de revocare sunt denumite forme de democrație directă. Cu toate acestea, unii susținători ai democrației directe pledează pentru adunările locale cu discuții față în față. Democrația directă ca sistem guvernamental există în prezent în cantonele elvețiene din Appenzell Innerrhoden și Glarus, municipalitățile autonome zapatiste rebele, comunitățile afiliate la CIPO-RFM, consiliile orașului bolivian FEJUVE și cantoanele kurde Rojava.

Reprezentativ

Democrația reprezentativă implică alegerea oficialilor guvernamentali de către oamenii reprezentați. Dacă șeful statului este ales în mod democratic și atunci se numește republica democratică. Cele mai frecvente mecanisme implică alegerea candidatului cu majoritate sau mai multe voturi. Majoritatea țărilor occidentale au sisteme reprezentative.

Reprezentanții pot fi aleși sau devin reprezentanți diplomatici de un anumit district (sau circumscripție) sau reprezintă întregul electorat prin sisteme proporționale, unii utilizând o combinație a celor două. Unele democrații reprezentative includ, de asemenea, elemente ale democrației directe, precum referendumurile. O caracteristică a democrației reprezentative este că, în timp ce reprezentanții sunt aleși de către popor pentru a acționa în interesul poporului, ei își păstrează libertatea de a-și exercita propria judecată ca modalitate de a face acest lucru. Astfel de motive au condus la critici la adresa democrației reprezentative, subliniind contradicțiile mecanismelor de reprezentare cu democrația

Parlamentar

Democrația parlamentară este o democrație reprezentativă în care guvernul este numit sau poate fi demis de către reprezentanți, spre deosebire de o „regulă prezidențială”, în care președintele este atât șeful statului, cât și șeful guvernului și este ales de alegători. În cadrul unei democrații parlamentare, guvernul este exercitat prin delegare unui ministeriat

executiv și supus revizuirii, verificărilor și cântăririlor în curs de către parlamentul legislativ ales de popor.

Sistemele parlamentare au dreptul să concedieze un prim-ministru în orice moment în care consideră că nu își face treaba conform așteptărilor legiuitorului. Acest lucru se realizează printr-un vot de încredere în care legiuitorul decide dacă îl va elimina sau nu pe primul-ministru din funcție printr-un vot majoritar pentru demiterea sa. În unele țări, prim-ministrul poate, de asemenea, să convoace alegeri ori de câte ori alege acest lucru și, de obicei, prim-ministrul va organiza alegeri atunci când știe că sunt în favoarea sa. În alte democrații parlamentare, alegerile suplimentare nu sunt practic niciodată organizate, un guvern minoritar fiind preferat până la următoarele alegeri ordinare. O trăsătură importantă a democrației parlamentare este conceptul de „opoziție loială”. Esența conceptului este că al doilea partid politic (sau coaliție) cel mai mare se opune partidului de guvernare (sau coaliției), rămânând totuși loial statului și principiilor sale democratice.

Prezidențial

Democrația prezidențială este un sistem în care publicul alege președintele prin alegeri libere și corecte. Președintele este atât șeful statului, cât și șeful guvernului care controlează majoritatea puterilor executive. Președintele servește pentru un anumit mandat și nu poate depăși acest timp. Alegerile au de obicei o dată fixă și nu se schimbă ușor. Președintele are control direct asupra cabinetului, numind în mod special membrii cabinetului.

Președintele nu poate fi îndepărtat cu ușurință de legislatură, dar nici nu poate elimina mai ușor membrii unui grup legislativ. Aceasta oferă o anumită măsură de separare a puterilor. În consecință, totuși, președintele și legiuitorul pot ajunge la controlul partidelor separate, permițându-i unuia să-l blocheze pe celălalt și, astfel, să interfereze cu funcționarea ordonată a statului. Acesta poate fi motivul pentru care democrația prezidențială nu este foarte frecventă în afara Americii, Africa și Asia Centrală și de Sud-Est.

Un sistem semi-prezidențial este un sistem de democrație în care guvernul include atât un prim-ministru, cât și un președinte. Puterile particulare deținute de premier și președinte variază în funcție de țară.

Hibrid sau semi-direct

Unele democrații moderne, cu caracter predominant reprezentativ, se bazează foarte mult pe forme de acțiune politică direct democratice. Aceste democrații, care combină elemente ale democrației reprezentative și democrației directe, sunt denumite *democrații hibride*, *democrații semi-directe* sau *democrații participative*. Exemple includ Elveția și unele state americane, unde se folosesc frecvent referendumuri și inițiative.

Confederația elvețiană este o democrație semi-directă. La nivel federal, cetățenii pot propune modificări ale constituției (inițiativă populară federală) sau pot cere organizarea unui referendum cu privire la orice lege votată de parlament. Între ianuarie 1995 și iunie 2005, cetățenii elvețieni au votat de 31 de ori, pentru a răspunde la 103 întrebări (în aceeași perioadă, cetățenii francezi au participat la doar două referenduri). Deși în ultimii 120 de ani au fost supuse referendumului mai puțin de 250 de inițiative. Populația a fost conservatoare, aprobând doar aproximativ 10% din inițiativele puse în fața lor; în plus, au optat deseori pentru o versiune a inițiativei rescrisă de guvern.

În Statele Unite, nu există mecanisme de democrație directă la nivel federal, dar peste jumătate din state și multe localități prevăd inițiative de votare sponsorizate de cetățeni (denumite și „măsuri de vot”, „întrebări de vot” sau „propuneri”), iar marea majoritate a statelor permit referenduri. Printre exemple se numără utilizarea pe scară largă a referendumurilor în statul american California, care este un stat care are peste 20 de milioane de alegători.

În Noua Anglie, adunările orașului sunt adesea folosite, în special în zonele rurale, pentru a gestiona administrația locală. Aceasta creează o formă hibridă de guvernare, cu o democrație directă locală și un guvern reprezentativ de stat. De exemplu, majoritatea orașelor din Vermont organizează întruniri anuale în luna martie în care sunt aleși funcționarii orașului, sunt votate bugetele pentru oraș și școli, iar cetățenii au posibilitatea de a vorbi și de a fi audiați pe probleme politice.

Variante

Monarhie constituțională

Multe țări precum Regatul Unit, Spania, Olanda, Belgia, țările scandinave, Thailanda, Japonia și Bhutan au transformat monarhii puternici în monarhii constituționale, cu roluri limitate sau, adesea, treptat, simbolice. De exemplu, în statele predecesoare ale Regatului Unit, monarhia constituțională a început să apară și a continuat neîntrerupt de la Glorioasa Revoluție din 1688 și trecerea Legii drepturilor din 1689.

În alte țări, monarhia a fost abolită împreună cu sistemul aristocratic (ca în Franța, China, Rusia, Germania, Austria, Ungaria, Italia, Grecia și Egipt). Un președinte ales, cu sau fără puteri semnificative, a devenit șeful statului în aceste țări.

Camerele superioare de elită ale legislaturilor, care erau aleși pe viață sau cu drept ereditar, erau comune la multe națiuni. De-a lungul timpului, acestea au avut puterile lor limitate (ca în cazul British House of Lords) sau au devenit electivă și au rămas puternice (ca și în cazul Senatului australian).

Republica

Termenul de *republică* are multe semnificații diferite, dar astăzi se referă adesea la o democrație reprezentativă cu un șef de stat ales, cum ar fi un președinte, care servește pentru o perioadă limitată, în contrast cu statele cu un monarh ereditar ca șef de stat, chiar dacă aceste state sunt, de asemenea, democrații reprezentative cu un șef de guvern ales sau numit, cum ar fi un prim-ministru.

Părinții fondatori ai Statelor Unite au lăudat rar și au criticat adesea democrația, care la vremea lor tindea să însemne în mod specific democrația directă, adesea fără protecția unei constituții care să consacre drepturi de bază; James Madison a susținut, în special în *The Federalist* Nr. 10, că ceea ce distingea o democrație directă de o republică era că prima devenea mai slabă, pe măsură ce devenea mai mare și suferea mai violent de efectele facțiunii, în timp ce o republică putea să devină mai puternică pe măsură ce ajunge mai mare și combate facțiunea prin însăși structura sa.

Ceea ce a fost esențial pentru valorile americane, a insistat John Adams, a fost ca guvernul să fie „legat de legi fixe, pe care poporul are voie să le facă, și un drept de apărare. În timp ce Benjamin Franklin ieșea după ce a scris Constituția Statelor Unite, o femeie l-a întrebat „Ei bine, doctore, ce avem - o republică sau o monarhie?”. El a răspuns „O republică - dacă putți să o păstrezi”.

Democrația liberală

O democrație liberală este o democrație reprezentativă în care capacitatea reprezentanților aleși de a exercita puterea decizională este supusă statului de drept și moderată de o constituție sau legi care subliniază protecția drepturilor și libertăților persoanelor și care pune constrângeri asupra liderilor și în măsura în care voința majorității poate fi exercitată împotriva drepturilor minorităților.

Într-o democrație liberală, este posibil ca unele decizii la scară largă să apară din numeroasele decizii individuale pe care cetățenii sunt liberi să le ia. Cu alte cuvinte, cetățenii pot „vota cu picioarele” sau „pot vota cu dolarii”, ceea ce duce la mase guvernări de masă informale semnificative care exercită multe „puteri” asociate guvernului formal din altă parte.

Socialist

Gândirea socialistă are mai multe puncte de vedere diferite asupra democrației. Social-democrația, socialismul democratic și dictatura proletariatului (de obicei exercitată prin democrația sovietică) sunt câteva exemple. Mulți socialiști democrați și social-democrați cred într-o formă de democrație participativă, industrială, economică și / sau de la locul de muncă, combinată cu o democrație reprezentativă.

În ortodoxia marxistă există o ostilitate față de ceea ce se numește în mod obișnuit „democrație liberală”, care se referă pur și simplu la democrație parlamentară datorită naturii sale adesea centralizate. Din cauza dorinței marxiștilor ortodocși de a elimina elitismul politic pe care îl văd în capitalism, marxiștii, leniniștii și trotskiștii cred în democrația directă implementată printr-un sistem de comune (care se numesc uneori soviete). Acest sistem se manifestă în cele din urmă ca democrație de consiliu și începe cu democrația la locul de muncă.

”Democrația nu poate consta doar în alegeri care sunt aproape întotdeauna fictive și gestionate de proprietarii bogați și de politicienii profesioniști.”
- Che Guevara, *Discurs*, Uruguay, 1961

Anarhist

Anarhiștii sunt împărțiți în acest domeniu, în funcție de faptul dacă consideră că o regulă majoritară este tiranică sau nu. Pentru mulți anarhiști, singura formă de democrație considerată acceptabilă este democrația directă. Pierre-Joseph Proudhon a susținut că singura formă acceptabilă de democrație directă este cea în care se recunoaște că deciziile majorității nu sunt obligatorii pentru minoritate, chiar și când sunt unanime. Cu toate acestea, anarhocomunistul Murray Bookchin a criticat anarhiștii individuali pentru că s-au opus democrației și spune că „regula majorității” este în concordanță cu anarhismul.

Unii anarhocomuniști se opun caracterului majoritar al democrației directe, considerând că aceasta poate împiedica libertatea individuală, și optează în favoarea unei forme non-majoritare a democrației consensuale, similară cu poziția lui Proudhon cu privire la democrația directă. Henry David Thoreau, care nu s-a autoidentificat ca anarhist, ci a susținut „un guvern mai bun” și este citat ca inspirație de unii anarhiști, a susținut că oamenii nu ar trebui să fie în poziția de a governa pe alții sau de a fi guvernați atunci când nu există consimțământ.

Sortare

Uneori numită „democrație fără alegeri”, sortarea alege factorii de decizie printr-un proces aleatoriu. Intenția este ca cei aleși să fie reprezentativi pentru opiniile și interesele oamenilor în general și să fie mai corecți și imparțiali decât un funcționar ales. Tehnica a fost folosită pe scară largă în democrația ateniană și în Florența Renașterii și este încă utilizată în selecția juriului modern.

Consociativ

O democrație consociativă permite voturi majoritare simultane în două sau mai multe circumscripții etno-religioase, iar politicile sunt adoptate numai dacă obțin sprijin majoritar din partea ambelor sau a tuturor.

Democrația consensului

O democrație consensuală, în schimb, nu ar fi dihotomică. În schimb, deciziile ar urma să se bazeze pe o abordare cu mai multe opțiuni, iar politicile ar fi adoptate dacă ar avea suficient sprijin, fie printr-un acord pur verbal, fie printr-un vot de consens - un vot de preferință cu mai multe opțiuni. Dacă pragul de sprijin ar fi la un nivel suficient de ridicat, minoritățile ar fi ca și cum ar fi fost protejate automat. În plus, orice votare ar fi independentă de etnie.

Supranațională

Votul cu majoritate calificată este conceput de Tratatul de la Roma ca metoda principală de a lua decizii în Consiliul de Miniștri European. Acest sistem alocă voturi în parte statelor membre în funcție de populația lor, dar foarte ponderat în favoarea statelor mai mici. Aceasta ar putea fi văzută ca o formă de democrație reprezentativă, dar reprezentanții Consiliului ar putea fi numiți și nu aleși direct.

Incluzivă

Democrația incluzivă este o teorie politică și un proiect politic care urmărește democrația directă în toate domeniile vieții sociale: democrația politică sub forma unor adunări față în față care sunt confederate, democrația economică într-o economie apatridă, fără bani și fără piață, democrația în târâmul social, adică autogestionarea în locurile de muncă și educație și democrația ecologică cu scop de reintegrarea societății și a naturii. Proiectul teoretic al democrației incluzive a apărut din activitatea filosofului politic Takis Fotopoulos în „*Către o democrație incluzivă*” și a fost dezvoltat în continuare în revista *Democracy & Nature* și succesorul ei *The International Journal of Inclusive Democracy*.

Unitatea de bază a luării deciziilor într-o democrație incluzivă este adunarea demotică, adică adunarea demo-urilor, cetățenii dintr-o zonă geografică dată, care poate cuprinde un oraș și satele din jur, sau chiar cartiere ale marilor orașe. O democrație incluzivă astăzi poate lua doar forma unei democrații confederale care se bazează pe o rețea de consilii administrative ai căror membri sau delegați sunt aleși din adunările democratice față în față populare din diferitele demo-uri. Astfel, rolul lor este pur administrativ și practic, nu unul de elaborare a politicilor precum cel al reprezentanților democrației reprezentative.

Organismul cetățenesc este sfătuit de experți, dar el este cel care ia decizia finală. Autoritatea poate fi delegată într-un segment al organismului cetățenesc pentru a îndeplini sarcini specifice, de exemplu, pentru a servi ca membri în instanțele populare sau în consiliile regionale și confederale. O astfel de delegare se face, în principiu, prin tragere la sorti, pe bază de rotație și este întotdeauna revocabilă de către organismul cetățenesc. Delegații la organele regionale și confederale ar trebui să aibă mandate specifice.

Politica participativă

O parpolitică, sau politică participativă, este o formă teoretică a democrației care este guvernată de o structură a unor consiliului piramidale. Filosofia orientativă este aceea că oamenii ar trebui să aibă puterea de luare a deciziilor proporțional cu cât sunt afectați de decizie. Consiliile locale de 25–50 de persoane sunt complet autonome pe probleme care le afectează doar pe acestea, iar aceste consilii trimit delegați către consiliile de nivel superior, care sunt din nou autonome în ceea ce privește problemele care afectează doar populația afectată de acel consiliu.

O instanță a consiliului de cetățeni aleși la întâmplare servește ca verificare la tirania majorității și regulile cu privire la care organismul ajunge să voteze problema respectivă. Delegații pot vota diferit de cum și-ar putea dori consiliul care i-a trimis, dar sunt obligați să comunice dorințele consiliului care i-a trimis. Delegații pot fi revocați în orice moment. Referendumurile sunt posibile oricând prin voturile majorității consiliilor de nivel inferior, însă nu totul este un referendum, deoarece este foarte probabil o pierdere de timp. O parpolitică este menită să funcționeze în tandem cu o economie participativă.

Cosmopolită

Democrația cosmopolită, cunoscută și sub numele de *democrația globală* sau *federalismul mondial*, este un sistem politic în care democrația este implementată la scară globală, direct sau prin reprezentanți. O justificare importantă pentru acest tip de sistem este că deciziile luate în democrațiile naționale sau regionale afectează adesea persoane din afara circumscripției care, prin definiție, nu pot vota. În schimb, într-o democrație cosmopolită, oamenii care sunt afectați de decizii au și ei un cuvânt de spus.

Potrivit susținătorilor săi, orice încercare de soluționare a problemelor globale este nedemocratică fără o formă de democrație cosmopolită. Principiul general al democrației cosmopolite este extinderea unora sau a tuturor valorilor și normelor democrației, inclusiv a statului de drept; soluționarea non-violentă a conflictelor; și egalitatea între cetățeni, dincolo de limitele statului. Pentru a fi pusă în aplicare pe deplin, aceasta ar necesita reformarea organizațiilor internaționale existente, de ex. Organizația Națiunilor Unite, precum și crearea de noi instituții, cum ar fi Parlamentul Mondial, care, în mod ideal, ar spori controlul public asupra politicii internaționale și responsabilizarea acestora.

Democrația cosmopolită a fost promovată, printre altele, de fizicianul Albert Einstein, scriitorul Kurt Vonnegut, columnistul George Monbiot și profesorii David Held și Daniele Archibugi. Crearea Curții penale internaționale în 2003 a fost văzută ca un pas major înainte de mulți susținători ai acestui tip de democrație cosmopolită.

Democrație creativă

Democrația creativă este susținută de filosoful american John Dewey. Ideea principală despre democrația creativă este că democrația încurajează consolidarea capacității individuale și interacțiunea dintre societate. Dewey susține că democrația este un mod de viață în opera sa „*Creșterea democrației: sarcina înaintea noastră*” și o experiență construită pe credința în natura umană, credința în ființele umane și credința în lucrul cu ceilalți. În opinia lui Dewey, democrația este un ideal moral care necesită efort și muncă efectivă a oamenilor; nu este un concept instituțional care există în afara noastră. „Sarcina democrației”, concluzionează Dewey, „este pentru totdeauna cea a creării unei experiențe mai libere și mai umane pe care toți o împărtășesc și la care contribuie toți”.

Democrație ghidată

Democrația ghidată este o formă de democrație care include alegeri populare periodice, dar care adesea „ghidează” cu atenție alegerile oferite electoratului într-o manieră care poate reduce capacitatea electoratului de a determina cu adevărat tipul de guvernare exercitat asupra lor. Aceste democrații au, de obicei, o singură autoritate centrală care, de cele mai multe ori, nu este supusă revizuirii publice semnificative de către orice altă autoritate guvernamentală. Democrația în stil rus a fost adesea denumită „democrație ghidată”. Politicienii ruși s-au referit la guvernul lor ca având un singur centru de putere / autoritate, spre deosebire de majoritatea celorlalte forme de democrație care încearcă de obicei să încorporeze două sau mai multe surse de autoritate concurente în cadrul aceluiași guvern.

Democrația non-guvernamentală

În afară de sfera publică, au fost folosite principii și mecanisme democratice similare de votare și reprezentare pentru a guverna alte tipuri de grupuri. Multe organizații neguvernamentale decid politica și conducerea prin vot. Majoritatea sindicatelor și cooperativelor sunt guvernate de alegeri democratice. Corporațiile sunt controlate de acționari pe principiul o acțiune, un vot - uneori completat de democrația la locul de muncă. Amitai Etzioni a postulat un sistem care fuzionează elementele democrației cu legea sharia, denumită *islamocrație*.

Teorie

Aristotel

Aristotel a contrastat regula celor mulți (democrație / timocrație), cu stăpânirea celor puțini (oligarhie / aristocrație) și cu guvernarea de către o singură persoană (tirania sau astăzi autocrația / monarhia absolută). De asemenea, el a crezut că există o variantă bună și proastă a fiecărui sistem (a considerat că democrația este omologul degenerat al timocrației).

Pentru Aristotel, principiul care stă la baza democrației este libertatea, deoarece numai într-o democrație cetățenii pot avea parte de libertate. În esență, el susține că aceasta trebuie să fie obiectivul fiecărei democrații. Există două aspecte principale ale libertății: a fi condus și a governa pe rând, deoarece toată lumea este egală în funcție de număr, nu de merit, și de a putea trăi după bunul plac.

"Dar un factor de libertate este de a governa și de a fi guvernat pe rând; căci principiul popular al dreptății este acela de a avea egalitate în funcție de număr, nu de merit ... Și una este pentru un om să trăiască așa cum îi place; căci ei spun că aceasta este funcția libertății, în măsura în care a trăi nu așa cum îi place cuiva este viața unui om care este sclav."
- Aristotel, *Politica* 1317b (Cartea 6, Partea a II-a)

Teoria republicană timpurie

O viziune comună între teoreticienii republicani timpurii și renașcentiști a fost că democrația nu putea supraviețui decât în micile comunități politice. Văzând lecțiile schimbării Republicii Romane către monarhism, pe măsură ce aceasta a crescut, acești teoreticieni republicani au susținut că extinderea teritoriului și a populației a dus inevitabil la tiranie. Prin urmare, democrația a fost extrem de fragilă și rară din punct de vedere istoric, întrucât nu a putut supraviețui decât în unitățile politice mici, care, datorită dimensiunii lor, erau vulnerabile la cucerirea de către unitățile politice mai mari. Montesquieu are o afirmație celebră: „dacă o republică este mică, ea este distrusă de o forță exterioară; dacă este mare, este distrusă de un viciu intern”. Rousseau a afirmat: „Este, prin urmare, proprietatea naturală a statelor mici de a fi guvernate ca republică, dintre care unele se supun unui monarh, și a unor imperii mari de a fi conduse de un prinț despot”.

Argumentare

Printre teoreticienii politici moderni, există trei concepții argumentale fundamentale a democrației: democrația agregată, democrația deliberativă și democrația radicală.

Agregativă

Teoria *democrației agregative* susține că scopul proceselor democratice este de a solicita preferințele cetățenilor și de a le agrega împreună pentru a determina ce politici sociale ar trebui să se adopte. Prin urmare, susținătorii acestui punct de vedere consideră că participarea democratică ar trebui să se concentreze în principal pe vot, unde politica cu cele mai multe voturi este pusă în aplicare.

Există diferite variante ale democrației agregative. În condiții de *minimalism*, democrația este un sistem de guvernare în care cetățenii au acordat echipelor de lideri politici dreptul de a guverna prin alegeri periodice. Conform acestei concepții minimaliste, cetățenii nu pot și nu ar trebui să „guverneze”, deoarece, de exemplu, în majoritatea problemelor, de cele mai multe ori, ei nu au opinii clare sau opiniile lor nu sunt întemeiate. Joseph Schumpeter a articulat această opinie în cea mai renumită carte a sa, *Capitalism, socialism și democrație*. Susținătorii contemporani ai minimalismului includ pe William H. Riker, Adam Przeworski, Richard Posner.

Conform teoriei democrației directe, pe de altă parte, cetățenii ar trebui să voteze direct, nu prin reprezentanții lor, la propunerile legislative. Susținătorii democrației directe oferă motive variate pentru a susține acest punct de vedere. Activitatea politică poate fi valoroasă în sine, socializează și educă cetățenii, iar participarea populară poate frâna elitele puternice. Cel mai important, cetățenii nu se guvernează singuri decât dacă decid direct legile și politicile.

Guvernele vor tinde să producă legi și politici care să fie aproape de opiniile alegătorului median - cu jumătate în stânga lor și cealaltă jumătate în dreapta lor. Acesta nu este un rezultat dezirabil, deoarece reprezintă acțiunea elitelor politice interesate de sine și oarecum necontestabile care concurează pentru voturi. Anthony Downs sugerează că partidele politice ideologice sunt necesare pentru a acționa ca un intermediar de mediere între individ și guverne. Downs a prezentat această părere în cartea sa din 1957, *The Economic Theory of Democracy*.

Robert A. Dahl susține că principiul democratic fundamental este acela că, atunci când vine vorba de decizii colective obligatorii, fiecare persoană dintr-o comunitate politică are dreptul ca interesele sale să fie considerate în egală măsură (nu neapărat că toți oamenii sunt la fel de satisfăcuți de decizie colectivă). El folosește termenul *poliarhie* pentru a se referi la societățile în care există un anumit set de instituții și proceduri care sunt percepute ca folosind la o astfel de democrație. De departe prima dintre aceste instituții este organizarea periodică a alegerilor libere și deschise, care sunt folosite pentru a selecta reprezentanții care apoi gestionează întreaga sau cea mai mare parte a politicii publice a societății. Totuși, aceste proceduri poliarchice nu pot crea o democrație deplină dacă, de exemplu, sărăcia împiedică participarea politică. În mod similar, Ronald Dworkin susține că „democrația este un ideal de fond, nu doar de procedură”.

Deliberativă

Democrația deliberativă se bazează pe ideea că democrația este guvernare prin deliberare. Spre deosebire de democrația agregativă, democrația deliberativă susține că, pentru ca o decizie democratică să fie legitimă, ea trebuie să fie precedată de o deliberare autentică, nu doar de agregarea preferințelor care apar la votare. Deliberarea autentică este deliberarea în rândul factorilor de decizie, care nu este eliberată de denaturarea puterii politice inegale, cum ar fi puterea unui decident obținut prin averea economică sau sprijinul grupurilor de interese. Dacă factorii de decizie nu pot ajunge la un consens după ce au deliberat în mod autentic cu privire la o propunere, atunci votează propunerea utilizând o formă de regulă majoritară.

Radicală

Democrația radicală se bazează pe ideea că există relații de putere ierarhice și opresive în societate. Rolul democrației este de a face vizibile și de a contesta aceste relații, permițând diferența, disensiunea și antagonismele în procesele de luare a deciziilor.

Dezvoltare

Mai mulți filosofi și cercetători au conturat factori istorici și sociali văzuți ca sprijinind evoluția democrației.

Alți comentatori au menționat influența dezvoltării economice. Într-o teorie înrudită, Ronald Inglehart sugerează că nivelul de trai îmbunătățit în țările dezvoltate moderne poate convinge oamenii că își pot asuma supraviețuirea de bază, ceea ce duce la accentuarea sporită asupra valorilor de auto-exprimare, care se corelează strâns cu democrația.

Douglas M. Gibling și Andrew Owsiak au susținut în studiul lor importanța păcii și a frontierelor stabile pentru dezvoltarea democrației. S-a presupus adesea că democrația provoacă pace, dar acest studiu arată că, istoric, pacea a precedat aproape întotdeauna instaurarea democrației.

Carroll Quigley concluzionează că armele sunt principalul predictor al democrației: democrația - acest scenariu - tinde să apară doar atunci când cele mai bune arme disponibile sunt ușor de obținut și de utilizat de către indivizi. Până în anii 1800, pistoalele erau cele mai bune arme personale disponibile, iar în Statele Unite ale Americii (deja democratică nominal), aproape toată lumea își putea permite să cumpere o armă și putea învăța cum să o folosească destul de ușor. Guvernele nu ar fi putut face mai bine: s-a ajuns la epoca armatelor în masă ale soldaților cetățeni cu arme. În mod similar, Grecia lui Pericle a fost o perioadă a soldatului cetățean și a democrației.

Alte teorii au subliniat relevanța educației și a capitalului uman - și în cadrul acestora, capacitatea cognitivă de a crește toleranța, raționalitatea, alfabetizarea politică și participarea. Se disting două efecte ale educației și capacității cognitive:

- un efect cognitiv (competența de a face alegeri raționale, o mai bună prelucrare a informațiilor)
- un efect etic (susținerea valorilor democratice, libertății, drepturilor omului etc.), care în sine depinde de inteligență.

Au fost greu de obținut dovezi conforme cu teoriile convenționale despre ce determină și susține democrația. Analizele statistice au contestat teoria modernizării prin demonstrarea faptului că nu există dovezi fiabile pentru afirmația că democrația este mai probabil să apară atunci când țările devin mai bogate, mai educate sau mai puțin inegale. De asemenea, nu există dovezi convingătoare că o dependență sporită de veniturile petrolului împiedică democratizarea, în ciuda unei vaste literaturi teoretice despre „Blestemul resurselor” care afirmă că veniturile din petrol împiedică legătura dintre impozitarea cetățenilor și responsabilitatea guvernului, văzută drept cheia democrației reprezentative. Lipsa dovezilor pentru aceste teorii convenționale ale democratizării au determinat cercetătorii să caute „determinanți” profunzi ai instituțiilor politice contemporane, fie ele geografice sau demografice. Instituțiile mai incluzive duc la democrație, deoarece oamenii obțin mai multă putere, ei sunt capabili să ceară mai mult de la elite, care la rândul lor trebuie să acorde mai multe lucruri pentru a-și păstra poziția. Prin acest cerc virtuos se poate ajunge în democrație.

Un exemplu în acest sens este mediul bolilor. Locurile cu rate de mortalitate diferite au avut populații și niveluri de productivitate diferite în întreaga lume. De exemplu, în Africa, musca tsetse - care afectează oamenii și animalele - a redus capacitatea africanilor de a ara pământul. Acest lucru a făcut ca Africa să fie mai puțin stabilă. În consecință, puterea politică era mai puțin concentrată. Acest lucru a afectat, de asemenea, instituțiile coloniale pe care țările europene le-au stabilit în Africa. În funcție de posibilitatea coloniștilor de a trăi sau nu într-un loc s-au dezvoltat instituții diferite care au dus la căi economice și sociale diferite. Acest lucru a afectat și distribuția puterii și acțiunile colective pe care oamenii le-ar putea întreprinde. Drept urmare, unele țări africane au sfârșit prin a avea democrații și altele autocrații.

Un exemplu de factori geografici pentru democrație este accesul la zonele de coastă și râuri. Această dotare naturală are o relație pozitivă cu dezvoltarea economică datorită beneficiilor comerțului. Comerțul a dus la dezvoltarea economică, care la rândul său, a lărgit puterea. Conducătorii care doresc să crească veniturile au trebuit să protejeze drepturile de proprietate pentru a crea stimulente pentru investitori. Pe măsură ce mai mulți oameni aveau mai multă putere, domnitorul trebuia să facă mai multe concesii și în multe locuri acest proces duce la democrație. Acești determinanți au definit structura societății care deplasează echilibrul puterii politice.

În secolul XXI, democrația a devenit o metodă atât de populară de a lua decizii, încât aplicarea sa dincolo de politică în alte domenii precum divertismentul, alimentația și moda, consumismul, urbanismul, educația, arta, literatura, știința și teologia a fost criticată drept „dogma definitorie a timpului nostru”. Argumentul sugerează că aplicarea unei abordări populiste sau bazate pe piață asupra artei și literaturii (de exemplu), înseamnă că lucrările creative inovatoare ajung să rămână nepublicate sau neproduse. În educație, argumentul este că studii esențiale, dar mai dificile, nu sunt efectuate. Știința, ca disciplină bazată pe adevăr, este în special coruptă de ideea că concluziile corecte pot fi obținute prin vot popular. Cu toate acestea, mai recent, teoreticienii au avansat și conceptul de democrație epistemică pentru a afirma că democrația face de fapt o treabă bună urmărind adevărul.

Robert Michels afirmă că, deși democrația nu poate fi realizată niciodată pe deplin, democrația poate fi dezvoltată automat în actul de a lupta pentru democrație:

”Țăranul din fabulă, când se află pe patul său de moarte, le spune fiilor săi că o comoară este îngropată pe câmp. După moartea bătrânului, fiii au săpat peste tot pentru a descoperi comoara. Nu o găsesc. Dar munca lor neobosită îmbunătățește solul și le asigură o bunăstare comparativă. Comoara din fabulă poate simboliza bine democrația.”

Dr. Harald Wydra, în cartea sa *Communism and The Emergence of Democracy* (2007), susține că dezvoltarea democrației nu trebuie privită ca un concept pur procedural sau ca un concept static, ci mai degrabă ca un „proces de formare a sensului”. Bazându-se pe ideea lui Claude Lefort despre locul gol al puterii, că „puterea emană de la popor [...], dar este puterea nimănui”, el remarcă faptul că democrația este respectarea unei autorități mitice simbolice - întrucât în realitate nu există astfel de lucruri ca oameni sau *demos*. Figurile politice democratice nu sunt conducători supremi, ci mai degrabă gardieni temporari ai unui loc gol. Orice revendicare asupra substanței, cum ar fi binele colectiv, interesul public sau voința națiunii, este supusă luptei competiționale și perioadelor pentru obținerea autorității funcției și guvernării. Esența sistemului democratic este un loc gol, lipsit de oameni reali, care nu poate fi completat temporar și niciodată însușit. Scaunul puterii este acolo, dar rămâne deschis la schimbări constante. Ca atare, definițiile oamenilor despre „democrație” sau „democratic” progresează de-a lungul istoriei ca un proces continuu și potențial fără sfârșit de construcție socială.

Democrația creștină

Democrația creștină este o ideologie politică unde se încearcă aplicarea principiilor creștine în politica publică. Ea a apărut în sec. XIX în Europa, și continuă să aibă influență și astăzi în Europa și America de Sud, deși în multe țări etosul creștin a fost diluat de secularizare.

Practic, democrația creștină este adesea considerată de dreapta din punct de vedere moral și cultural, și de stânga pe piața muncii și în economie. În Europa, unde oponenții lor tradiționali sunt socialiștii seculariști, partidele democrat creștine tind spre dreapta

spectrului politic, în timp ce în America de Sud, mult mai săracă și cu inegalități mai mari, ele tind să se poziționeze la stânga.

Exemple de partide democrat creștine includ Uniunea Democrat Creștină și Uniunea Social Creștină din Germania, Democrația Creștină din Italia, Partidul Democrat Creștin din Chile, Partidul Irlandei Unite din Irlanda, Partidul Popular Democrat Creștin din Elveția, etc.

Democrația liberală

Democrația liberală (sau **democrația constituțională**) este forma dominantă a democrațiilor în secolul XXI. În perioada războiului rece, democrațiile liberale erau opuse republicilor populare comuniste sau "democrațiilor populare", care se pretindeau a fi o concepție alternativă a democrației. Astăzi, democrațiile constituționale au ca alternativă democrația directă și/sau democrația participativă. Democrațiile liberale pot lua diferite forme constituționale: ele pot fi republici, ca în Statele Unite sau Franța, sau monarhii constituționale, ca în Marea Britanie sau Spania. Pot presupune un sistem prezidențial (Statele Unite), sistem parlamentar (sistemul Westminster, Marea Britanie și țările Commonwealth), sau un hibrid, sistemul semiprezidențial (Franța).

Termenul "liberal" în "democrația liberală" nu implică neapărat că guvernul unei astfel de democrații trebuie să urmeze politica ideologică a liberalismului. El este mai degrabă o referință la faptul că democrațiile liberale sunt caracterizate prin protecția constituțională a drepturilor individuale de către guvern, condiție impusă pentru prima dată în epoca Iluminismului de către teoreticienii contractului social precum Rousseau și mai târziu Hobbs. În prezent există numeroase țări conduse de partide politice neliberale - de exemplu partide adeptele conservatorismului, democrației creștine, democrației sociale, sau unele forme de socialism - care sunt considerate ca având o formă de guvernământ bazată pe democrația liberală.

Democrația socială

Democrația socială este o filozofie politică de stânga sau centru-stânga care a apărut în ultima parte a sec. XIX din mișcarea socialistă și continuă și azi să își exercite influența în lume (Berman, Sheri. *"Understanding Social Democracy"*).

Conceptul de democrație socială s-a schimbat în timp. Istoric, partidele social democrate au pledat pentru socialism în sensul său strict, rezultat din lupta de clasă. La începutul sec. XX mai multe partide socialiste și muncitorești au renunțat la revoluție și alte învățături tradiționale marxiste și au adoptat o poziție mai moderată, care a caracterizat ulterior democrația socială. Aceste poziții includ adesea sprijinirea unui stat puternic democratic care încorporează elemente atât din socialism cât și din capitalism, considerându-se uneori drept o economie mixtă (*Democracy "Social Democracy" Merriam-Webster. Merriam Webster Online.*). Aceasta diferă de socialismul tradițional, al cărui scop este înlăturarea capitalismului. Democrații sociali vrăd să reformeze capitalismul în mod democratic prin

reglementări și crearea de programe care să contracareze sau să elimine in justiția socială și ineficiența pe care ei o văd inerent atașată capitalismului.

Amplasări în spectrul politic

În multe țări, democrații socială continuă să coexiste cu socialiștii democrați, care se poziționează mai la stânga în spectrul politic. Cele două mișcări se regăsesc uneori în același partid politic, precum Partidul Muncitorilor din Brazilia (*BBC News: South America's leftward sweep, 2005*) și Partidul Socialist Francez. Mai rar, democrații sociali se regăsesc în partide alături de politicieni de centru-dreapta, precum în Forza Italia și Italia și Partidul Irlandei Unite din Irlanda.

Internaționala Socialistă

Internaționala Socialistă este principala organizație internațională a democrațiilor sociali și a partidelor socialiste. Ea afirmă următoarele principii:

- libertate - nu numai libertăți individuale ci libertate din punctul de vedere al discriminării și libertate față de dependența de stăpânii mijloacelor de producție și a celor care dețin în mod abuziv puterea politică,
- egalitate și justiție socială - nu numai în fața legii dar și economică și social-culturală, și oportunități egale pentru toți inclusiv cei cu dizabilități fizice, mentale sau sociale, și
- solidaritate - unitate și compasiune pentru victimele in justiției și inegalității.

Aceste idealuri sunt descrise în detaliu în Declarația de Principii a Internaționalei Socialiste (The SI's Declaration of Principles).

În ultimii ani, mai multe partide social democrate (în special Partidul Laburist din Marea Britanie) au migrat mai spre centru, adoptând poziții politice pentru A Treia Cale. Această evoluție a generat numeroase controverse.

Critici ale democrației

Ineficiențe

Unii economiști au criticat eficiența democrației, citând premisa alegătorului irațional sau a unui alegător care ia decizii fără toate faptele sau informațiile necesare pentru a lua o decizie cu adevărat informată. Un alt argument este că democrația încetinește procesele din cauza cantității de contribuții și de participare necesare pentru a merge mai departe cu o decizie. Un exemplu obișnuit citat pentru a demonstra acest punct este dezvoltarea economică ridicată realizată de China (o țară nedemocratică) în comparație cu India (o țară

democratică). Potrivit economiștilor, lipsa de participare democratică în țări precum China permite o creștere economică imbatabilă.

Pe de altă parte, Socrate credea că democrația fără masele educate (educată în sensul mai larg de a fi cunoscători și responsabili) nu va duce decât la populism datorită criteriilor pentru a deveni un lider ales și nu pe bază de competență. Acest lucru ar duce în cele din urmă la o dispariție a națiunii. Aceasta a fost citată de Platon în cartea 10 din *Republica*, în conversația lui Socrate cu Adimantus. Socrate a fost de părere că dreptul la vot nu trebuie să fie un drept nediscriminant (de exemplu, prin naștere sau cetățenie), ci trebuie acordat doar persoanelor care s-au gândit suficient la alegerea lor.

Regula populară ca fațadă

Gânditorii italieni ai secolului XX Vilfredo Pareto și Gaetano Mosca (în mod independent) au susținut că democrația este iluzorie și a servit doar pentru a masca realitatea stăpânirii de către elite. Într-adevăr, aceștia au susținut că oligarhia elitelor este legea imbatabilă a naturii umane, datorată în mare parte apatiei și divizării maselor (spre deosebire de impulsul, inițiativa și unitatea elitelor) și că instituțiile democratice nu ar face altceva decât să schimbe exercitarea puterii de la opresiune la manipulare. După cum a afirmat Louis Brandeis, „Am putea să avem democrație sau bogății concentrate în mâinile câtorva, dar nu le putem avea pe amândouă”. Scriitorul britanic Ivo Mosley, strănepot al lui Oswald Mosley descrie în *„În numele poporului: Pseudo-democrația și spolierea lumii noastre”*, cum și de ce formele actuale de guvernare electorală sunt destinate să nu-și îndeplinească promisiunea. Un studiu condus de profesorul de la Princeton, Martin Gilens, din 1.779 de decizii ale guvernului Statelor Unite, a concluzionat că „elitele și grupurile organizate reprezentând interese de afaceri au un impact substanțial independent asupra politicii guvernamentale a Statelor Unite, în timp ce cetățenii obișnuiți și grupurile de interese bazate pe marea masă au o influență mică sau deloc independentă.”

Regula Mob

Republica lui Platon prezintă o viziune critică a democrației prin narațiunea lui Socrate: „Democrația, care este o formă fermecătoare de guvernare, plină de varietate și dezordine și care dispune de un fel de egalitate pentru toți”. În activitatea sa, Platon listează 5 forme de guvernare, de la cea mai bună la cea mai rea. Presupunând că *Republica* a fost intenționată să fie o critică serioasă a gândirii politice din Atena, Platon susține că numai Kallipolis, o aristocrație condusă de regii filosofi (cei mai înțelepți), este o formă justă de guvernare.

James Madison a criticat democrația directă (pe care a numit-o pur și simplu „democrație”) în *Federalistul nr. 10*, argumentând că democrația reprezentativă - pe care a descris-o folosind termenul de „republică” - este o formă de guvernare preferată, spunând: „... democrațiile au fost vreodată spectacole de turbulență și contenție; au fost găsite vreodată incompatibile cu securitatea personală sau cu drepturile de proprietate și, în general, au

fost la fel de scurte în viața lor, precum au fost de violente în moartea lor. " Madison a spus că republicile erau superioare democrațiilor, deoarece republicile protejau împotriva tiraniei majorității, afirmând în *Federalistul nr. 10*: „de același avantaj pe care îl are o republică asupra democrației, în controlul efectelor facțiunii, se bucură o mare parte din mica republică ".

Instabilitate politică

Mai recent, democrația este criticată pentru că nu oferă suficientă stabilitate politică. Deoarece guvernele sunt deseori alese și respinse, tinde să fie schimbări frecvente în politicile țărilor democratice atât pe plan intern, cât și pe plan internațional. Chiar dacă un partid politic menține puterea, protestele vocale, apăsătoare și critici dure din partea media populare sunt adesea suficiente pentru a forța schimbări politice bruște și neașteptate. Schimbările politice frecvente în ceea ce privește afacerile și imigrația sunt de natură să descurajeze investițiile și, astfel, împiedică creșterea economică. Din acest motiv, mulți oameni au propus ideea că democrația este nedorită pentru o țară în curs de dezvoltare în care creșterea economică și reducerea sărăciei sunt priorități.

Această alianță oportunistă nu numai că are handicapul de a se confrunta cu prea multe facțiuni care se opun ideologic, dar este de obicei de scurtă durată, deoarece orice dezechilibru perceput sau real în tratarea partenerilor de coaliție sau modificări ale conducerii în partenerii de coaliție în sine pot foarte ușor să determine partenerul de coaliție să își retragă sprijinul guvernului.

Media părtinitoare este acuzată că provoacă instabilitate politică, rezultând obstrucția democrației, mai degrabă decât promovarea acesteia.

Alegeri frauduloase

În democrațiile reprezentative, este posibil să nu se beneficieze de organizarea de alegeri corecte. Un studiu a arătat că cei care falsifică alegerile rămân în funcție de 2,5 ori mai mult decât cei care permit alegeri corecte. S-a constatat că democrațiile din țările cu venituri per capita mari sunt mai puțin predispuse la violență, dar în țările cu venituri mici tendința este inversă. Fraudele electorale sunt mai probabile în țările cu venituri pe cap de locuitor scăzute, populații mici, bogate în resurse naturale și lipsă de controale și echilibre instituționale. Țările subsahariene, precum Afganistanul, tind să se încadreze în această categorie.

Guvernele care au alegeri frecvente tind să aibă politici economice semnificativ mai stabile decât guvernele care au alegeri rare. Totuși, această tendință nu se aplică guvernelor în care alegerile frauduloase sunt comune.

Opoziția

În vremurile moderne, democrația s-a confruntat aproape întotdeauna cu opoziția din partea guvernului anterior și de multe ori s-a confruntat cu opoziția din partea elitelor sociale. Punerea în aplicare a unui guvern democratic într-un stat nedemocratic este adesea generată de revoluția democratică.

6.1.1 Democrația directă

Democrația directă, denumită și **democrația pură**, este o formă de democrație și o teorie a societății civile în care suveranitatea este practică de către toți cetățenii care doresc să participe la luarea deciziilor. În funcție de sistemul particular, participanții pot decide asupra moțiunilor executive, pot legifera alege sau demite oficiali, și pot judeca procese civile și penale. Democrația directă este în contrast cu *democrația reprezentativă*, unde suveranitatea este exercitată de către un grup restrâns de persoane, de obicei selectați prin alegeri. *Democrația deliberativă* încorporează elemente din ambele democrații anterioare.

Multe țări care au democrație reprezentativă permit trei forme de acțiune politică care oferă o democrație directă limitată: *inițiativa*, *referendumul (plebiscitul)*, și *demiterea* prin plebiscit a unor persoane alese prin vot. Referendumurile pot include posibilitatea respingerii unor anumite legi. Aceasta dă posibilitatea populației să dea un veto hotărârilor de guvern. Inițiativele, înaintate de obicei de către populație, forțează luarea în considerație a legilor sau amendamentelor (de obicei ca urmare a unui referendum), fără a fi nevoie de consimțământul oficialilor aleși, sau chiar în opoziție cu dorința acestora. Demiterea prin plebiscit a unor persoane alese prin vot oferă populației dreptul de a înlătura oficiali aleși înainte de terminarea perioadei pentru care au fost aleși, deși această posibilitate este folosită foarte rar în democrațiile moderne.

Mișcări contemporane pentru democrația directă

Cele mai cunoscute mișcări contemporane pentru promovarea democrației directe includ:

- Abahlali baseMjondolo - în Africa de Sud
- Aktivdemokrati - partid politic pentru democrația electronică în Suedia
- Change 2011 - partid politic în Finlanda
- Demoex - partid pentru democrația directă în Suedia
- Direct Democracy (British Conservative Party) - Grupare pentru democrația directă din cadrul Partidului Conservator din Marea Britanie
- Homeless Workers' Movement - mișcare favela în Brazilia

- Inclusive Democracy - proiectul și jurnalul pentru democrația inclusivă ale lui Takis Fotopoulos
- Landless People's Movement - mișcare în Africa de Sud a persoanelor fără pământ
- Landless Workers' Movement - mișcare în Brazilia a persoanelor fără pământ
- The Metagovernment project - grup global pentru dezvoltarea și implementarea software de guvernare prin Internet
- The National Initiative for Democracy - mișcare în Statele Unite condusă de fostul senator al Statelor Unite Mike Gravel pentru a permite inițiative de vot național
- The Party of Internet Democracy - Partid pentru democrația directă în Ungaria
- Senator On-Line - Partid pentru democrația directă electronică în Australia
- Students for a Democratic Society - mișcare a studenților americani
- Western Cape Anti-Eviction Campaign - mișcare a persoanelor sărace militante din Cape Town, Africa de Sud
- Zapatista Army of National Liberation - mișcare a populației indigene mexicane.

Evoluția democrației directe

Democrația ateniană

Prima democrație directă cunoscută a fost democrația ateniană din sec. V î.e.n. Deși nu era o democrație liberală, întrucât femeile, străinii și sclavii erau excluși. Principalul organism în democrația ateniană era *adunarea*, compusă din cetățeni bărbați, un consiliu (*boule*) compus din 500 cetățeni aleși anual de un grup de persoane alese la întâmplare (*lot*), și *judecătoriile* compuse din foarte mulți *jurați* aleși de către lot, fără judecători. Dintr-o populație de 30.000 bărbați, câteva mii de cetățeni erau activi politic în fiecare an. Democrația ateniană era *directă* nu numai prin faptul că decizia era luată de adunarea oamenilor, dar și pentru că prin adunare, consiliu și judecătorii cetățenii controlau întregul proces politic, mare parte a acestora fiind implicați în mod constant în treburile publice. Democrațiile moderne nu folosesc instituții similare cu sistemul atenian.

Republica romană

De asemenea, este relevantă istoria Republicii Romane începând cu anul 449 î.e.n. Elaborarea legislației de către cetățeni - formularea acesteia, aprobarea, și veto-ul - au

durat cca. 400 ani, până la moartea lui Iulius Cezar în anul 44 î.e.n. Mulți istorici marchează sfârșitul Republicii odată cu intrarea în vigoare a legii denumite *Lex Titia*, pe 27 noiembrie 43 î.e.n.

Elveția

Democrația directă modernă începe în orașele din Elveția în sec. XIII. În 1847, Elveția a adăugat referendumul ca act statuar la constituția sa națională. Elvețienii au descoperit curând că posibilitatea de a da doar un veto legilor din Parlament nu este suficientă. În 1891, au adăugat inițiativa constituțională a amendamentului. Bătăliile politice din Elveția de după 1891 sunt o bază de lucru deosebit de utilă pentru politologii din toată lumea în ceea ce privește viabilitatea inițiativei constituționale a amendamentului (Kobach, 1993). În ultimii 120 ani, peste 240 de inițiative au fost supuse referendumului. Populația s-a dovedit conservatoare, aprobând doar 10% din aceste inițiative; în plus, eu au optat adesea pentru o versiune a inițiativei rescrise de guvern.

Statele Unite

Un alt exemplu este Statele Unite unde, deși este o republică federală în care nu există nicio democrație directă la nivel federal, aproape jumătate din state (și multe localități) oferă posibilitatea unor inițiative sponsorizate pentru balot (decizii electorale) pentru cetățenii lor (denumite și "măsurile de balot" sau "întrebări de balot"), iar marea majoritate a statelor permit inițiative și/sau referendumuri.

Democrația electronică

În zilele noastre, există studii și mișcări politice pentru exercitarea democrației directe folosind Internetul și alte mijloace de comunicație (democrația electronică - e-democrația, cu termenul specific de democrație directă electronică - e-democrația directă). Mai exact, conceptul de guvernare în sursă deschisă aplică principiile mișcării pentru software gratuit la guvernarea oamenilor, permițând întregii populații să participe la guvernarea directă. Această evoluție modifică conceptul tradițional de democrație, întrucât nu oferă în mod necesar reprezentare egală pentru fiecare persoană. Unele implementări pot fi considerate chiar meritocrații de inspirație democratică, în care contributorii la codul de legi sunt considerați speciali de către ceilalți contributori.

Trilema reformei democratice

Teoreticienii democrației au identificat o trilemă datorită prezenței a trei caracteristici dezirabile într-un sistem ideal al democrației directe, provocarea fiind coexistența simultană a acestora.

Cele trei caracteristici sunt:

1. *participarea* - participarea largă în procesul de luare a deciziilor de către oamenii care sunt influențați de deciziile respective;
2. *deliberarea* - discuții raționale unde majoritatea punctelor de vedere sunt cântărite în funcție de argumentele oferite; și
3. *egalitatea* - toții membrii populației pentru care se iau deciziile să aibă șanse egale de a-și exprima și a le fi luate în considerare punctele de vedere.

Observațiile empirice din zeci de studii sugerează că deliberarea conduce la luarea unor decizii mai bune. (*Ross 2011, Chapter 3*) (*Elster 1998, chapter 5*) (*Even Susan C Strokes in her critical essay Pathologies of Deliberation (Chapter 5 of Elster 1998) concedes there that a clear majority of academics interested in the field agree with this view.*) Oricum, cu cât sunt mai mulți participanți, cu atât este nevoie de mai mult timp și bani pentru a se ajunge la o calitate bună a discuției cu intervenții scurte și la obiect. De asemenea, este dificil pentru fiecare persoană să contribuie substanțial la discuții în cazul unui număr mare de participanți. Pentru ca sistemul să respecte principiul egalității politice, trebuie sau ca fiecare persoană să se implice, sau să se aleagă la întâmplare un eșantion reprezentativ de persoane care să ia parte la discuție.

În definiția utilizată de specialiști precum James Fiskin, *democrația deliberativă* este o formă a democrației directe care satisface cerințele pentru deliberare și egalitate, dar nu oferă suficiente argumente pentru a implica pe fiecare care dorește să participe la discuție. *Democrația participativă*, în definiția lui Fiskin, satisface cerințele de participare și deliberare, dar cu costul sacrificării egalității - întrucât participarea largă este permisă vor exista arareori suficiente resurse pentru a compensa persoanele care renunța la activitatea lor pentru a participa la deliberare, și deci astfel participanții tind să fie doar aceia cu interese puternice în problemă dezbătută, și deci nu vor fi adesea reprezentativi pentru întreaga populație. (*Fiskin suggests they may even have been directly mobilised by interest groups or be largely composed of people who have fallen for political propaganda and so have inflamed and distorted opinions.*) Fiskin propune în schimb să se folosească eșantioane la întâmplare din care să se selecteze un număr mic dar reprezentativ de persoane din întreaga populație. (*Fiskin 2011, Chapters 2 & 3.*) (*Ross 2011, Chapter 3*)

Fiskin admite că este posibil să se imagineze un sistem care transcende trilema, dar pentru aceasta este nevoie de reforme foarte radicale pentru integrarea unui astfel de sistem în curentul politic actual. Ca o extensie a acestei problematice, mișcarea *Occupy* a încercat să creeze un sistem care să satisfacă toate cele trei cerințe dezirabile simultan, dar cu costul criticilor foarte largi ale sistemului rezultat ca fiind prea lent și de necontrolat. (*Michael Skapinker (2011-11-09). "The Occupy crowd is no match for banks" ((registration required)). Financial Times.*) (*Laurie Penny (2011-10-16). "Protest by consensus". New Statesman.*) (*James Miller (2011-10-25). "Will Extremists Hijack Occupy Wall Street?". The New York Times.*) (*Fiskin 2011, Chapters 2 & 3.*)

6.1.2 Democrația reprezentativă

Democrația reprezentativă (democrația indirectă, sau guvernarea reprezentativă) este un tip de democrație bazat pe principiul aleșilor oficiali reprezentând un grup de oameni, spre deosebire de democrația directă. Aproape toate democrațiile moderne în stil occidental sunt tipuri de democrații reprezentative; de exemplu, Regatul Unit este o monarhie constituțională, Franța este un stat unitar, iar Statele Unite este o republică federală.

Este un element al sistemului parlamentar și al sistemului prezidențial de guvernare și este de obicei folosit într-o cameră inferioară, cum ar fi Camera Comunelor din Regatul Unit, Lok sau Sabha din India, care se poate supune unor constrângeri constituționale precum o cameră superioară. A fost descrisă de unii teoreticieni politici printre care Robert A. Dahl, Gregory Houston și Ian Liebenberg ca poliarchie. În ea puterea este în mâinile reprezentanților care sunt aleși de popor. Partidele politice sunt adesea centrale pentru această formă de democrație, deoarece sistemele electorale necesită ca alegătorii să voteze pentru partidele politice, spre deosebire de reprezentanții individuali.

Competențele reprezentanților

Reprezentanții sunt aleși de către participanți, ca în alegerile naționale pentru legislatura națională. Reprezentanții aleși pot deține puterea de a alege alți reprezentanți, președinți sau alți funcționari ai guvernului sau ai legislaturii, în calitate de prim-ministru în ultimul caz. (reprezentare indirectă).

Puterea reprezentanților este de obicei restrânsă de o constituție (precum într-o democrație constituțională sau o monarhie constituțională) sau de alte măsuri de echilibrare a puterii reprezentative:

- O justiție independentă, care poate avea puterea de a declara acte legislative neconstituționale (de exemplu, curtea constituțională, instanța supremă).
- Constituția poate prevedea, de asemenea, o anumită democrație deliberativă (de exemplu, comisiile regale) sau măsuri populare directe (de exemplu, inițiativă, referendum, alegeri de rechemare). Dar acestea nu sunt întotdeauna obligatorii și de obicei necesită unele acțiuni legislative – puterea legală rămâne, de obicei, ferm la reprezentanți.
- În unele cazuri, o legislatură bicamerală poate avea o „cameră superioară” care nu este direct aleasă, precum Senatul Canadei, care la rândul său a fost modelată după Camera Lorzilor.

Teoreticieni precum Edmund Burke sunt de părere că parte din obligația unui reprezentant nu este doar de a comunica dorințele electoratului, ci și de a-și folosi propria judecată în

exercitarea puterilor lor, chiar dacă opiniile lor nu reflectă cele ale unei majorități a alegătorilor.

Istorie

Republica romană a fost primul guvern reprezentativ cunoscut în lumea occidentală, în ciuda faptului că a luat forma unui guvern direct în adunările romane. Modelul roman de guvernare a inspirat mulți gânditori politici de-a lungul secolelor, iar democrațiile reprezentative moderne de astăzi imită mai mult modelele romane decât pe cele grecești, deoarece era modelul roman ea un stat în care puterea supremă era deținută de popor și reprezentanții aleși și care avea un ales sau lider nominalizat. Democrația reprezentativă este o formă de democrație în care oamenii votează pentru reprezentanți care votează apoi inițiativele politice, spre deosebire de o democrație directă în care oamenii votează în mod direct inițiativele politice. O tradiție medievală europeană de selectare a reprezentanților din diferitele moșii (clase, dar nu așa cum le cunoaștem astăzi) de a sfătui/controla monarhii a condus la familiarizarea relativ largă cu sistemele reprezentative inspirate de sistemele romane.

În Marea Britanie, Simon de Montfort este amintit ca unul dintre părinții guvernului reprezentativ pentru organizarea a două parlamente celebre. Primul, în 1258, a eliminat autoritatea nelimitată a regelui, iar al doilea, în 1265, a inclus cetățenii obișnuiți din orașe. Mai târziu, în secolul al XVII-lea, Parlamentul Angliei a pionierat unele dintre ideile și sistemele democrației liberale care au culminat cu Revoluția glorioasă și trecerea Legii drepturilor din 1689.

Revoluția americană a dus la crearea unei noi Constituții a Statelor Unite în 1787, cu un legiuitor național bazat, în parte, pe alegerile directe ale reprezentanților la fiecare doi ani, și astfel responsabil față de electorat pentru continuarea în funcție. Senatorii nu au fost aleși în mod direct de către popor până la adoptarea celei de-a șaptesprezecea modificări din 1913. Femeile, bărbații care nu aveau proprietăți, și negrii și alții care nu au avut drept de vot în majoritatea statelor, au câștigat în cele din urmă dreptul la vot prin schimbări în legislația de stat și federală în cursul secolelor XIX și XX. Până când aceasta a fost abrogată de amendamentul al paisprezecelea după războiul civil, Compromisul celor trei cincimi a dat o reprezentare disproporționată a statelor cu sclavo din Camera Reprezentanților față de alegătorii din statele libere.

În 1789, Franța revoluționară a adoptat Declarația drepturilor omului și cetățeanului și, deși de scurtă durată, Convenția Națională a fost aleasă de toți bărbații în 1792. Sufragiul universal al bărbaților a fost restabilit în Franța în urma Revoluției franceze din 1848.

Democrația reprezentativă a ajuns să aibă o formă generală specifică în statele naționale revoluționare postindustriale, unde un număr mare de cetățeni au manifestat interes pentru politică, dar în care tehnologia și numărul mare de votanți nu au fost încă potrivite pentru democrația directă. După cum s-a menționat mai sus, Edmund Burke, în discursul

său către alegătorii din Bristol, a analizat clasic funcționarea lor în Marea Britanie și drepturile și îndatoririle unui reprezentant ales.

La nivel global, o majoritate a populației lumii trăiește în democrații reprezentative, inclusiv monarhiile constituționale și republicile cu ramuri reprezentative puternice.

Critici

În cartea sa „*Partidele politice*”, scrisă în 1911, Robert Michels susține că cele mai multe sisteme reprezentative se deteriorează spre o oligarhie sau particrație. Aceasta este cunoscută sub numele de legea de fier a oligarhiei. Democrațiile reprezentative care sunt stabile au fost analizate de Adolf Gasser și comparate cu democrațiile reprezentative instabile din cartea sa „*Gemeindefreiheit als Rettung Europas*”, publicată în 1943 (prima ediție în limba germană) și o a doua ediție în 1947 (în germană). Adolf Gasser a evidențiat următoarele cerințe pentru o democrație reprezentativă pentru a rămâne stabilă, neafectată de legea de fier a oligarhiei:

- Societatea trebuie construită de jos în sus. Ca o consecință, societatea este construită de oameni care sunt liberi și au puterea de a se apăra cu arme.
- Acești oameni liberi se alătură sau formează comunități locale. Aceste comunități locale sunt independente, inclusiv independență financiară, și sunt liberi să-și determine propriile reguli.
- Comunitățile locale se unesc într-o unitate mai mare, de ex. un canton.
- Nu există birocrație ierarhică.
- Există o concurență între aceste comunități locale, de ex. pe serviciile livrate sau pe impozite.

Un dezavantaj pentru acest tip de guvern este faptul că oficialii aleși nu sunt obligați să-și îndeplinească promisiunile făcute înainte de alegerea lor și își pot promova interesele proprii, după ce au fost aleși, oferind un sistem incoerent de guvernare. Legislatorii sunt, de asemenea, sub control, deoarece sistemul legislatorilor cu majoritate de voturi care votează pentru probleme pentru grupul mare de persoane promovează inegalitatea în rândul celor marginalizați.

Soluții propuse

Sistemul stococrației a fost propus ca un sistem îmbunătățit comparativ cu sistemul democrației reprezentative, în care sunt aleși reprezentanții. Stococrația își propune să reducă cel puțin această degradare prin faptul că toți reprezentanții sunt desemnați prin loterie în loc de vot. Prin urmare, acest sistem este denumit și lotocrație. Sistemul a fost propus de scriitorul Roger de Sizif în 1998 în cartea sa *La Stochocratie*. Alegerea

deținătorilor de funcții prin loterie a fost, de asemenea, practica standard în vechea democrație ateniană. Motivul acestei practici a fost acela de a evita lobby-urile și alegerile electorale de către oligarhii economici.

Sistemul de democrație deliberativă este un amestec între un sistem dominat de majoritate și un sistem bazat pe consens. Aceasta permite democrațiilor reprezentative sau democrațiilor directe să coexiste cu sistemul său de guvernare, oferind un avantaj inițial.

6.2 Elitism sau pluralism?

În științe politice și sociologie, *teoria elitei* este o teorie a statului care încearcă să descrie și să explice relațiile de putere în societatea contemporană. Teoria susține că o mică minoritate, formată din membri ai elitei economice și a rețelelor de planificare a politicilor, deține cea mai mare putere - și că această putere este independentă de alegerile democratice.

Prin poziții în corporații sau în consiliile corporative și influența asupra rețelelor de planificare a politicilor, prin sprijin financiar al fundațiilor sau poziții cu grupuri de reflecție sau grupuri de discuții politice, membrii „elitei” exercită o putere semnificativă asupra deciziilor corporative și guvernamentale.

Caracteristicile de bază ale acestei teorii sunt că puterea este concentrată, elitele sunt unificate, neelitele sunt diverse și neputincioase, interesele elitelor sunt unificate datorită mediilor și pozițiilor comune și caracteristica definitorie a puterii este poziția instituțională.

Teoria elitei se opune pluralismului (mai mult de un sistem de putere), o tradiție care a subliniat modul în care mai multe grupuri și interese sociale majore influențează, și diferite forme de reprezentare în cadrul unor seturi mai puternice de conducători, contribuind la rezultate politice decent reprezentative care reflectă nevoile colective a unei societăți.

Teoria elitei susține fie că democrația este o nebunie utopică, așa cum este privită în mod tradițional în tradiția conservatoare italiană, fie că democrația în forma sa idealizată nu este realizabilă în cadrul capitalismului (o viziune comună a teoreticienilor de elită de inspirație marxistă).

Chiar și atunci când grupurile întregi sunt complet excluse din rețelele tradiționale de putere ale statului (istoric, pe baza unor criterii arbitrare precum nobilimea, rasa, genul sau religia), teoria elitei recunoaște că „contraelitele” dezvoltă frecvent grupuri. Negocierile dintre astfel de grupuri fără drept și stat pot fi analizate ca negocieri între elite și contraelite. La rândul său, o problemă majoră este capacitatea elitelor de a coopta contraelitele.

O *democrație pluralistă* descrie un sistem politic în care există mai mult de un centru de putere. Democrațiile moderne sunt prin definiție pluraliste, deoarece democrațiile permit

libertatea de asociere. Cu toate acestea, pluralismul poate exista fără democrație. Într-o societate democratică, indivizii obțin poziții de autoritate politică formală prin formarea unor coaliții electorale de succes. Astfel de coaliții se formează printr-un proces de negociere între liderii politici și sub-conducătorii diferitelor organizații din cadrul comunității. Este necesar să se formeze coaliții electorale; acest lucru oferă liderilor organizaționali capacitatea de a prezenta cereri și de a articula punctele de vedere ale membrilor lor. Hamed Kazemzadeh, un pluralist de nouă generație din Canada, consideră că democrația pluralistă înseamnă că o multitudine de grupuri, nu oamenii în ansamblu, pot guverna, direcționa, conduce și gestiona societățile noastre ca etică a respectului pentru diversitate.

Pluralismul clasic este opinia că politica și luarea deciziilor sunt situate în cea mai mare parte în cadrul guvernului, dar că multe grupuri neguvernamentale își folosesc resursele pentru a exercita influență. Întrebarea centrală pentru pluralismul clasic este cum se distribuie puterea și influența într-un proces politic. Grupuri de indivizi încearcă să-și maximizeze interesele. Liniile de conflict sunt multiple și schimbătoare, deoarece puterea este un proces continuu de negociere între grupurile concurente. Pot exista inegalități, dar acestea tind să fie distribuite și uniformizate prin diferitele forme și distribuții de resurse în întreaga populație. Orice modificare în acest punct de vedere va fi lentă și incrementală, deoarece grupurile au interese diferite și pot acționa ca „grupuri de veto” pentru a distruge legislația. Existența unor interese diverse și concurente este baza pentru un echilibru democratic și este crucială pentru obținerea obiectivelor de către indivizi. O poliarchie - o situație de concurență deschisă pentru sprijin electoral în cadrul unei părți semnificative a populației adulte - asigură concurența intereselor grupului și a egalității relative. Pluralistii subliniază drepturile civile, cum ar fi libertatea de exprimare și organizare, precum și un sistem electoral cu cel puțin două partide. Pe de altă parte, întrucât participanții la acest proces constituie doar o mică parte din populație, publicul acționează în principal ca spectatori. Acest lucru nu este neapărat nedorit din două motive: (1) poate fi reprezentativ pentru o populație conținută de evenimentele politice sau (2) problemele politice necesită o atenție continuă și expertă, pe care cetățeanul mediu ar putea să nu o aibă.

Teoreticienii importanți ai pluralismului sunt Robert A. Dahl (care a scris lucrarea pluralistă seminală, *Who Governs?*), David Truman și Seymour Martin Lipset.

Concepția pluralistă a puterii

Lista posibilelor surse de putere este practic nesfârșită: autoritate legală, bani, prestigiu, îndemânare, cunoștințe, carismă, legitimitate, timp liber și experiență. Pluraliștii subliniază, de asemenea, diferențele dintre puterea potențială și puterea reală așa cum este ea. Puterea reală înseamnă capacitatea de a constrânge pe cineva să facă ceva și este viziunea puterii ca o cauzalitate. Dahl descrie puterea ca pe o „relație realistă, cum ar fi capacitatea lui A de a acționa în așa fel încât să controleze răspunsurile lui B”.

Puterea potențială se referă la posibilitatea transformării resurselor în putere reală. Banii lichizi, una dintre multele resurse, este doar o grămadă de facturi până când nu este pusă în

funcțiune. Malcolm X, de exemplu, cu siguranță nu era o persoană bogată cînd era mic, dar a primit bani de la multe grupuri după închisoare și a folosit alte resurse, cum ar fi personalitatea sa puternică și abilitățile organizaționale. A avut un impact mai mare asupra politicii americane decât majoritatea oamenilor bogați. O anumită resursă, cum ar fi banii, nu poate fi echivalată automat cu puterea, deoarece resursa poate fi utilizată cu îndemânare sau stângăcie, complet sau parțial sau deloc. Pluraliștii cred că eterogenitatea socială împiedică orice grup să câștige dominanță. În opinia lor, politica este în esență o chestiune de agregare a preferințelor. Aceasta înseamnă că coalițiile sunt inerent instabile, prin urmare concurența se păstrează cu ușurință. În Dahl, deoarece „eterogenitatea politică urmează eterogenității socioeconomice”, diferențierea socială dispersează din ce în ce mai mult puterea. În acest caz, Hamed Kazemzadeh, pluralist canadian, susține că apartenența organizațională socializează indivizii la norme democratice, crește participarea și moderează politica societății, astfel încât tranzacția și negocierea să fie posibile. Abordarea pluralistă a studiului puterii afirmă că nimic categoric despre putere nu poate fi presupus în nicio comunitate. Atunci întrebarea nu este cine conduce o comunitate, ci dacă vreun grup o face. Pentru a determina acest lucru, pluraliștii studiază rezultate specifice. Motivul pentru aceasta este că ei cred că comportamentul uman este guvernat în mare parte de inerție. Acestea fiind spuse, implicarea efectivă în activitatea evidentă este un marker mai valid al conducerii decât simpla reputație. Pluraliștii cred, de asemenea, că nu există o problemă sau un moment anume în care orice grup trebuie să se afirme pentru a rămâne fidel propriilor valori exprimate, ci mai degrabă că există o varietate de probleme și puncte în care acest lucru este posibil. Există, de asemenea, costuri legate de acțiune - nu numai pierderea, ci și cheltuirea timpului și a efortului. În timp ce un structuralist poate susține că distribuțiile de energie au o natură destul de permanentă, această raționalitate spune că puterea poate fi de fapt legată de probleme, care variază foarte mult în durată. De asemenea, în loc să se concentreze asupra actorilor din cadrul unui sistem, accentul se pune pe rolurile de conducere în sine. Studiind acestea, se poate determina în ce măsură există o structură de putere prezentă într-o societate.

Trei dintre principiile majore ale școlii pluraliste sunt (1) resurse și, prin urmare, puterea potențială este răspândită pe scară largă în întreaga societate; (2) cel puțin unele resurse sunt disponibile pentru aproape toată lumea; și (3) în orice moment, cantitatea de putere potențială depășește cantitatea de putere reală.

În cele din urmă, și poate cel mai important, nimeni nu este atotputernic dacă nu este dovedit astfel prin observație empirică. Un individ sau un grup care este influent într-un domeniu poate fi slab în altul. Marii antreprenori militari își exprimă cu siguranță greutatea în materie de apărare, dar cât de mult au influență asupra politicilor agricole sau de sănătate? Prin urmare, o măsură a puterii este domeniul său de aplicare sau gama de domenii în care este aplicată cu succes, așa cum a observat un cercetător. Pluraliștii cred că, cu puține excepții, deținătorii puterii au de obicei un domeniu de influență relativ limitat. Pluralismul lasă loc unei situații elitiste - dacă un grup A exercită continuu putere asupra mai multor grupuri. Pentru ca un pluralist să accepte această noțiune, aceasta trebuie respectată empiric și nu presupusă astfel prin definiție.

Din toate aceste motive, puterea nu poate fi luată ca atare. Trebuie să o observăm empiric pentru a ști cine guvernează cu adevărat. Cea mai bună modalitate de a face acest lucru, cred pluralistii, este de a examina o gamă largă de decizii specifice, menționând cine a luat ce parte și cine în cele din urmă a câștigat și a pierdut. Numai prin menținerea scorului pe o varietate de controverse se poate începe identificarea deținătorilor de putere. Pluralismul a fost asociat cu comportamentalismul.

O contradicție la puterea pluralistă este adesea citată din originea puterii cuiva. Deși anumite grupuri pot împărți puterea, oamenii din aceste grupuri stabilesc agende, decid probleme și își asumă roluri de conducere prin propriile lor calități. Unii teoreticieni susțin că aceste calități nu pot fi transferate, creând astfel un sistem în care elitismul există încă. Ceea ce această teorie nu reușește să ia în considerare este perspectiva depășirii acestor calități obținând sprijin din partea altor grupuri. Prin agregarea puterii cu alte organizații, grupurile de interese pot supra-alimenta aceste calități netransferabile. În acest sens, pluralismul politic se aplică în continuare acestor aspecte.

Pluralismul elitei

Pluraliștii elitei sunt de acord cu pluraliștii clasici că există „pluralitate” de putere; cu toate acestea, această pluralitate nu este „pură”, deoarece unii oameni și grupuri au mai multă putere decât alții. De exemplu, unii oameni au mai mulți bani decât alții, așa că pot plăti pentru a-și transmite opinia mai bine (adică mai multă publicitate) decât poate clasa muncitoare. Această inegalitate se datorează faptului că societatea are „elite”; oameni care au mai multă putere, pot mai mult prin bani, moștenire sau tradiție socială decât alții.

Practic, se susține că elitele joacă un rol important în luarea deciziilor. Ideea din spate este următoarea: în democrații oamenii participă la alegerea elitelor care le vor reprezenta și, la final, a celor care vor adopta legile. După cum subliniază Davita S. Glasberg și Deric Shannon, „elitele politice nu sunt un grup de interese monolitic, unificat, care reprezintă propriul grup restrâns de interese, ci mai degrabă sunt elite diverse, competitive, reprezentând o gamă largă de interese”. Ei trebuie să concureze pe „piața politică” pentru a câștiga alegători, puterea fiind distribuită în mod egal între toți potențialii alegători. Mai mult, stabilitatea în sistem se realizează prin această competiție între elite, întrucât acestea trebuie să negocieze pentru a trece un proiect de lege. Și, uneori, trebuie să-și schimbe pozițiile și punctele de vedere pentru a ajunge la un punct comun. Elitele respectă și urmează procedurile de elaborare a politicilor, deoarece sunt responsabile de faptele lor și pot fi înlocuite prin proceduri legale sau prin noi alegeri.

Neo-pluralism

În timp ce pluralismul ca teorie politică a statului și a formării politicii și-a câștigat cea mai mare tracțiune în anii 1950 și 1960 în America, unii cercetători au susținut că teoria era prea simplistă - conducând la formularea neo-pluralismului. Opiniile difereau despre diviziunea puterii în societatea democratică. Deși neo-pluralismul vede mai multe grupuri de presiune care concurează asupra influenței politice, agenda politică este orientată spre

puterea corporativă. Neo-pluralismul nu mai vede statul ca un arbitru care mediază și judecă între cererile diferitelor grupuri de interese, ci ca un actor relativ autonom (cu departamente diferite) care forjează și își îngrijește propriile interese (secționale). Regulile constituționale, care în pluralism sunt încorporate într-o cultură politică de susținere, ar trebui să fie văzute în contextul unei culturi politice diverse și nu neapărat de susținere și a unui sistem de surse economice radical inegale. Această cultură diversă există datorită unei distribuții inegale a puterii socio-economice. Acest lucru creează posibilități pentru unele grupuri - în timp ce le limitează pe altele - în opțiunile lor politice. În domeniul internațional, ordinea este distorsionată de interesele multinaționale puternice și de statele dominante, în timp ce în pluralismul clasic accentul este pus pe stabilitate printr-un cadru de reguli pluraliste și societatea de piață liberă.

Corporatism

Pluralismul clasic a fost criticat deoarece nu părea să se aplice democrațiilor în stil Westminster sau contextului european. Acest lucru a dus la dezvoltarea teoriilor corporatiste. Corporatismul este ideea că câteva grupuri de interese selectate sunt implicate (adesea formal) în procesul de formulare a politicilor, cu excluderea nenumăratelor alte „grupuri de interese”. De exemplu, sindicatele și asociațiile de afaceri majore din sector sunt adesea consultate cu privire la (dacă nu chiar ca factori determinanți) politici specifice.

Aceste politici se referă adesea la relațiile tripartite dintre lucrători, angajatori și stat, cu un rol de coordonare pentru acesta din urmă. Statul construiește un cadru în care poate aborda problemele politice și economice cu aceste grupuri organizate și centralizate. În această perspectivă, parlamentul și politica partidelor își pierd influența în procesul de formare a politicilor.

În politica externă

Din punct de vedere politic, „pluralismul” are un efect imens asupra procesului și a luării deciziilor în formularea politicii. În securitatea internațională, în timpul procesului de elaborare a politicilor, diferite părți pot avea șansa de a lua parte la luarea deciziilor. Cel care are mai multă putere, cu atât are mai multă oportunitate pe care o câștigă și posibilitate mai mare de a obține ceea ce își dorește. Potrivit lui M. Frances (1991), „luarea deciziilor pare a fi un labirint de influență și putere”.

6.3 Egalitatea socială

Egalitatea socială este o stare de fapt în care toți oamenii dintr-o anumită societate sau grup izolat au același statut în anumite privințe, inclusiv drepturile civile, libertatea de exprimare, drepturile de proprietate și accesul egal la anumite bunuri și servicii sociale. Cu toate acestea, ea include și concepte de egalitate în materie de sănătate, egalitate economică și alte drepturi sociale. Aceasta include, de asemenea, egalitatea de șanse și

obligății, implicând astfel întreaga societate. Egalitatea socială necesită absența limitelor de clasă socială sau a castelor impuse din punct de vedere legal și absența discriminării motivată de o parte inalienabilă a identității unei persoane. De exemplu, sexul, genul, rasa, vârsta, orientarea sexuală, originea, casta sau clasa, venitul sau proprietatea, limbajul, religia, convingerile, opinia, sănătatea sau dizabilitatea nu trebuie să conducă în mod absolut la tratamente inegale în mod nejustificat.

"*Egalitatea de șanse*" este interpretată ca fiind judecată prin abilități, compatibile cu o economie de piață liberă. Probleme relevante sunt inegalitatea orizontală - inegalitatea a două persoane de aceeași origine și capacitate și oportunități diferite acordate persoanelor - cum ar fi în educație sau prin capital moștenit.

Conceptele egalității sociale pot varia în funcție de filosofie și de individ și altele decât de egalitarismul, dar nu necesită neapărat ca toate inegalitățile sociale să fie eliminate prin mijloace artificiale, în schimb adesea recunoaște și respectă diferențele naturale dintre oameni.

Ontologic

Standardul egalității care declară că toată lumea este creat egal la naștere se numește *egalitate ontologică*. Acest tip de egalitate poate fi văzut în multe acte diferite. Declarația de Independență a SUA are această idee de egalitate încorporată în ea. Se spune în mod clar că "toți oamenii sunt creați egali, că sunt înzestrați de Creatorul lor cu anumite drepturi inalienabile". Declarația reflectă filosofia lui John Locke și ideea acestuia că toți sunt egali în anumite drepturi naturale. Deși acest standard de egalitate este văzut și în alte documente la fel de importante ca și Declarația de Independență, acesta este unul care nu este invocat de multe ori în dezbaterile politice din zilele noastre. Totuși, această noțiune de egalitate este adesea folosită pentru a justifica inegalitățile, cum ar fi inegalitatea materială. Dalton Conley susține că egalitatea ontologică este folosită pentru a justifica inegalitatea materială, punând accentul pe faptul că "distribuția puterii și a resurselor de aici pe pământ nu contează, pentru că toți suntem în egală măsură copii ai lui Dumnezeu și va trebui să ne confruntăm cu creatorul nostru după moarte". Dalton Conley, autorul cărții *Poți să te întrebi pe tine însuși*, susține că egalitatea ontologică poate fi de asemenea folosită pentru a exprima noțiunea că sărăcia este o virtute. Luciano Floridi, autorul unei cărți despre informații, a scris despre ceea ce el numește principiul egalității ontologice. Lucrarea sa privind etica informației abordează importanța egalității în prezentarea informațiilor. Iată un scurt eșantion al lucrării sale:

"Etica informațiilor este imparțială și universală, deoarece aduce la final procesul de extindere a conceptului de ceea ce poate constitui un centru al unei revendicări morale (indiferent de cât de minimală), care include acum toate cazurile de înțelegere informativă, indiferent dacă sunt implementate fizic sau nu. În acest sens, etica informațiilor susține că fiecare entitate, ca expresie a ființei, are o demnitate constituită de modul său de existență și esență (colectarea tuturor proprietăților elementare care o constituie pentru ceea ce este), care merită să fie respectate (cel puțin într-un sens minimal) și, prin urmare, să aibă

pretenții morale asupra agentului interactiv și ar trebui să contribuie la constrângerea și orientarea deciziilor și comportamentelor sale etice.”

Floridi continuă să susțină că "acest principiu al egalității ontologice înseamnă că orice formă de realitate (orice instanță de informație/ființă), pur și simplu pentru a fi ceea ce este, se bucură de un drept minimal, inițial, suprascriptibil, egal de a exista și de a se dezvolta în un mod adecvat naturii sale." Valorile din revendicările sale se corelează cu cele prezentate în cartea sociologică *Poți să te întrebi pe tine însuși* de Dalton Conley. Noțiunea de "egalitate ontologică" descrie egalitatea prin a spune că totul este egal prin natură. Toată lumea este creată egală la naștere. Totul are dreptul egal de a exista și de a evolua prin natura sa.

Oportunitatea

Un alt standard al egalității este *egalitatea de șanse*, "ideea că toată lumea are șanse egale de a obține bogăție, prestigiu social și putere deoarece regulile jocului, ca să spunem așa, sunt aceleași pentru toată lumea". Acest concept poate fi aplicat societății, spunând că nimeni nu are un avantaj din start. Aceasta înseamnă că, pentru orice problemă de egalitate socială care se ocupă de bogăție, prestigiu social, putere sau orice altceva, standardul egalității de șanse poate apăra ideea că toată lumea a avut același start. Acest lucru vede societatea aproape ca un joc, iar oricare dintre diferențele în egalitate se datorează norocului și modului de "joc" pentru cea mai bună abilitate. Conley oferă un exemplu al acestui standard de egalitate prin utilizarea unui joc de Monopoly pentru a descrie societatea. El susține că "Monopoly respectă regulile egalității de șanse" prin explicarea faptului că toată lumea a avut o șansă egală la începerea jocului și orice diferențe au fost rezultatul norocului jocului de zaruri și al îndemnării jucătorului de a face alegeri în beneficiul bogăției sale. Comparând acest exemplu cu societatea, standardul egalității de șanse elimină inegalitatea, deoarece regulile jocurilor în societate sunt încă corecte și identice pentru toți; făcând astfel orice inegalitate existentă în societate corectă. Lesley A. Jacobs, autorul cărții *Urmărind egalitatea de șanse: Teoria și practica egalității de justiție*, vorbește despre egalitatea de șanse și importanța sa în legătură cu justiția egalitaristă. Jacobs afirmă că

„în centrul egalității de șanse ... este conceptul că, în cadrul procedurilor concurențiale destinate alocării resurselor limitate și distribuției beneficiilor și sarcinilor vieții sociale, aceste proceduri ar trebui să fie guvernate de criterii relevante pentru anumite bunuri în competiție și nu prin considerente irelevante, cum ar fi rasa, religia, clasa, sexul, dizabilitatea, orientarea sexuală, etnia sau alți factori care ar putea împiedica unele dintre posibilitățile concurențelor de succes.”

Acest concept evidențiază factori precum rasa, sexul, clasa etc. care nu ar trebui luați în considerare atunci când vorbim despre egalitate prin această noțiune. Conley menționează, de asemenea, că acest standard al egalității este în centrul unei societăți burgheze, cum ar fi o societate capitalistă modernă sau "o societate comercială în care maximizarea profitului este stimulentele principale în afaceri". Ideologia egalității de șanse era cea adoptată de

activiștii pentru drepturile civile în epoca Mișcării drepturilor civile în anii '60. Această ideologie a fost folosită de ei pentru a susține că legile lui Jim Crow erau incompatibile cu standardul egalității de șanse.

Condiția socială

O altă noțiune de egalitate introdusă de Conley este *egalitatea condiției sociale*. Acest cadru este ideea că fiecare ar trebui să aibă un punct de plecare egal. Conley se întoarce la exemplul său de joc Monopoly pentru a explica acest standard. Dacă jocul celor patru a început cu doi jucători, ambii având avantajul de 5.000 de dolari pentru a începe și ambii deja deținând hoteluri și alte proprietăți în timp ce ceilalți doi jucători nu aveau nici o proprietate și au început cu un deficit de 5.000 dolari, atunci dintr-o perspectivă a standardului de egalitate a condiției, se poate argumenta că regulile jocului "trebuie să fie modificate pentru a compensa inegalitățile în pozițiile de plecare relative". Din aceasta se formează politici pentru a obține o egalitate echilibrată care, în consecință, aduc un mod eficient de a crea o concurență mai echitabilă în societate. Aici este locul unde ingineria socială intră în joc în care schimbăm societatea pentru a da o egalitate de condiție fiecăruia pe bază de rasă, sex, clasă, religie etc. când se justifică faptul că este nedrept.

Sharon E. Kahn, autor al cărții *Libertatea academică și universitatea incluzivă*, vorbește despre egalitatea condiției în muncă și despre modul în care aceasta se corelează cu libertatea indivizilor. El susține că pentru a avea libertatea individuală trebuie să existe o egalitate a condiției "care necesită mult mai mult decât eliminarea barierelor juridice: necesită crearea unor condiții de concurență echitabile care elimină barierele structurale în calea oportunităților". Lucrarea ei discută despre structura academică și problema ei cu egalitatea și afirmă că pentru a "asigura echitatea ... trebuie să recunoaștem că structura universității și cultura ei organizațională au privilegiat în mod tradițional pe unii și au marginalizat pe alții, trebuie să depășim conceptele teoretice ale egalității prin eliminarea barierelor sistemice care împiedică participarea egală a membrilor tuturor grupurilor, trebuie să creăm și egalitatea condiției, nu doar o egalitate de șanse ". "Noțiunile de echitate, diversitate și incluziune încep cu un set de premise cu privire la individualism, libertate și drepturi care iau în considerare existența unor inegalități profund înrădăcinate în structura socială", prin urmare, pentru a avea o cultură a universității incluzive, trebuie să "se bazeze pe valori ale echității, adică egalitatea condiției", eliminând toate barierele sistemice care se opun egalității.

Rezultate

Un al patrulea standard al egalității este *egalitatea de rezultate*, care este "o poziție care susține că fiecare jucător trebuie să termine cu aceeași cantitate, indiferent de corectitudine". Această ideologie este predominant o filosofie marxistă care se ocupă de distribuirea egală a puterii și a resurselor, mai degrabă decât cu regulile societății. În acest standard de egalitate, ideea este că "toți contribuie la societate și la economie, în

conformitate cu ceea ce fac cel mai bine". Sub această noțiune de egalitate, Conley afirmă că "nimeni nu va câștiga mai multă putere, prestigiu și bogăție muncind mai mult".

Atunci când se definește egalitatea rezultatelor în educație, "obiectivele nu ar trebui să fie cele liberale ale egalității de acces, ci egalitatea de rezultat pentru numărul median al fiecărui grup identificabil non-educațional definit, adică femeile medii, negrii, proletarii sau țăranii ar trebui să aibă același nivel de performanță educațională ca media masculină, albă, suburbană". Rezultatul și beneficiile egalității din educație din această noțiune de egalitate promovează faptul că toți ar trebui să aibă aceleași rezultate și beneficii indiferent de rasă, gen, religie etc. Egalitatea rezultatelor din punctul de vedere al lui Hewitt ar trebui să aibă ca rezultat "o serie de realizări între un anumit grup defavorizat - cum ar fi o minoritate etnică, femei, părinți singuri și persoane cu handicap - și societatea ca întreg".

6.3.1 Egalitatea de rezultate

Egalitatea rezultatelor, *egalitatea condițiilor* sau *egalitatea rezultatelor* este un concept politic esențial pentru anumite ideologii politice și este folosit în mod regulat în discursul politic, adesea în contrast cu termenul egalitate de șanse. Descrie o stare în care oamenii au aproximativ aceeași bogăție și rezultate materiale sau în care condițiile economice generale ale vieții lor sunt identice. Atingerea unor rezultate egale implică, în general, reducerea sau eliminarea inegalităților materiale între indivizi sau gospodării într-o societate, și implică de obicei un transfer de venit sau de avere de la persoane mai bogate la persoane mai sărace sau adoptarea altor măsuri pentru promovarea egalității condițiilor. O modalitate asemănătoare de definire a egalității de rezultat este aceea de a se gândi la ea ca la "egalitate în aspectele centrale și valoroase ale vieții". Un articol din *Journal of Political Philosophy* a sugerat că termenul înseamnă "egalizarea acolo unde oamenii finalizează mai degrabă decât unde și cum încep", dar a descris acest sens al termenului drept "simplist", deoarece nu a reușit să identifice ceea ce trebuia făcut egal.

Comparații cu concepte conexe

Egalitatea rezultatelor este adesea comparată cu noțiunile legate de egalitate, în special cu egalitatea de șanse. În general, majoritatea sensurilor conceptului de egalitate sunt controversate și sunt văzute diferit de oamenii care au perspective politice diferite, dar dintre toți termenii legați de egalitate, egalitatea de rezultat este cea mai "controversată" sau "litigioasă".

- *Egalitate de șanse*. Această concepție descrie în general concurența loială pentru locuri de muncă și poziții importante, astfel încât concurenții să aibă șanse egale de a câștiga astfel de posturi, iar solicitanții nu sunt judecați sau împiedicați prin o discriminare nedreaptă sau arbitrară. Aceasta presupune "eliminarea discriminării arbitrare în procesul de selecție". Termenul se aplică, de obicei, în situațiile de la locul de muncă, dar a fost aplicat și în alte domenii, cum ar fi locuințele, împrumuturile și drepturile de vot. Esența este că solicitanții de

locuri de muncă au "o șansă egală de a concura în cadrul obiectivelor și structura regulilor stabilite", potrivit unei viziuni. În general, este văzută ca o valoare procedurală a tratamentului echitabil prin reguli.

"Egalitatea șanselor afirmă într-un sens că toți încep cursa vieții în același timp. Egalitatea rezultatelor încearcă să se asigure că toată lumea termină în același timp."
- Mark Cooray, 1996

- *Egalitatea de autonomie* este un concept relativ nou, un fel de noțiune hibridă care a fost dezvoltată de filosoful Amartya Sen și poate fi considerată ca fiind "capacitatea și mijloacele de a alege cursul vieții noastre să fie extins cât mai egal posibil în societate". Are legătură cu dreptul sau șansa de a se dezvolta până la potențialul fiecăruia, mai degrabă decât cu bunuri egale sau șanse egale. Într-un ghid didactic, egalitatea de autonomie a fost explicată ca "egalitatea în gradul de posibilitate a oamenilor de a lua decizii care le afectează viața, cât de multă alegere și control le-au acordat circumstanțele lor". Abordarea lui Sen necesită "intervenția activă a instituțiilor precum statul în viața oamenilor", dar cu scopul de a "încuraja mai degrabă auto-creația oamenilor decât condițiile de trai". Senul a argumentat că "capacitatea de a converti rezultatele în oportunități este afectată de o multitudine de diferențe individuale și sociale, ceea ce înseamnă că unii oameni vor avea nevoie de mai mult decât alții pentru a atinge aceeași gamă de capabilități".
- *Egalitatea procesului* este legată de noțiunea generală de tratament echitabil și poate fi considerată ca "având de-a face cu inegalitățile în tratament prin discriminare de către alte indivizi și grupuri sau prin instituții și sisteme, inclusiv lipsa tratamentului cu demnitate și respect", conform unei definiții.
- *Egalitatea de percepție* este un termen folosit în mod mai puțin obișnuit, ceea ce înseamnă că "persoana ar trebui să fie percepută ca fiind de aceeași valoare".

Conceptul în argumentul politic

Conceptul de egalitate a rezultatelor este unul important în lupta între poziții politice diferite, deoarece conceptul de egalitate a fost considerat în general drept pozitiv și un fundament important care este adânc înglobat în țesătura politicii moderne. Există multă discuție politică asupra a ceea ce înseamnă exact egalitatea. Nu este un fenomen nou; lupta dintre așa-numiții cei care au și care nu au a existat de-a lungul civilizației umane și a fost un focus al filosofilor precum Aristotel în tratatul său *Politica*. În publicația *The Guardian*, analistul Julian Glover a scris că egalitatea a provocat atât ideologiile înclinate stânga, cât și pe cele spre dreapta, și a sugerat că sarcina avocaților stângii este „să înțeleagă imposibilitatea și indezirabilitatea egalității”, în timp ce pentru avocații dreptei a fost de a „realiza că o societate divizată și ierarhică nu poate - în cel mai bun sens al acestui cuvânt - să fie corectă”.

- *Conservatorii / liberalii clasici* cred în egalitatea de șanse, dar nu în rezultate. În opinia lor, viața nu este corectă, dar așa este, și critică încercările de a lupta împotriva sărăciei prin metode redistributive ca fiind ineficiente, deoarece există probleme culturale și comportamentale mai grave care blochează oamenii în sărăcie. Uneori, pozițiile de dreapta au fost criticate de oamenii de stânga pentru simplificarea excesivă a ceea ce se înțelege prin termenul egalitate de rezultate și pentru că prin rezultate înțeleg strict sume egale pentru toată lumea. În *The Guardian*, comentatorul Ed Rooksby a criticat tendința drepte de a simplifica și a sugerat că avocații serioși de stânga nu vor interpreta egalitatea ca însemnând „egalitate absolută a tuturor”. Rooksby a scris că Marx a favorizat poziția descrisă în fraza „de la fiecare în funcție de capacitatea sa, fiecăruia în funcție de nevoia sa”, și a susținut că acest lucru nu implică o egalitate strictă a lucrurilor, ci că însemna că oamenii necesită „lucruri diferite în diferite proporții pentru a înflori”.
- *Libertarienii și susținătorii liberalismului economic*, cum ar fi Friedrich Hayek și Milton Friedman, tind să vadă egalitatea rezultatelor în mod negativ și susțin că orice efort de a genera rezultate egale ar presupune în mod necesar și, din păcate, coerciția guvernului. Friedman a scris că eforturile pentru egalitatea rezultatelor lasă majoritatea oamenilor „fără egalitate și fără oportunități”.
- Analistul Glenn Oliver a sugerat că oamenii de *stânga* credeau în „egalitatea de șanse și rezultate”. O poziție care se bazează pe stânga este că este simplist să se definească egalitatea în rezultate stricte, întrucât întrebări precum ceea ce este egalizat, precum și diferențe uriase de preferințe și gusturi și nevoi sunt considerabile, de aceea se întreabă: exact ce este egalizat? În anii '60 în Statele Unite, la examinarea situației africanilor americani blocați în sărăcie, președintele de stânga, Lyndon B. Johnson, a argumentat pentru încheierea politicilor care promovează segregarea și discriminarea, precum și măsuri pentru a pune capăt „nedreptății economice”, transformând „egalitatea de șanse. în egalitate de rezultate”, adică cu programe pentru a transfera averea în cantități diferite. Se subliniază corectitudinea - un scriitor care expune o poziție centristă a scris că „oamenii nu vor fi lăsați să obțină singuri și nici nu li se va asigura egalitatea de rezultate - li se vor oferi instrumentele de care au nevoie pentru a realiza visul american dacă ar lucra din greu”. S-a exprimat cinismul în mass-media că niciuna dintre părți - inclusiv pozițiile politice principale - nu dorește să facă nimic de fond, dar că termenul nebulos de corectitudine este folosit pentru a păstra inactivitatea, deoarece este dificil să măsoare ce înseamnă de fapt „corectitudine”. Julian Glover a scris că corectitudinea „nu obligă la nicio acțiune” și a comparat-o cu un „ideal atmosferic, un gaz invizibil, o miasmă” și folosind o expresie a lui Winston Churchill, un „gând fericit”.
- *Social-democrații* militează pentru o egalitate mai mare a rezultatelor în cadrul capitalismului, de obicei promovate prin politici sociale redistributive precum impozitarea progresivă și furnizarea de servicii publice universale.

- *Socialiștii* cred adesea atât în „inegalitatea de oportunități, cât și în egalitatea rezultatelor”, potrivit lui Glenn Oliver. Adesea, aceștia consideră o egalitate mai mare de rezultate ca un obiectiv pozitiv pe termen lung care trebuie atins, astfel încât indivizii să aibă acces egal la mijloacele de producție și consum. Bernard Shaw a fost unul dintre puținii teoreticieni socialiști care a susținut egalitatea economică completă a rezultatelor chiar la începutul Primului Război Mondial. Marea majoritate a socialiștilor consideră o economie ideală ca una în care remunerația este cel puțin oarecum proporțională cu gradul de efort și sacrificiu personal cheltuit de indivizi în procesul productiv. Acest ultim concept a fost exprimat de maxima celebră a lui Karl Marx: „Fiecare în funcție de contribuția sa”.

Filosofia politică

În filosofia politică, există opinii diferite dacă egalizările rezultatelor sunt benefice sau nu. Un punct de vedere este că există o bază morală pentru egalitatea rezultatelor, dar asta înseamnă că obținerea unui astfel de rezultat poate fi răuvoitoare. Egalitatea rezultatelor poate fi un lucru bun după ce a fost atins, deoarece reflectă "interdependența naturală a cetățenilor într-o economie foarte organizată" și oferă o "bază pentru politicile sociale" care promovează armonie și bunăvoință, inclusiv coeziunea socială și gelozia redusă. Un scriitor a sugerat că o mai mare egalitate socio-economică este "indispensabilă dacă vrem să realizăm valorile noastre comune de bun simț a corectitudinii societății". În cartea sa "*Pasiunea pentru egalitate*" din 1987, analistul Kenneth Cauthen a sugerat că există temeiuri morale pentru a avea rezultate egale, deoarece există un bine comun - la care oamenii contribuie și de la care primește beneficii - și, prin urmare, ar trebui să se bucure de el în comun. Cauthen a susținut că aceasta a fost o bază fundamentală atât pentru egalitatea de șanse, cât și pentru egalitatea rezultatelor. Scriind în revista *Foreign Affairs*, analistul George Packer a susținut că "inegalitatea subminează democrația" în Statele Unite, parțial pentru că "întărește societatea într-un sistem de clasă, întemnițând oamenii în circumstanțele nașterii lor". Packer a argumentat faptul că inegalitatea "corodează încrederea între concetățeni" și o compară cu un "gaz inodor care pătrunde în fiecare colț" al națiunii.

O idee opusă este că egalitatea rezultatelor nu este benefică pentru societate, deoarece atenuează motivația necesară pentru ca oamenii să realizeze lucruri mari, cum ar fi noi invenții, descoperiri intelectuale și descoperiri artistice. Conform acestei concepții, averea economică și statutul social sunt recompense necesare pentru a stimula o astfel de activitate, și dacă aceste recompense sunt diminuate atunci realizările de care vor beneficia în cele din urmă toți nu vor apare la fel de des.

Dacă egalitatea rezultatelor este văzută ca fiind benefică pentru societate și dacă oamenii au un nivel diferit de bogăție materială și prestigiu social în prezent, atunci metodele de transformare a unei societăți în una cu egalitate mai mare a rezultatelor sunt problematice. O concepție obișnuită este că mecanismele de obținere a unor rezultate egale - de a lua o societate cu un nivel socio-economic inegal și de a o forța la rezultate egale - sunt pline de

probleme morale și practice, deoarece implică adesea coerciție politică pentru a impune transferul.

Există, de asemenea, un acord general că rezultatele contează. Într-un raport din Marea Britanie, rezultatele inegale în ceea ce privește averea personală au avut un impact puternic asupra speranței de viață medii, astfel încât oamenii mai înstăriți au avut tendința de a trăi cu șapte ani mai mult decât cei mai săraci, și națiunile egalitare au avut tendința de a avea mai puține probleme sociale, de boală, violență, sarcină adolescentă și alte probleme sociale. Autorii cărții *Nivelul spiritului* au susținut că "societățile mai egale o duc aproape întotdeauna mai bine" și, ca urmare, lupta pentru rezultate egale poate avea efecte benefice globale pentru toată lumea.

În *O teorie a justiției* (1971), filosoful John Rawls a dezvoltat un "al doilea principiu al justiției", conform căruia inegalitățile economice și sociale nu pot fi justificate decât dacă de acestea beneficiază cei mai dezavantajați membri ai societății. Rawls susține în continuare că toate pozițiile privilegiate din punct de vedere economic și social trebuie să fie deschise tuturor oamenilor în mod egal. Rawls susține că inegalitatea dintre salariul medicului și al unui vânzător este acceptabilă numai dacă aceasta este singura modalitate de a încuraja formarea unui număr suficient de medici, împiedicând astfel o scădere inacceptabilă a disponibilității îngrijirii medicale (ceea ce ar dezavantaja pe toată lumea). Scriind în *New York Times*, analistul Paul Krugman a fost de acord cu poziția lui Rawls în care atât egalitatea de șanse, cât și egalitatea rezultatelor au fost legate și a sugerat că "ar trebui să încercăm să creăm societatea pe care fiecare dintre noi ar vrea să o ducă dacă nu am ști dinainte cine vom fi". Krugman a favorizat o societate în care oamenii care muncesc din greu și talentați pot fi răsplătiți pentru eforturile lor, dar în care exista o "rețea socială de siguranță" creată de taxe pentru a ajuta pe cei mai puțin norocoși.

Conflația cu marxismul, socialismul și comunismul

Economistul și filosoful german Karl Marx este uneori caracterizat în mod greșit ca egalitar și un susținător al egalității de rezultate și sistemele economice ale socialismului și comunismului sunt uneori considerate greșit ca fiind bazate pe egalitatea rezultatelor. În realitate, Marx a evitat întregul concept de egalitate ca fiind abstract și de natură burgheză, concentrându-și analiza pe probleme mai concrete, cum ar fi opoziția la exploatare bazată pe logica economică și materialistă. Marx a renunțat la teoretizarea conceptelor morale și s-a abținut de la a susține principiile dreptății. Opiniile lui Marx despre egalitate au fost expuse prin analiza sa asupra dezvoltării forțelor productive în societate.

Socialismul se bazează pe un principiu de distribuție prin care indivizii primesc o compensație proporțională cu cantitatea de efort și muncă cu care contribuie la producție („Fiecare în funcție de contribuția sa”), care prin definiție exclude rezultate egale în distribuirea veniturilor.

În teoria marxistă, comunismul se bazează pe un principiu prin care accesul la bunuri și servicii se bazează pe acces liber și deschis (adesea denumit distribuție bazată pe nevoile

cuiva, în literatura de specialitate); Marx a subliniat accesul liber la articolele de consum. Prin urmare, „egalitatea” într-o societate comunistă nu este vorba despre egalitatea totală sau egalitatea rezultatelor, ci despre accesul egal și liber la articolele de consum. Marx a susținut că accesul liber la consum ar permite indivizilor să depășească alienarea.

În ciuda acestui fapt, socialiștii, comuniștii și marxiștii consideră că prin eliminarea exploatării principiul lor de compensare va duce la emancipare și la o egalitate mai mare decât cea din capitalism, deoarece nu ar exista inegalități care rezultă din proprietatea privată a proprietății productive.

Poate cel mai insistent susținător al egalității rezultatelor în discursul politic modern a fost socialistul fabian, gânditorul politic și dramaturgul Bernard Shaw (1856–1950). Spre deosebire de marxiști, Shaw pune mai mult accent pe distribuție decât pe producție. Și-a dezvoltat ideile cu privire la egalitatea economică (și implicațiile sale pentru preocupările sociale, democratice, juridice, militare și de gen) în prelegeri și articole în cei zece ani de la scrierea piesei sale din 1905 despre sărăcie și putere, *Major Barbara*. În același timp, colega lui, Fabian Beatrice Webb, autor principal al Raportului privind minoritățile din 1909 privind Legea sărăciei, împreună cu soțul ei Sidney Webb, a propus eliminarea sărăciei în societățile industriale, introducând ceea ce numim acum statul bunăstării. În prefața din 1907 la *Major Barbara*, Shaw a fost probabil primul care a argumentat pentru ceea ce el a numit „Pensii universale pe viață”, acum cunoscute sub numele de venituri universale. În urma prelegerilor majore despre egalitate din 1910 și 1913, el și-a expus cea mai completă idee a egalității economice într-o serie de șase prelegeri publice Fabian extrem de publicizate la sfârșitul anului 1914, „Despre redistribuirea veniturilor” - o frază care, așa cum a spus-o atunci, a vrut să devină populară. Deși în mare măsură necunoscuți, cei mai mulți dintre termenii dezbaterii privind egalitatea de atunci (cum ar fi, de exemplu, cei folosiți de John Rawls și mulți scriitori recenți despre inegalitate) sunt descriși în detaliu în seria de prelegeri ale lui Shaw din 1914, unde a susținut un proces progresiv gradual spre venituri egale, mai ales prin nivelarea de jos prin activitățile sindicale și legile muncii, veniturile minime și de bază, precum și prin utilizarea unor astfel de mecanisme precum impozitele pe venit și pe avere (moștenire) pentru a împiedica creșterea veniturilor. În cele din urmă, obiectivul ar fi fost atins nu la egalitate absolută, ci atunci când orice diferență de venit rămasă nu ar mai produce nicio diferență socială semnificativă. La fel ca ulterior Fabian, W. H. Tawney, care a dezvoltat și mai mult dezbaterii privind egalitatea, Shaw a considerat egalitatea de șanse ca practic fără sens, fără egalitate economică. Ulterior, Shaw și-a extins lucrarea de după primul război mondial privind egalitatea în tratatul său politic din 1928, *Ghidul femeii inteligente pentru socialism și capitalism*.

Critica egalității de rezultate

Egalitatea de rezultate și egalitatea de șanse au fost contrastate într-o mare măsură. Atunci când este evaluat într-un context simplu, termenul mai preferat în discursul politic contemporan este egalitatea de oportunități (sau, același lucru, varianta comună „egalitate de șanse”), pe care publicul, precum și comentatorii individuali o consideră cea mai frumoasă sau cea mai „bine gândită” din cei doi termeni. Termenul egalitate de rezultate

este considerat mai controversat și este privit sceptic. O perspectivă politică principală este că compararea celor doi termeni este valabilă, dar că aceștia sunt oarecum excluși reciproc, în sensul că eforturile pentru fiecare tip de egalitate ar necesita sacrificarea celuilalt într-o oarecare măsură și că obținerea egalității de șanse are nevoie în mod necesar de "anumite inegalități ale rezultatelor". De exemplu, eforturile pentru rezultate egale ar putea necesita discriminarea între grupuri pentru a atinge aceste rezultate; sau eforturile pentru oportunități egale în unele tipuri de tratament pot duce la rezultate inegale. Politicile care urmăresc egalitatea rezultatelor necesită adesea o abatere de la aplicarea conceptelor precum meritocrația și noțiunile legale de egalitate în fața legii pentru toți cetățenii. Politicile care vizează egalitatea pot avea, de asemenea, un accent redistributiv.

Cu toate acestea, cele două concepte nu sunt întotdeauna contrastate cu claritate, deoarece noțiunea de egalitate este complexă. Unii analiști văd că cele două concepte nu sunt opuse polar, ci înrudite, astfel încât ele nu pot fi înțelese fără a lua în considerare celălalt termen.

În discursul politic contemporan, dintre cele două concepte, egalitatea de rezultate a fost uneori criticată drept „politica invidiei” și este adesea văzută ca fiind mai „controversată” decât egalitatea de oportunități. S-a spus că „egalitatea de șanse este creată ca o alternativă mai mainerată la nebunia egalității rezultatelor”. Un teoretician a sugerat că o supraaccentuare a oricărui tip de egalitate poate „intra în conflict cu libertatea și meritul individual”.

Criticii egalității de șanse remarcă faptul că, deși este relativ mai ușor să faci față nedreptăților pentru persoane cu rase sau genuri diferite, este mult mai greu să faci față clasei sociale, întrucât „nu se pot extrage în întregime oamenii din strămoșii lor și din educația lor”. În consecință, criticii susțin că eforturile de a aduce echitate prin egalitatea de șanse sunt îngreunate de dificultatea persoanelor care au puncte de plecare diferite la începutul concurenței socio-economice. O persoană născută într-o familie de clasă medie superioară va avea avantaje mai mari prin simplul fapt al nașterii decât o persoană născută în sărăcie.

Un articol de ziar a criticat discuțiile făcute de politicieni pe tema egalității ca fiind o „șmecherie” și au considerat că termenul este corect politic și vag. Mai mult, atunci când comparăm egalitatea de oportunități cu egalitatea de rezultate, aceasta din urmă este „mai rea” pentru societate. Egalitatea rezultatelor poate fi încorporată într-o filosofie care urmărește în final egalitatea de șanse. Trecerea către o egalitate mai mare a rezultatelor (deși nu este perfect egală) poate duce la un mediu mai abil în oferirea egalității de șanse prin eliminarea condițiilor care restricționează posibilitatea membrilor societății de a-și îndeplini potențialul. De exemplu, un copil născut într-un cartier sărac, periculos, cu școli sărace și acces redus la asistență medicală poate fi semnificativ dezavantajat în încercările sale de a maximiza utilizarea talentelor, indiferent de cât de corectă este etica sa. Astfel, chiar și susținătorii meritocrației pot promova un anumit nivel de egalitate a rezultatelor pentru a crea o societate capabilă să ofere cu adevărat egalitatea de șanse.

Deși rezultatele pot fi de obicei măsurate cu un grad mare de precizie, este mult mai dificil să se măsoare natura intangibilă a oportunităților. Acesta este un motiv pentru care mulți susținători ai egalității de șanse folosesc măsuri de egalitate a rezultatelor pentru a judeca succesul. Analista Anne Phillips a susținut că modalitatea adecvată de a evalua eficacitatea conceptului greu de măsurat de egalitate de șanse este prin măsura egalității de rezultate. Cu toate acestea, ea a descris un singur criteriu de egalitate a rezultatelor ca fiind problematic - măsura „satisfacției preferințelor” a fost „încărcată ideologic”, în timp ce alte măsuri, cum ar fi venitul sau averea, erau inadecvate și a susținut o abordare care a combinat date despre resurse, ocupații și roluri.

În măsura în care inegalitățile pot fi transmise de la o generație la alta prin cadouri tangibile și moșteniri de avere, unii susțin că egalitatea de oportunități pentru copii nu poate fi realizată fără egalitatea de rezultate pentru părinți. Mai mult, accesul la instituțiile sociale este afectat de egalitatea de rezultate și se afirmă în plus că reducerea egalității rezultatelor poate fi o modalitate de a împiedica cooptiunea instituțiilor neeconomice importante pentru controlul social și formarea de politici, precum sistemul juridic, mass-media sau procesul electoral, de către persoane puternice sau coalitii de oameni înstăriți.

Se presupune că o egalitate mai mare a rezultatelor este de natură să reducă sărăcia relativă, ducând la o societate mai coezivă. Cu toate acestea, dacă este dusă la extrem, poate duce la o sărăcie absolută mai mare, dacă afectează negativ PIB-ul unei țări, dăunând sentimentului eticii muncii lucrătorilor prin distrugerea stimulentelelor de a munci mai mult. Criticii egalității rezultatelor sunt de părere că este mai important să crești nivelul de trai al celor mai săraci în termeni absoluți. Unii critici în plus nu sunt de acord cu conceptul de egalitate a rezultatelor pe motive filosofice, faptul că oamenii săraci cu statut social scăzut au adesea o influență, foamea și ambiția care, în final, le permit să obțină rezultate economice și sociale mai bune decât rivalii lor inițial mai avantajați.

Un argument înrudit care se întâlnește adesea în educație, în special în dezbaterile despre școala de liceu din Regatul Unit și în dezbaterile despre educația copiilor talentați din diferite țări, spune că oamenii, prin natură, au diferite niveluri de capacitate și inițiativă, ceea ce duce la unele rezultate mai bune decât altele și, prin urmare, este imposibil să se asigure egalitatea de rezultate fără a impune inegalitatea de oportunități.

6.4 Discriminarea forței de muncă

Discriminarea forței de muncă este o formă de discriminare bazată pe rasă, sex, religie, origine națională, dizabilități fizice sau mintale, vârstă, orientare sexuală și identitate de gen de către angajatori. Diferențierile de câștig sau diferențierea profesională - în cazul în care diferențele de remunerare provin din diferențele dintre calificări sau responsabilități - nu ar trebui să fie confundate cu discriminarea profesională. Discriminarea poate fi intenționată și implică un tratament dispartat al unui grup, sau poate fi neintenționată dar poate crea un impact dispartat pentru un grup.

Definiție

În teoria economiei neoclase, discriminarea pe piața forței de muncă este definită ca tratamentul diferit a doi indivizi la fel de calificați din cauza genului, rasei, vârstei, dizabilității, religiei etc. Discriminarea este dăunătoare deoarece afectează direct și indirect rezultatele economice ale lucrătorilor la fel de productivi, și indirect prin efecte de feedback. Darity și Mason (Darity, William A., and Patrick L. Mason. "Evidence on discrimination in employment: Codes of color, codes of gender." *Journal of Economic Perspectives* 12.2 (1998): 63-90) sintetizează că abordarea standard utilizată în identificarea discriminării pe piața forței de muncă este de a izola diferențele de productivitate a grupului (educație, experiență de lucru). Diferențele rezultatelor (cum ar fi veniturile, plasarea locurilor de muncă) care nu pot fi atribuite calificărilor lucrătorilor sunt atribuite unui tratament discriminatoriu.

În viziunea non-neoclasică, discriminarea este principala sursă de inegalitate pe piața forței de muncă, și este văzută în disparitatea persistentă în ceea ce privește genul și veniturile rasiale. Economiiștii non-neoclasici definesc discriminarea pe scară mai largă decât economiiștii neoclasici. De exemplu, economistul feminist Deborah Figart (Figart, Deborah (1997). "Gender as More than a Dummy Variable: Feminist Approaches to Discrimination". *Review of Social Economy*. 55 (1): 1-32. CiteSeerX 10.1.1.502.1629) definește discriminarea pe piața forței de muncă drept "o interacțiune multidimensională a forțelor economice, sociale, politice și culturale atât la locul de muncă, cât și în familie, rezultând diferite salarizări, angajări și stataturi". Aceasta înseamnă că discriminarea nu se referă numai la rezultate măsurabile, ci și la consecințe care nu pot fi identificate. Este important de menționat că procesul este la fel de important ca și rezultatele. În plus, normele de gen sunt încorporate pe piețele forței de muncă și formează preferințele angajatorilor, precum și preferințele lucrătorilor; prin urmare, nu este ușor să separăm discriminarea de inegalitățile legate de productivitate.

Problema cheie în dezbateră privind discriminarea în domeniul ocupării forței de muncă este persistența discriminării, și anume, de ce persistă discriminarea într-o economie capitalistă.

Explicații neoclase

Economiiștii neoclasici ai muncii explică existența și persistența discriminării pe baza înclinațiilor pentru discriminare și a teoriile statistice ale discriminării. În timp ce modelul de supraaglomerare se îndepărtează de teoria neoclasică, modelele instituționale nu sunt neoclase.

Înclinațiile pentru discriminare

Economistul premiat cu premiul Nobel, Gary Becker, a susținut că piețele pedepsesc companiile care discriminează deoarece sunt costisitoare. Argumentul său este următorul:

Profitabilitatea companiei care face discriminare este redusă, iar pierderea este "direct proporțională cu cât decizia angajatorului s-a bazat mai degrabă pe prejudecăți decât pe merit". Într-adevăr, alegerea unui lucrător cu performanțe mai scăzute (în comparație cu salariul) cauzează pierderi proporționale cu diferența de performanță. În mod similar, clienții care discriminează anumite tipuri de lucrători în favoarea celor mai puțin eficienți trebuie să plătească mai mult pentru serviciile lor, în medie.

Dacă o companie discriminează, aceasta pierde în mod normal rentabilitatea și cota de piață față de companiile care nu discriminează, cu excepția cazului în care statul limitează concurența liberă protejând discriminatorii.

Cu toate acestea, există un contra-argument împotriva afirmației lui Becker. Așa cum Becker a conceptualizat, discriminarea este prejudiciul personal sau "înclinația" asociat cu un grup specific, formulat inițial pentru a explica discriminarea pe motive de angajare bazată pe rasă. Teoria se bazează pe ideea că piețele pedepsesc discriminatorii pe termen lung, deoarece discriminarea este costisitoare pe termen lung pentru discriminator. Există trei tipuri de discriminare: angajatorul, angajatul și clientul.

În primul, angajatorul are o înclinație pentru discriminarea față de femei și este dispus să plătească costul mai ridicat al angajării bărbaților în locul femeilor. Astfel, costul non-pecuniar aduce un cost suplimentar de discriminare în termeni de bani; costul total al angajării femeilor este salariul plătit plus acest cost suplimentar de discriminare. Pentru ca costul total al bărbaților și femeilor să fie egal, femeile sunt plătite mai puțin decât bărbații. În cel de-al doilea tip, angajații de sex masculin au o nemulțumire pentru a lucra cu femei angajați. Din cauza costului non-pecuniar, ei trebuie plătiți mai mult decât femeile. În cel de-al treilea tip, clienții au o nemulțumire în a fi serviți de către angajații de sex feminin. Prin urmare, clienții sunt dispuși să plătească prețuri mai mari pentru un bun sau un serviciu pentru a nu fi serviți de femei. Costul non-pecuniar este asociat cu achiziționarea de bunuri sau servicii de la femei.

Teoria lui Becker afirmă că discriminarea nu poate exista pe termen lung, deoarece este costisitoare. Cu toate acestea, discriminarea pare să persiste pe termen lung. Oricum, se susține că teoria lui Becker se referă la segregarea ocupațională. De exemplu, bărbații au mai multe șanse de a lucra ca șoferi de camioane, sau clienții de sex feminin au mai multe șanse să aleagă să fie deserviți de către femei în vânzările de lenjerie de corp. Cu toate acestea, această segregare nu poate explica diferențele salariale. Cu alte cuvinte, segregarea ocupațională este rezultatul unei concentrări a locurilor de muncă între diferitele grupuri, însă discriminarea consumatorilor nu cauzează diferențe salariale. Astfel, teoria discriminării clienților nu explică combinația dintre segregarea ocupării forței de muncă și diferențele salariale. Cu toate acestea, datele arată că posturile asociate femeilor implică salarii mai mici.

Discriminarea statistică

Edmund Phelps (Phelps, Edmund S. (1972). "The Statistical Theory of Racism and Sexism". *American Economic Review*. 62 (4): 659–661. JSTOR 1806107) a introdus ipoteza incertitudinii în luarea deciziilor de angajare. Atunci când angajatorii iau o decizie de angajare, deși pot examina calificările solicitanților, aceștia nu știu sigur care solicitant ar avea performanțe mai bune sau ar fi mai stabil. Astfel, este mult mai probabil să angajeze solicitanții de sex masculin decât femeii, dacă ei cred că, în medie, bărbații sunt mai productivi și mai stabili. Această opinie generală afectează decizia angajatorului cu privire la persoana fizică, pe baza informațiilor despre mediile grupului.

Blau și colab. (Blau, Francine D.; Ferber, Marianne A.; Winkler, Anne E. (2010). "Differences in Occupations and Earnings: The Role of Labor Market Discrimination". *The Economics of Women, Men, and Work* (6th international ed.). Harlow: Pearson Education. ISBN 978-0-1370-2436-0) subliniază consecințele dăunătoare ale discriminării prin efecte de feedback indiferent de cauza inițială a discriminării. Perspectiva non-neoclastică care nu face parte din discriminarea statistică atrage atenția asupra incertitudinii. Dacă femeile beneficiază de o formare mai puțin fermă și sunt încadrate în locuri de muncă cu salarii mai mici unde costul demisiei lor este redus pe baza opiniei generale a femeilor, femeia este mai probabil să renunțe la slujbă, confirmând astfel așteptările pentru a consolida mediile de grup deținute de angajatori. Cu toate acestea, dacă angajatorul investește foarte mult în ea, șansa de a rămâne este mai mare.

Abordarea non-neoclastică

Modelul suprapopulării

Acest model non-neoclastic a fost dezvoltat pentru prima oară de Bergmann. Conform modelului, rezultatul segregării ocupaționale este diferențele salariale dintre două genuri. Motivele pentru segregare pot fi socializarea, deciziile individuale sau discriminarea pe piața forței de muncă. Diferențele salariale apar atunci când oportunitățile de angajare sau cererea pentru sectorul dominat de femei sunt mai mici decât oferta femeilor. Conform dovezilor, în general, locurile de muncă dominate de femei sunt plătite mai puțin față de locurile de muncă dominate de bărbați. Salariul este scăzut din cauza numărului mare de femei care aleg locuri de muncă dominate de femei sau nu au alte oportunități.

Atunci când nu există nicio discriminare pe piață și muncitorii de sex feminin și bărbații sunt la fel de productivi, salariile sunt aceleași indiferent de tipul locului de muncă, de locurile de muncă F sau M. Să presupunem că salariul de echilibru în locul de muncă F este mai mare decât salariul M. În mod intuitiv, muncitorii care lucrează în postul mai puțin plătit se vor transfera în celălalt sector. Această mișcare încetează numai atunci când salariile din cele două sectoare sunt egale. Prin urmare, atunci când piața este liberă de discriminare, salariile sunt aceleași pentru diferite tipuri de locuri de muncă, cu condiția ca timpul necesar pentru ajustarea și atractivitatea fiecărui loc de muncă să fie același.

Atunci când există discriminare în locurile de muncă M împotriva muncitorilor femeii sau atunci când femeile preferă locurile de muncă F, rezultatele economice se schimbă. Atunci când există o limită a locurilor de muncă M disponibile, oferta sa scade; astfel, salariile angajaților M cresc. Deoarece femeile nu pot intra în slujbe M sau au ales slujbele F, ele "se mulțumesc" în posturile F. În consecință, oferta mai mare de locuri de muncă F scade ratele salariale. Pe scurt, segregarea determină diferențele salariale de gen, indiferent de competențele egale.

Un alt punct izbit de model de suprapopulare este productivitatea. De vreme ce femeile din posturile F costă mai puțin, este rațional să se înlocuiască forța de muncă cu capital. Dimpotrivă, este rațională înlocuirea capitalului cu munca în locurile de muncă M. Prin urmare, supraaglomerarea determină diferențe salariale și face ca femeile să fie mai puțin productive, deși inițial ar putea fi la fel de productive.

Întrebarea de ce femeile preferă să lucreze în sectoare dominate de femei este una importantă. Unii susțin această alegere care provine din talente sau preferințe diferite; unii insistă că se datorează diferențelor de socializare și divizării muncii în gospodărie; unii cred că este din cauza discriminării în unele ocupații.

Modele instituționale

Modelele instituționale de discriminare indică faptul că piețele muncii nu sunt la fel de flexibile cum se explică în modelele competitive. Rigiditățile sunt văzute în aranjamentele instituționale sau în puterea de monopol. Diferențele dintre rasă și sex se suprapun cu instituțiile pieței muncii. Femeile ocupă anumite locuri de muncă în raport cu bărbații. Cu toate acestea, modelele instituționale nu explică discriminarea, ci descriu cum funcționează piețele muncii pentru a dezavantaja femeile și negrii. Astfel, modelele instituționale nu subscriu definiției neoclasice a discriminării.

Piața internă a muncii

Firmele angajează lucrători din afară sau utilizează forța de muncă internă pe baza progresului lucrătorilor, care joacă un rol în promovarea profesională. Firmele mari pun, de obicei, pe muncitori în grupuri pe baza asemănării. Atunci când angajatorii consideră că anumite grupuri au caracteristici diferite legate de productivitatea lor, poate apărea o discriminare statistică. Prin urmare, lucrătorii ar putea fi separați pe criterii de gen și de rasă.

Locuri de muncă primare și secundare

Peter Doeringer și Michael Piore (Doeringer, Peter B.; Piore, Micheal J. (1971). *Internal Labor Markets and Manpower Analysis*. Lexington: Heath.) au stabilit modelul dual al pieței forței de muncă. În acest model, locurile de muncă primare sunt cele cu abilități ridicate

specifice firmelor, salarii mari, oportunități de promovare și atașament pe termen lung. Dimpotrivă, locurile de muncă secundare sunt cele care necesită mai puțină calificare, salarii mai mici, mai puține oportunități de promovare și o mai mare cifră de afaceri. Modelul dual al pieței forței de muncă, combinat cu discriminarea de gen, sugerează că bărbații domină locurile de muncă principale și că femeile sunt suprareprezentate în locurile de muncă secundare.

Diferența dintre locurile de muncă primare și cele secundare creează, de asemenea, diferențe de productivitate, cum ar fi nivelul de formare la locul de muncă diferit. În plus, femeile au stimulente mai mici pentru stabilitate, deoarece beneficiile locurilor de muncă secundare sunt mai mici.

În plus, lipsa rețelelor informale de la colegii de sex masculin, vizualizarea femeilor în locurile de muncă dominate de femei și lipsa de încurajare afectează rezultatele economice ale femeilor. Acestea fac obiectul unei discriminări instituționale neintenționate, care le-a modificat productivitatea, promovarea și câștigurile negativ.

Subreprezentarea femeilor în managementul de nivel superior ar putea fi explicată prin argumentul "conducei" care afirmă că femeile sunt nou-veniți și că este nevoie de timp pentru a trece la nivelurile superioare. Celălalt argument se referă la bariere care împiedică femeile să avanseze în poziții. Cu toate acestea, unele dintre aceste bariere nu sunt discriminatorii. Conflictele de muncă și de familie reprezintă un exemplu pentru care există mai puține femei în topul pozițiilor corporative.

Cu toate acestea, atât conduita, cât și conflictul muncă-familie nu pot explica reprezentarea foarte scăzută a femeilor în corporații. Discriminarea și barierele subtile continuă să fie considerate un factor pentru a împiedica femeile să exploreze oportunități. Mai mult, s-a constatat că, atunci când președintele sau directorul executiv al societății era o femeie, numărul femeilor care lucrau în posturile de înalt nivel și câștigurile lor au crescut cu aproximativ 10-20%. Efectul subreprezentării femeilor asupra câștigurilor salariale se manifestă în cele 1500 de firme studiate de S & P. Constatările indică faptul că directorii femei câștigă cu 45% mai puțin decât directorii de sex masculin, pe baza a 2,5% din directorii din eșantion. Câteva dintre diferențe se datorează vechimii, totuși în mare parte datorită subreprezentării femeilor în funcțiile de director executiv, președinte sau președinte și faptului că femeile gestionau companii mai mici.

Economiștii neoclasici subliniază că barierele subtile joacă un rol imens în dezavantajul femeilor. Aceste bariere sunt dificil de documentat și de eliminat. De exemplu, femeile sunt lăsate în afara rețelelor de bărbați. În plus, percepția generală este că bărbații sunt mai buni în gestionarea altora, ceea ce se observă în sondajul Catalyst's Fortune 1000. Cele 40% dintre directorii femei au declarat că au crezut oamenii că au avut dificultăți când firmele au fost administrate de femei. Un studiu separat a constatat că majoritatea au crezut că "femeile, mai mult decât în bărbații, au stiluri de conducere manifeste asociate cu performanțe eficiente ca lideri, ... mai mulți oameni preferă bărbații decât femeile ca șefi". Într-un alt studiu din SUA despre originea diviziunii sexuale a forței de muncă, oamenilor li

s-au pus aceste două întrebări: "Când locurile de muncă sunt limitate, bărbații ar trebui să aibă mai mult dreptul la un loc de muncă decât femeile?" Și "În general, bărbații sunt lideri politici mai buni decât femeile?" Unele răspunsuri au indicat un act discriminatoriu.

Critica abordării neoclasice

Economia neoclasică ignoră explicațiile logice ale modului în care profeția auto-împlinită de angajatori afectează motivația și psihologia femeilor și a grupurilor minoritare și astfel modifică luarea deciziilor indivizilor cu privire la capitalul uman. Aceasta este explicația de feedback care se corelează cu scăderea investițiilor de capital uman (cum ar fi mai multă educație sau formare) obținute de femei și minorități.

În plus, puterea și relațiile sociale leagă discriminarea de sexism și rasism, care este ignorată în teoria neoclasică. Mai mult, împreună cu teoria clasică și marxistă a concurenței, structura de gen rasă-gen a locului de muncă este legată de puterea de negociere și deci de diferența salarială. Prin urmare, discriminarea persistă din moment ce caracteristicile rasiale și de gen determină cine primește locurile de muncă mai bine plătite, atât în interior cât și între ocupații. Pe scurt, relațiile de putere sunt implicate pe piața muncii, fiind neglijate în abordarea neoclasică.

În plus, criticii au susținut că măsurarea neoclasică a discriminării este eronată. După cum arată Figart (Figart, Deborah (1997). "Gender as More than a Dummy Variable: Feminist Approaches to Discrimination". *Review of Social Economy*. 55 (1): 1-32. CiteSeerX 10.1.1.502.1629. doi:10.1080/00346769700000022), metodele convenționale nu pun genul sau rasa în centrul analizei și măsoară discriminarea ca reziduu inexplicabil. Ca rezultat, nu suntem informați despre cauzele și natura discriminării. Ea susține că genul și rasa nu ar trebui să fie marginale pentru analiză, ci în centru, și sugerează o analiză mai dinamică a discriminării. Figart argumentează că sexul este mai mult decât o variabilă falsă, deoarece genul este fundamental pentru economie. În plus, segmentarea pe piața forței de muncă, variabilele instituționale și factorii non-piață afectează diferențele salariale, iar femeile domină ocupațiile slab plătite. Din nou, niciuna dintre acestea nu se datorează diferențelor de productivitate și nici nu sunt rezultatul alegerilor voluntare. Figart indică, de asemenea, modul în care locurile de muncă ale femeilor sunt asociate cu o muncă necalificată. Din acest motiv, bărbaților nu le plac asocierea "muncii" lor cu femeile sau feminitatea, abilitățile sunt generate.

Deși dovezile empirice reprezintă un instrument de utilizat pentru a dovedi discriminarea, este important să se acorde atenție prejudecăților implicate în utilizarea acestui instrument. Prejudecățile ar putea cauza o subestimare sau o supraestimare a discriminării pe piața forței de muncă. Există o lipsă de informații privind anumite calificări individuale care afectează într-adevăr productivitatea lor potențială. Factorii precum motivația sau efortul de lucru, care afectează veniturile, sunt greu de redus. Mai mult, informațiile privind studiile nu pot fi disponibile. Pe scurt, nu sunt incluși toți factorii legați de calificarea locurilor de muncă pentru a studia decalajul de gen dintre salarii.

Un exemplu de subestimare este efectul de feedback al discriminării pe piața forței de muncă. Adică, femeile pot alege să investească mai puțin în capitalul uman, cum ar fi urmărirea unor studii bazate pe diferența salarială actuală, care este, de asemenea, un rezultat al discriminării față de femei. Un alt motiv poate fi responsabilitatea fertilă a femeilor care are un impact negativ asupra carierei femeilor, deoarece unele femei pot alege să se retragă de pe piața muncii din propria voință. Prin aceasta, ele renunță la oportunități, cum ar fi formarea specifică firmelor care ar fi putut contribui la promovarea la locul de muncă sau la reducerea decalajului salarial. Un exemplu de supraestimare a discriminării de gen este că bărbații ar fi putut fi mai motivați la locul de muncă. Prin urmare, este greșit să echivalăm diferența salarială inexplicabilă cu discriminarea, deși cea mai mare parte a diferenței este rezultatul discriminării, dar nu toată.

Mai mult, dovezile empirice pot fi de asemenea sucite pentru a arăta că discriminarea nu există sau este atât de banală încât poate fi ignorată. Neal și Johnson (Neal, Derek A.; Johnson, William R. (1996). "The Role of Premarket Factors in Black-White Wage Differences". *Journal of Political Economy*. 104 (5): 869–895. doi:10.1086/262045. JSTOR 2138945) au susținut că diferențele economice în alb și negru de pe piețele forței de muncă albe și negre s-au datorat "factorilor de pre-piață", nu a discriminării. Studiul lui Darity și Mason (Darity, William A., and Patrick L. Mason. "Evidence on discrimination in employment: Codes of color, codes of gender." *Journal of Economic Perspectives* 12.2 (1998): 63-90) al aceluiași caz nu este de acord cu concluziile lui Neal și Johnson. Aceștia iau în considerare factori cum ar fi fondul de vârstă al familiei, calitatea școlii și psihologia pentru a face ajustările.

Bazele teoretice ale discriminării referitoare la ocuparea forței de muncă

Există teorii juridice și structurale care stau la baza discriminării în muncă.

Teorii juridice: explicate prin cazul SUA

Culmea legii discriminării anti-angajare din SUA este titlul VII din Legea privind drepturile civile din 1964 care interzice discriminarea în muncă pe motive de rasă, culoare, religie, sex și origine națională. În această secțiune, sunt prezentate două teorii: tratamentul disparat și impactul disparat.

Tratamentul disparat este ceea ce majoritatea oamenilor consideră în mod obișnuit despre discriminare. Conform acestei teorii, angajatul trebuie să aparțină unei clase protejate, să aplice și să fie calificat pentru un loc de muncă în care angajatorul căuta solicitanți, și să fie respins. Poziția la locul de muncă trebuie să fie în continuare deschisă după respingere pentru ca un caz de discriminare să fie făcut.

În multe cazuri instanțele au considerat dificilă dovedirea discriminării intenționate, astfel încât s-a adăugat teoria juridică cu impact disparat. Aceasta acoperă latura mai complicată a discriminării, unde „un anumit criteriu de lucru era corect, dar discriminatoriu în practică”. Angajații trebuie să demonstreze că practicile de angajare utilizate de un

angajator provoacă un impact dispartat pe rasă, culoare, religie, sex și / sau origine națională. Pentru a ajuta cazurile, Comisia pentru egalitatea de șanse de angajare a instituit o regulă de patru cincimi în care agențiile federale de aplicare a forței de muncă iau în considerare o „rată de selecție pentru orice rasă, sex sau grup etnic care este mai mică de patru cincimi” ca dovadă a impactului dispartat.

Teorii structurale

Într-un concept numit „dinamica jetonului”, există trei evenimente vizibile în discriminare: „vizibilitate care duce la presiuni de performanță, efecte de contrast care duc la izolarea jetonului, și încapsularea rolului sau stereotipizarea jetonului”. În primul rând, jetonul se observă din cauza rasei sale, vârstei, sexului sau dizabilității fizice, care este diferită de majoritatea lucrătorilor. Această vizibilitate îndreaptă mai multă atenție asupra jetonului și el este supus unei presiuni mai mari din partea superiorilor, în comparație cu alți angajați. Nu numai că acest jeton este examinat mai mult, dar există o așteptare nerostită ca performanța lui să fie o reprezentare a tuturor membrilor grupului său. Un exemplu obișnuit este un inginer femeie. Lucrările ei sunt examinate sub o privire mai critică decât colegii ei de sex masculin, din cauza statutului minoritar. Dacă ar fi subperformant, eșecurile ei vorbesc în numele tuturor inginerilor de sex feminin; astfel, capacitatea lor de a fi văzuți ca ingineri de succes este amenințată. În a doua apariție a contrastului, se subliniază diferențele dintre jetoane și majoritate, care izolează grupul de jetoane și crește unitatea între majoritate. Conform exemplului precedent, inginerii de sex masculin „pot începe să se identifice ca bărbați, în loc să fie pur și simplu ca ingineri, odată ce un inginer femeie jeton apare. Mai mult, ei pot observa caracteristici pe care le pot avea în comun și pe care nu le are jetonul, cum ar fi experiență în sportul militar sau în echipă”.

Oamenii de știință comportamentaliști clasifică stereotipizarea în prescriptivă și descriptivă. „Stereotipizarea prescriptivă specifică modul în care ar trebui să se comporte bărbații și femeile, în timp ce stereotipizarea descriptivă specifică modul în care se comportă bărbații și femeile”. În domeniul ocupării forței de muncă, stereotipizarea descriptivă este mai aplicabilă și apare mai des. Un exemplu obișnuit este acela când superiorii presupun că o femeie va fi supărată dacă este criticată, astfel încât s-ar putea să nu ofere feedback-ul exact care ar ajuta-o pe femeie. Acest lucru îi împiedică apoi șansele de promovare, mai ales când superiorii stereotipizarea au oferit feedback bărbaților, despre care cred că vor „lua ca un bărbat” informațiile de care au nevoie pentru a-și îmbunătăți performanța. Acest tip de stereotipizare poate afecta, de asemenea, lucrările pe care angajatorii le acordă solicitanților lor bărbați și femei. Bărbații și femeile sunt deseori „asortate” cu locuri de muncă care sunt ele însele stereotipizate în funcție de caracteristicile și îndatoririle diferite asociate locului de muncă. Cel mai semnificativ exemplu este poziția superioară a directorului general sau manager, care a fost asociat cu trăsăturile masculine de peste douăzeci de ani.

6.5 Discriminarea inversă

Discriminarea inversă este discriminarea membrilor unui grup dominant sau majoritar, în favoarea membrilor unei minorități sau a grupului dezavantajat din punct de vedere istoric. Grupurile pot fi definite în termeni de rasă, sex, etnie sau alți factori. Această discriminare poate încerca să remedieze inegalitățile sociale datorită cărora grupurile minoritare au avut mai puțin acces la privilegiile de care beneficiază grupul majoritar. În astfel de cazuri, se intenționează eliminarea discriminării cu care se pot confrunta deja grupurile minoritare. Eticheta de discriminare inversă poate fi, de asemenea, utilizată pentru evidențierea discriminării inerente programelor de acțiune afirmativă. Discriminarea inversă poate fi definită ca tratamentul inegal al membrilor grupurilor majoritare care rezultă din politicile preferențiale, cum ar fi admiterea sau angajarea în colegii menite să remedieze discriminarea anterioară a minorităților.

Conceptualizarea eforturilor de acțiune afirmativă ca discriminare inversă a început să devină populară la începutul anilor 1970, o perioadă de timp care s-a axat pe politicile de subreprezentare și acțiune destinate remedierii efectelor discriminării din trecut atât la nivel guvernamental, cât și în mediul de afaceri.

Legea din unele țări, cum ar fi Marea Britanie, face o distincție între "egalitatea de prestare" și "egalitatea de rezultat", pe baza ideii că tratamentul identic poate acționa uneori pentru a menține inegalitatea, mai degrabă decât a o elimina. Oponenții acestei distincții pot să o eticheteze ca un exemplu de discriminare inversă.

Critici ale discriminării inverse

Potrivit unui raport întocmit în 1995 pentru Departamentul Muncii al Statelor Unite de către Alfred W. Blumrosen, politicile de acțiune afirmativă au cauzat puține pretenții de discriminare inversă de către albi. Raportul a constatat mai puțin de 100 de cazuri de discriminare inversă din peste 3.000 de opinii privind discriminarea din partea instanțelor federale și a curților de apel din perioada 1990-1994. Raportul a indicat că o mare parte din pretenții erau nejustificate. În raportul lui Blumrosen, sondajul național a arătat că doar câțiva albi au experimentat discriminarea inversă și doar 5 până la 12% dintre albi au crezut că li s-a refuzat un loc de muncă sau o promovare din cauza acestuia. Blumrosen a indicat, de asemenea, că rapoartele depuse la Comisia egalității de ocupare a forței de muncă oferă dovezi suplimentare conform cărora discriminarea inversă este rară: 2% dintre cazuri au fost bărbați albi, discriminare sexuală, rasială sau națională și 1,8% femei acuzate de discriminare rasială.

Noile rapoarte ale Comisiei pentru egalitatea de locuri de muncă au constatat că mai puțin de 10% din plângerile legate de rasă au fost depuse de albi, doar 18% din plângeri legate de sex, și doar 4% din cazurile judiciare au fost depuse de bărbați. Analiza altor dovezi arată că atunci când se solicită eşantioane naționale ale albilor, dacă au avut parte personal de

pierderea locului de muncă, de promovare sau de admitere la facultate din cauza rasei lor, 2% -13% spun da.

6.6 Inegalitatea economică

Inegalitatea economică este diferența măsurile de bunăstare economică în rândul indivizilor dintr-un grup, în rândul grupurilor dintr-o populație sau între țări. Inegalitatea economică se referă uneori la inegalitatea veniturilor, la inegalitatea sau la diferența de avere. Economistii se concentrează, în general, asupra disparității economice în trei valori: bogăția, venitul și consumul. Problema inegalității economice este relevantă pentru noțiunile de echitate, egalitate de rezultat și egalitate de șanse.

Inegalitatea economică variază între societăți, perioade istorice, structuri și sisteme economice. Termenul se referă la repartizarea transversală a venitului sau a averii în orice perioadă determinată sau la modificarea veniturilor și a averii pe perioade mai lungi de timp. Există diverși indicatori numerici pentru măsurarea inegalității economice. Un indice utilizat pe scară largă este coeficientul Gini, dar există și multe alte metode.

Cercetările sugerează că o inegalitate mai mare împiedică o creștere pe termen lung. În timp ce globalizarea a redus inegalitatea globală (între națiuni), ea a sporit inegalitatea în cadrul națiunilor.

Măsurări empirice ale inegalității

Primul set de statistici privind distribuția veniturilor pentru Statele Unite care acoperă perioada de la (1913-48) a fost publicat în 1952 de Simon Kuznets, *Shares of Upper Income Groups in Income and Savings* (Repartizări ale grupurilor de venituri superioare în venituri și economii). Ea s-a bazat pe declarațiile fiscale federale privind impozitul pe venit și pe propriile estimări ale venitului național al Statelor Unite, *National Income: A Summary of Findings* (1946). Alții care au contribuit la elaborarea unor statistici precise privind distribuția veniturilor la începutul secolului XX au fost John Whitefield Kendrick în Statele Unite, Arthur Bowley și Colin Clark în Marea Britanie și L. Dugé de Bernonville în Franța.

Economistii consideră, în general, trei metrici ale dispersiei economice: bogăția, venitul și consumul. Un profesionist calificat poate avea bogăție scăzută și un venit scăzut ca student, bogăție scăzută și câștiguri ridicate la începutul carierei și bogăție mare și venituri reduse după carieră. Preferințele populației determină dacă consumă imediat veniturile sau amână consumul în viitor. Distincția este importantă și la nivelul economiei:

- Există economii cu inegalități de venituri ridicate și inegalități de avere relativ scăzute (cum ar fi Japonia și Italia).
- Există economii cu inegalitate relativ scăzută a veniturilor și inegalitate înaltă a bogăției (cum ar fi Elveția și Danemarca).

Există modalități diferite de a măsura inegalitatea veniturilor și inegalitatea în materie de avere. Alegerile diferite conduc la rezultate diferite. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) furnizează date privind următoarele opt tipuri de inegalități de venit:

- *Dispersia salariilor orare în rândul lucrătorilor cu normă întreagă (sau echivalent cu normă întreagă)*
- *Dispersia salariilor în rândul lucrătorilor* - de ex. salariile anuale, inclusiv salariile obținute din munca cu fracțiuni de normă sau munca în doar o parte a anului.
- *Inegalitatea individuală a câștigurilor salariale în rândul tuturor lucrătorilor* - include lucrătorii pe cont propriu.
- *Inegalitatea individuală a câștigurilor salariale în rândul întregii populații apte de muncă în vârstă* - include și pe cei care sunt inactivi, de ex. studenți, șomeri, pensionari timpurii etc.
- *Inegalitatea câștigurilor casnice* - include veniturile tuturor membrilor gospodăriei.
- *Inegalitatea veniturilor pe piața muncii din gospodărie* - include venituri din capital, economii și transferuri private.
- *Inegalitatea venitului disponibil din gospodărie* - include transferurile publice primite și impozitele directe plătite.
- *Inegalitatea venitului ajustat de gospodărie adaptată* - include servicii furnizate public.

Există numeroase provocări în compararea datelor între economii sau într-o singură economie în ani diferiți. Exemple de provocări includ:

- Datele se pot baza pe impozitarea comună a cuplurilor (de exemplu, Franța, Germania, Irlanda, Țările de Jos, Portugalia și Elveția) sau impozitarea individuală (de exemplu Australia, Canada, Italia, Japonia, Noua Zeelandă)
- În general, autoritățile fiscale colectează doar informații privind veniturile care pot fi impozabile
- Definiția exactă a venitului brut variază de la o țară la alta. Există diferențe atunci când este vorba despre includerea drepturilor de pensie și a altor economii, precum și a unor prestații precum asigurarea de sănătate a angajatorului

- Diferențe atunci când este vorba de o sub-declarație a veniturilor și/sau a bogăției în înregistrările fiscale
- Un eveniment special, cum ar fi retragerea din afaceri, poate duce la un venit foarte mare într-un an, dar venituri mult mai mici în ceilalți ani ai vieții persoanei
- Multe venituri și bogății din țările non-occidentale sunt obținute sau deținute în mod extrajudiciar prin intermediul pieței negre și a activităților subterane, cum ar fi întreprinderile neînregistrate, acordurile de proprietate informală etc.

Cuprins

1	Politica
---	Etimologie
---	Definiții
---	Abordări în politică
-----	Abordări extinse și limitate
-----	Moralism și realism
-----	Conflict și cooperare
---	Istoria politicii
-----	Preistoric
-----	Formarea statului
-----	State timpurii
-----	State moderne
-----	Globalizarea
---	Clasificări
---	Istoria politicii de stat
-----	Statul
---	Sursa puterii în politică
-----	Puterea din punct de vedere pragmatic
-----	Autoritatea și legitimitatea
-----	Autoritatea tradițională
-----	Autoritatea charismatică
-----	Autoritatea legal-rațională
-----	Suveranitatea
---	Științe politice
---	Sisteme politice
-----	Forme de guvernare
-----	Surse de putere
-----	Integrare verticală
---	State
-----	Constituții
-----	Cultura politică
-----	Disfuncții politice
-----	Corupția politică
-----	Conflicte politice
---	Niveluri de politică
-----	Macropolitica
-----	Mesopolitica
-----	Micropolitica
---	Valori politice
-----	Democrație
-----	Egalitate

- Spectru stânga-dreapta
- Libertatea
- Autoritarism și libertarianism
- 1.1 Științe politice
- Prezentare generală
- Revoluția comportamentală și noul instituționalism
- Anticiparea crizelor
- Evoluțiile recente
- Educație
- Domenii înrudite
- Metode de cercetare
- Istorie
- Geopolitica
- Parapolitica
- 1.2 Puterea politică
- Teorii
- Cinci baze
- Puterea legitimă
- Puterea referențială
- Puterea expertului
- Puterea recompensei
- Puterea coercitivă
- Principii în relațiile interumane
- Cadrul de alegere rațională
- Hegemonia culturală
- Tarnow
- Foucault
- Clegg
- Galbraith
- Gene Sharp
- Björn Kraus
- Categorii nemarcate
- Contraputerea
- Alte teorii
- Tactici
- Balanța puterii
- Efecte
- Teoria abordării / inhibiției
- Pozitiv
- Negativ
- Reacții
- Tactice
- Rezistența la influența coercitivă
- Teoria de conversie a conformității-identificării-internalizării lui Kelman

- Alfabetizarea puterii
- 1.3 Legitimitatea politică
- Tipuri
- Forme
- Legitimitatea numinos
- Legitimitatea civilă
- Guvernare „bună” vs guvernare „proastă”
- Intrarea, rezultatul și legitimitatea de transfer
- Legitimare negativă și pozitivă
- Legitimare instrumentală și substanțială
- Surse
- Forme de guvernare legitimă
- 1.3.1 Legitimitatea democratică în Uniunea Europeană
- Utilizarea și semnificația termenului
- Natura constituțională a deficitului democratic
- Comisia Europeană
- Parlamentul European
- Alegerile europene
- Consiliul Uniunii Europene
- Dezvoltarea legitimității și transparenței democratice
- 1.4 Suveranitatea
- Concepte
- Istorie
- Antichitate
- Evul Mediu
- Reformarea
- Epoca Iluminismului
- Definiție și tipuri
- Absolutism
- Exclusivitate
- De jure și de facto
- Suveranitate și independență
- Internă
- Suveranitate internă modernă
- Externă
- Partajată și pusă în comun
- State națiuni
- Federații
- Achiziție
- Justificări
- Puncte de vedere
- Relația cu statul de drept
- 1.5 Politica Uniunii Europene
- Baza legală

- Competențe
- Lege
- Tipuri de legislație
- Mecanica legislației
- State membre
- Instituții
- Parlament
- Consiliul European
- Comisia
- Alegeri
- Partide politice
- Politica externă
- Probleme
- 1.6 Politica în România
- Ramura executivă
- Ramura legislativă
- Clasificarea partidelor politice
- Ramura judiciară
- Probleme constituționale
- Instituții regionale
- 2 Teorii politice
- 2.1 Filosofia politică
- Istorie
- Tradiții antice
- India antică
- China antică
- Grecia antică
- Creștinismul medieval
- Sfântul Augustin
- Sfântul Toma Aquino
- Epoca de Aur islamistă
- Ibn Khaldun
- Europa medievală
- Renașterea europeană
- Niccolò Machiavelli
- Iluminismul european
- John Locke
- John Stuart Mill
- Benjamin Constant
- Thomas Hobbes
- Jean-Jacques Rousseau
- Industrializarea și epoca modernă
- Perioada contemporană
- 2.2 Teorii clasice

- 2.2.1 Filosofii timpurii
- 2.2.1.1 Platon, Republica
  - Forme dialectice de guvernare
  - Timocrația
  - Oligarhia
  - Democrația
  - Tirania
- 2.2.1.2 Aristotel, Politica
  - Prezentare generală
  - Structura
  - Cartea I
  - Cartea II
  - Cartea III
  - Cartea IV
  - Cartea V
  - Cartea VI
  - Cartea VII
  - Cartea VIII
  - Clasificarea constituțiilor
- 2.2.1.3 Contractualism
  - Preistorie
  - Variante
  - Cerințe
  - Ideea
  - Starea naturală
  - Secolele XIX și XX
  - John Rawls
  - Critici
- 2.2.1.3.1 Thomas Hobbes, Leviatan
  - Elemente de sistem
  - Teoria cunoașterii
  - Limba
  - Pasiuni
  - Starea naturală
  - Legile naturii
  - Starea de război
  - Contractul și structura statului
  - Puterea absolută a statului
  - Persoana morală
  - Despre proprietate
  - Protecție socială
  - Rolul și locul religiei
  - Leviatan: o utopie?
  - Leviatan în cultura contemporană

- 2.2.1.3.2 John Locke, Două tratate de guvernare
  - Ideile principale
  - Primul tratat
  - Al doilea tratat
    - Starea naturală
    - Cucerire și sclavie
    - Proprietate
    - Guvern reprezentativ
    - Dreptul la revoluție
  - Controverse privind interpretarea
- 2.2.1.3.3 Jean-Jacques Rousseau, Contractul social
- 2.2.2 Teoria marxistă
  - Marxism și filozofie
  - Filosofia lui Karl Marx
    - Georg Wilhelm Friedrich Hegel
      - (1) Organicismul și esențialismul aristotelic
      - (2) Etapele istoriei lumii
      - (3) Diferența dintre schimbarea naturală și cea istorică
      - (4) Contradicție
    - Ruptura cu idealismul german și tinerii hegelieni
    - Critici la adresa drepturilor omului
    - Critici ale lui Ludwig Feuerbach
    - Materialism istoric
  - Diferențe în cadrul filosofiei marxiste
- 2.2.2.3 Karl Marx și Friedrich Engels, Manifestul comunist
  - Rezumat
  - Influențe actuale
- 2.2.3 Teorii instituționale
  - Școli de teorie instituțională
  - Provocări în diferite tipuri de economii
- 2.3 Teorii moderne
  - 2.3.1 Comportamentalism
    - Varietăți
      - Behaviorism radical
    - Inovații experimentale și conceptuale
    - Relația cu limbajul
    - Educație
    - Condiționarea operantă
    - Condiționarea respondentului
    - În filosofie
      - Legea efectului și condiționarea urmei
      - Behaviorism molecular versus behaviorism molar
      - Behaviorismul teoretic
    - Analiza și cultura comportamentului

- Informatică comportamentală și calcul comportament
- Critici și limitări
- 2.3.1.1 Gabriel Almond, Politica comparativă
- 2.3.2 Teoria sistemelor
- Analiza politică
- Critici
- 2.3.2.1 David Easton, O analiză sistemică a vieții politice
- 2.3.3 Teoria modernizării
- Origini
- Globalizare și modernizare
- Democratizarea și modernizarea
- Tehnologie
- Dezvoltare și modernizare
- Critică
- Teoria dependenței
- 2.3.3.1 Samuel P. Huntington, Ordinea politică în societățile în schimbare
- Influențe
- Recenzii
- 2.3.4 Teoria alegerii raționale
- Acțiuni, presupuneri și preferințe individuale
- Beneficii
- Teoria alegerii raționale în politică
- Critica
- 2.3.4.1 Anthony Downs, O teorie economică a democrației
- 2.3.4.2 Mancur Olsen, Logica acțiunii colective
- Critici
- Asimetrie informațională
- Legitimitate
- Masa critică
- 2.3.5 Neo-instituționalism
- Istorie
- Diversitatea domeniilor
- Instituționalismul normativ
- Instituționalismul alegerii raționale
- Instituționalism istoric
- Instituționalism sociologic
- Noua economie instituțională
- Instituționalism discursiv
- Instituționalism constructivist
- Instituționalism feminist
- 2.4 Teorii contemporane
- 2.4.1 Școli de gândire
- 2.4.1.1 Utilitarianism
- Etimologie

- Fundal istoric
- Filosofia chineză
- Filosofia occidentală
- Utilitarismul clasic
- Jeremy Bentham
- John Stuart Mill
- Plăcerile superioare și inferioare
- „Dovada” lui Mill a principiului utilității
- Evoluții din secolul XX
- Utilitarismul ideal
- Utilitarismul de acte și de reguli
- Utilitarismul pe două niveluri
- Utilitarismul de preferință
- Mai multe tipuri de utilitarism
- Utilitarismul negativ
- Utilitarismul de motiv
- Considerații suplimentare
- Fericirea medie vs. fericirea totală
- Motive, intenții și acțiuni
- Utilitarismul de regulă
- Formularea lui Mill
- Utilitarismul de regulă puternic
- Utilitarismul de regulă slab
- Critica utilitarismului
- Utilitatea cuantificării
- Utilitatea ignoră justiția
- Prezicerea consecințelor
- Obiecție de cerință
- Agregarea utilității
- Calcularea utilității eșuează
- Criticiile obligațiilor speciale
- Critici ale teoriei valorilor utilitariste
- Critici bazate pe datorie
- Ferma de copii
- 2.4.1.2 Egalitarism
- Forme
- Egalitarism legal
- Egalitatea de persoană
- Egalitatea bărbaților și femeilor în drepturi și responsabilități
- Egalitatea de sex
- Egalitarismul social
- Economic
- Teoria egalitarismului modern
- Impact

- Marxism
- 2.4.2 Probleme majore
- 2.4.2.1 Discriminare
- Etimologie
- Definiții
- Teorii și filosofie
- Teoria etichetării
- Teoria jocului
- Stat vs. piață liberă
- 2.4.2.1.1 Discriminarea forței de muncă
- Definiție
- Explicații neoclasice
- Înclinațiile pentru discriminare
- Discriminarea statistică
- Abordarea non-neoclastică
- Modelul suprapopulării
- Modele instituționale
- Piața internă a muncii
- Locuri de muncă primare și secundare
- Critica abordării neoclasice
- 2.4.2.1.2 Discriminarea inversă
- Critici
- 2.4.2.2 Corupția
- Nivele de corupție
- Corupția minoră
- Marea corupție
- Corupția sistemică
- Corupția în diferite sectoare
- Sectorul guvernamental/public
- Corupția politică
- Corupția în poliție
- Corupția judiciară
- Corupția sindicatelor
- Metode de corupție
- Mita
- Delapidarea, furtul și fraudă
- Extorcare de fonduri și șantaj
- Tipuri de câștiguri din corupție
- Abuzul de putere decizională
- Favoritismul, nepotismul și clientelismul
- Prevenirea corupției
- Programe anticorupție
- Corupția legală
- 2.4.2.2.1 Corupția politică

- Efecte ale corupției politice
- Efecte asupra politicii, administrației, și instituțiilor
- Efectele economice
- Efecte asupra mediului și sociale
- Efecte asupra ajutoarelor umanitare
- 2.4.2.3 Globalizarea
- Organizarea globală a afacerilor
- Comerțul internațional
- Acordurile comerciale, blocuri economice și zone comerciale speciale
- Paradisurile fiscale
- Guvernarea mondială
- Mișcări anti-globalizare
- Ideologii și cauze
- Opoziția față de instituțiile financiare internaționale și corporațiilor transnaționale
- 2.4.2.4 Schimbări climatice
- Cauze
- Încălzirea globală
- 2.4.2.5 Alte probleme
- Politica ecologică
- Securitatea energetică
- Amenințări la adresa securității energetice
- 3 Ideologii politice
- Ideocrația
- Tipuri de ideologii politice
- 3.1 Spectrul politic
- Originea istorică a termenilor
- Investigatii academice
- Leonard W. Ferguson
- Hans Eysenck
- Relația dintre punctele de vedere politice ale lui Eysenck și cercetarea politică
- Critica ulterioară a cercetărilor lui Eysenck
- Milton Rokeach
- Cercetări ulterioare
- Alte modele cu două axe
- Greenberg și Jonas: stânga-dreapta, rigiditate ideologică
- Inglehart: tradiționalist – laic și autoexpresionist – supraviețuitor
- Pournelle: libertate-control, iraționalism-raționalism
- Mitchell: Opt moduri de a conduce țara
- Nolan: libertate economică, libertate personală
- Model spațial
- Alte dimensiuni propuse
- Previziuni bazate pe spectru politic

- Variabile biologice
- Politici sincretice
- 3.2 Liberalism
- Filozofie
- Teme majore
- Clasic și modern
- John Locke și Thomas Hobbes
- James Madison și Montesquieu
- Coppel Group și Benjamin Constant
- Liberalismul britanic
- Teoria economică liberală
- Economia keynesiană
- Teoria feministă liberală
- Teoria social-liberală
- Teoria anarho-capitalistă
- Istoria
- Liberalismul modern
- Critici și suport
- 3.2.1 Liberalismul clasic
- Evoluția convingerilor de bază
- Tipologia credințelor
- Surse intelectuale
- John Locke
- Adam Smith
- Economia clasică
- Utilitarismul
- Economie politică
- Liberul schimb și pacea mondială
- 3.2.1.1 Adam Smith, Avuția națiunilor
- 3.2.2 Liberalismul modern
- Implementare
- Declin
- Partide și organizații
- 3.2.2.1 T. H. Green, Conferința privind legislația liberală și libertatea contractuală
- 3.3 Conservatorism
- Teme
- Tradiția
- Ierarhia
- Realismul
- Forme
- Conservatorism liberal
- Liberalism conservator
- Conservatorism libertarian
- Conservatorism fiscal

- Conservatorism național
- Conservatorism tradiționalist
- Conservatorism cultural
- Conservatorism social
- Conservatorism religios
- Conservatorism paternalist
- Conservatorism progresist
- Conservatorism autoritar
- 3.3.1 Conservatorismul clasic
- Principii cheie
- Crediința religioasă și legea naturală
- Tradiție și obicei
- Ierarhia și unitatea organică
- Agrarianism
- Clasicism și cultura elevată
- Patriotism, localism și regionalism
- În Europa
- Filozofi
- Publicații și organizații politice
- 3.3.1.1 Edmund Burke, Reflecții despre Revoluția din Franța
- 3.3.2 Milton Friedman, Capitalism și libertate
- 3.4 Socialism
- Etimologie
- Teorii sociale și politice
- Critici ale capitalismului
- Marxism
- Rolul statului
- Utopic versus științific
- Reformă versus revoluție
- Economie
- Economie planificată
- Economie autogestionată
- Economie dirijată de stat
- Socialismul de piață
- Politică
- Anarhism
- Socialismul democratic și social-democrația
- Socialismul etic și liberal
- Leninismul și precedentele
- Socialismul libertarian
- Socialismul religios
- Mișcări sociale
- Sindicalism
- Critici

- 3.4.2 Socialismul democratic
  - Prezentare generală
  - Definiție
  - Filosofie
  - Opinii despre compatibilitatea democrației și socialismului
  - Susținători
  - Oponenți
- 3.5 Marxism-leninism
  - Epoca post-război rece (1992-prezent)
  - Ideologie
    - Colectivism și egalitarism
    - Economie
    - Relații internaționale
    - Sistem politic
    - Societate
    - Teleologie
  - Analiză
- 3.6. Neomarxism
  - Istorie
  - Economia neomarxistă
  - Concepte
  - Teoria valorii muncii
- 3.7 Libertarianism
  - Definiție
  - Filosofie
  - Tipologie
  - Socialismul libertarian contemporan
  - Critici
- 3.8 Progresism
  - Istorie
    - De la Iluminism la Revoluția Industrială
    - Concepție politică de masă contemporană
- 4 State
  - Etimologie
  - Definiție
    - Tipuri de state
    - Stat și guvern
    - State și state-națiuni
    - Statul și societatea civilă
  - Istorie
    - Societăți fără stat preistorice
    - Perioada neolitică
    - Eurasia antică
    - Antichitatea clasică

- Epoca feudală
- Perioada modernă
- Teorii ale funcției statului
- Perspectiva anarhistă
- Perspectiva anarho-capitalistă
- Perspectiva marxistă
- Pluralism
- Perspective critice contemporane
- Universul structural al statului sau realitatea structurală a statului
- Autonomia statului în cadrul instituționalismului
- Teorii ale legitimității statului
- Teoria contractului social
- Dreptul divin al regilor
- Autoritatea rațional-legală
- Eșecul statului
- Formarea timpurie a statelor
- Formarea târzie a statelor
- 4.1 Geografia politică
- Istorie
- Arii de studiu
- Geografie politică critică
- 4.2 State eficiente
- Caracteristici
- Principii
- Restructurarea
- Competiția
- Evaluarea
- Responsabilitatea
- State de dezvoltare
- 4.3 State slabe
- Definiție
- Origini ale termenului și discuții
- Indicatori
- Social
- Economic
- Politic
- 4.4 State eșuate
- Definiție și probleme
- Mecanisme teoretice pentru dezvoltarea statului
- Dezvoltarea statului prin procesul de război
- „Construirea națiunii” de către țările dezvoltate
- Promovarea dezvoltării prin ajutorul extern
- Neotutela
- Recuperare autonomă

- Capcanele capabilității statelor eșuate
- Promovarea bunei guvernări și combaterea ostilităților suplimentare în statele eșuate
- Criminalitatea transnațională și terorismul
- Critici ale conceptului
- 4.5 Aristotel: tipuri de guvernare
- 4.6 Națiuni
- Națiuni medievale
- Utilizarea termenilor de națiuni de către universitățile medievale și alte instituții medievale
- Națiunile moderne timpurii
- Științe sociale
- Dezbaterile despre un viitor potențial al națiunilor
- 4.7 Uniunea Europeană
- Istorie
- Politică
- Sistemul juridic și justiția
- Afaceri interne și migrație
- Relații externe
- Economie
- Politică socială și egalitatea
- 4.8 România
- Istorie
- Guvernare
- Economie
- Demografie
- Cultură
- 4.9 Colonialism
- Definiții
- Tipuri de colonialism
- Evoluția socio-culturală
- Considerații despre colonialism
- Universalism
- Colonialismul și geografia
- Colonialism și imperialism
- Vederea marxistă a colonialismului
- Liberalism, capitalism și colonialism
- Gândiri științifice despre colonialism, rasă și gen
- Post-colonialismul
- Neocolonialism
- 5 Constituții și drepturi
- 5.1 Constituții
- Etimologie
- Caracteristici generale

- Istorie și dezvoltare
- Constituțiile pre-moderne
- Antichitate
- Evul mediu timpuriu
- Evul Mediu după anul 1000
- Constituțiile moderne
- Constituțiile democratice
- Principiile proiectării constituționale
- Caracteristici cheie
- Clasificare
- Codificare
- Amendamente
- Clauze de consolidare
- Drepturi și îndatoriri constituționale
- Separarea puterilor
- Responsabilitate
- Alte instituții independente
- Structura puterii
- Stare de urgență
- Constituții de fațadă
- Curți constituționale
- 5.2 Legi
- Filosofia dreptului
- Jurisprudența analitică
- Legătura cu moralitatea și dreptatea
- Istorie
- Sisteme juridice
- Drept civil
- Legea anarhistă
- Drept socialist
- Drept comun și echitate
- Drept religios
- Lege canonică
- Legea Sharia
- Metode legale
- Intersecția cu alte domenii
- Economie
- Sociologie
- 5.2.1 Pedepsa legală
- Definiții
- În filosofie
- În psihologie
- În socio-biologie
- Exemple Împotriva utilizării sociobiologice

- 5.3 Drepturi
  - Probleme de definiție
    - Natural versus legal
    - Revendicări versus libertate
    - Pozitiv versus negativ
    - Individual versus grup
    - Alte sensuri
  - Politică
  - Filosofie
  - Critici
- 5.4 Filosofia dreptului
  - Jurisprudență analitică
  - Jurisprudență normativă
  - Abordări filosofice ale problemelor juridice
- 5.5 Tratatul de la Lisabona
  - Fundal
  - Impact
  - Funcționarea
  - Carta drepturilor fundamentale
- 5.6 Constituția României
  - Structura
  - Fundal
  - Versiunea inițială (1991)
  - Prima revizuire (2003)
  - A doua revizuire propusă
- 5.7 Justiția retributivă
  - Scopuri
  - Istorie
  - Principii
    - Proportionalitatea
  - Subtipuri
  - Critici
  - Alternative
- 5.8 Drepturile omului
  - Istorie
    - 1800 până la primul război mondial
    - Între Primul Război Mondial și Al Doilea Război Mondial
    - După al doilea război mondial
  - Declarația Universală a Drepturilor Omului
  - Tratatul privind drepturile omului
  - Filosofia drepturilor omului
  - Drepturile naturale
  - Alte teorii ale drepturilor omului
  - Concepte în domeniul drepturilor omului

- Indivizibilitatea și clasificarea drepturilor
- Universalism vs relativism cultural
- Actori de stat și nestatali
- 5.8.1 Drepturi individuale și de grup
- Drepturile de grup organizaționale
- Filosofii
- 5.8.2 Drepturi civice și politice
- Istorie
- Protecția drepturilor
- Alte drepturi
- Mișcări sociale pentru drepturile civile
- Probleme și analize
- Drepturi de prima generație
- 5.9 Libertatea
- Liberul arbitru
- Libertatea sau libertatea de acțiune personală și socială
- 5.9.1 Libertăți civice
- 5.9.2 Libertatea de acțiune
- Filosofie
- Politică
- Istorie
- Contractul social
- Ideologii
- Liberalism
- Libertatea republicană
- Socialism
- Marxism
- Anarhism
- Premise culturale
- 5.9.3 Libertatea negativă
- Prezentare generală
- Istorie
- Libertatea negativă și autoritatea: Hobbes și Locke
- 5.9.4 Libertatea pozitivă
- Prezentare generală
- Istorie
- Exemple
- 5.9.5 Libertatea de exprimare
- Originea libertății de exprimare
- Relația cu alte drepturi
- Democrație și interacțiune socială
- Limitări
- Internetul și societatea informațională
- Libertatea de informare

- Cenzura pe Internet
- Istoria disidenței și a adevărului
- 5.10 Pedepsa
- Definiții
- În filosofie
- În psihologie
- În socio-biologie
- Exemple împotriva pedepselor sociobiologice
- Critica
- Distructivitatea gândirii și îmbunătățirea
- 6 Regimuri politice
- Utilizare
- 6.1 Democrația
- Caracteristici
- Modele de democrație
- Istorie
- Origini
- Evul Mediu
- Era modernă
- Perioada modernă timpurie
- Secolele XVIII și XIX
- Secolele XX și XXI
- Teorii
- Teorii timpurii
- Teorii contemporane
- Agregativă
- Deliberativă
- Radicală
- Măsurarea democrației
- Dificultăți în măsurarea democrației
- Tipuri de democrații guvernamentale
- Forme de bază
- Direct
- Reprezentativ
- Parlamentar
- Prezidențial
- Hibrid sau semi-direct
- Variante
- Monarhie constituțională
- Republica
- Democrația liberală
- Socialist
- Anarhist
- Sortare

- Consociativ
- Democrația consensului
- Supranațională
- Incluzivă
- Politica participativă
- Cosmopolită
- Democrație creativă
- Democrație ghidată
- Democrația non-guvernamentală
- Teorie
- Aristotel
- Teoria republicană timpurie
- Argumentare
- Agregativă
- Deliberativă
- Radicală
- Dezvoltare
- Democrația creștină
- Democrația liberală
- Democrația socială
- Amplasări în spectrul politic
- Internaționala Socialistă
- Critici ale democrației
- Ineficiențe
- Regula populară ca fațadă
- Regula Mob
- Instabilitate politică
- Alegeri frauduloase
- Opoziția
- 6.1.1 Democrația directă
- Mișcări contemporane pentru democrația directă
- Evoluția democrației directe
- Democrația ateniană
- Republica romană
- Elveția
- Statele Unite
- Democrația electronică
- Trilema reformei democratice
- 6.1.2 Democrația reprezentativă
- Competențele reprezentanților
- Istorie
- Critici
- Soluții propuse
- 6.2 Elitism sau pluralism?

- Concepția pluralistă a puterii
- Pluralismul elitei
- Neo-pluralism
- Corporatism
- În politica externă
- 6.3 Egalitatea socială
- Ontologic
- Oportunitatea
- Condiția socială
- Rezultate
- 6.3.1 Egalitatea de rezultate
- Comparații cu concepte conexe
- Conceptul în argumentul politic
- Filosofia politică
- Conflația cu marxismul, socialismul și comunismul
- Critica egalității de rezultate
- 6.4 Discriminarea forței de muncă
- Definiție
- Explicații neoclasice
- Înclinațiile pentru discriminare
- Discriminarea statistică
- Abordarea non-neoclastică
- Modelul suprapopulării
- Modele instituționale
- Piața internă a muncii
- Locuri de muncă primare și secundare
- Critica abordării neoclasice
- Bazele teoretice ale discriminării referitoare la ocuparea forței de muncă
- Teorii juridice: explicate prin cazul SUA
- Teorii structurale
- 6.5 Discriminarea inversă
- Critici ale discriminării inverse
- 6.6 Inegalitatea economică
- Măsurări empirice ale inegalității
- 7 Cultura politică
- Definiție
- Analiză
- Elemente
- Clasificări
- Almond și Verba
- Elazar
- Huntington
- 7.1 Socializarea politică
- Agenți de socializare

- Efectul media
- La copii
- La maturitate
- Modele
- 8 Opinia publică
- Etimologie
- Istorie
- Cafenele
- Cluburi de gentleman
- Modul în care mișcările sociale au schimbat opinia publică
- Concepte
- 8.1 Formarea opiniei publice
- Efecte mass-media
- Rolul persoanelor influente
- Relația cu politica publică
- Relația cu politica externă
- Relația cu președinția
- 8.2 Sondaje de opinie
- Istorie
- Eșantioane și metode de sondare
- Sondaje de referință
- Sondaje intermediare
- Sondaje de monitorizare
- 9 Comunicarea politică
- Definirea conceptului
- Exemple contemporane de comunicare politică strategică
- Domenii și arii de studiu
- Rolul social media
- 9.1 Comunicarea politică în media
- Comunicarea politică
- Media politică
- 9.1.1 Complexul media politic
- Primele instituții media
- Tipărirea
- Media scrisă globală
- Filmul
- Cinema național
- Politica culturală
- Propaganda
- Anti-politica în film
- Efectul depolitizant al cinematografului
- Televiziunea
- Influența politică asupra religiei prin intermediul televiziunii
- Televiziunea și politica din întreaga lume

----- Impactul internetului asupra media politică

--- 9.2 Comunicarea guvernamentală

----- Reglementări guvernamentale

----- Licențierea

----- Numiri aprobate de guverne

----- Reglementarea internetului

----- Reglementări media

----- Fundații principale

----- Uniunea Europeană

----- Critici

--- 9.3 Campanii politice

----- Mesaje de campanie

----- Finanțarea campaniei

----- Organizare

----- Manager de campanie

----- Consultanți politici

----- Activiști

----- Tehnici

----- Comunicarea în campanie

----- Publicitatea campaniei

----- Managementul media

----- Demonstrații

----- Tehnologie modernă și internet

----- Husting

----- Propaganda

----- Amenințarea

----- Alte tehnici

----- Alternative la campanii

----- Efecte

----- Campanii prezidențiale

----- Convenții naționale

----- Dezbateri prezidențiale

----- Strategii

10 Grupuri de interese

--- Istorie

----- Începuturi

----- Dezvoltarea și răspândirea

--- Tipuri de grupuri

----- Grupuri de profil

----- Grupuri promoționale sau cu scop unic

----- 'Pompierii'

--- Activități

--- Influență

--- Beneficii și stimulente

- Problema consumului gratuit
- Beneficii selective
- Stimulente de solidaritate
- Stimulente expresive
- Interese latente
- Perspective teoretice
- Utilizarea rețelelor sociale
- 10.1 Organizații neguvernamentale
- Istoria
- 10.2 Activism
- Industria activismului
- Direcții în industria activismului
- Activismul pe Internet
- Tipuri
- Activismul transformațional
- 10.3 Reprezentarea intereselor (lobby) la nivelul UE
- Noțiuni de bază
- Definiție
- Caracteristicile reprezentării intereselor la nivel european
- Temeiul juridic: Articolul 11 din Tratatul privind Uniunea Europeană
- Implementarea articolului 11 din TUE în instituțiile UE
- Punerea în aplicare a articolului 11 alineatul (1) și a articolului 11 alineatul (2): dialog civil pe orizontală și verticală
- Punerea în aplicare a articolului 11 alineatul (3): Consultarea
- Punerea în aplicare a articolului 11 alineatul (4): Inițiativa cetățenească europeană
- Dezvoltarea și strategiile reprezentării intereselor europene
- Inițiativa europeană pentru transparență
- Parlamentul European
- Reprezentare cu dublu interes: la nivel național și european
- 11 Partide politice
- Dezvoltare istorică
- Marea Britanie
- Statele Unite
- Răspândirea la nivel mondial
- Originea partidelor politice
- Clivaje sociale
- Stimulente individuale și de grup
- Partidele ca euristici
- Structura partidelor politice
- Liderii partidului
- Conducerea executivă a partidului
- Membrii partidului
- Tipuri de organizații de partid

- Partide de cadre
- Partide de masă
- Partide atotcuprinzătoare
- Partide cartel
- Partide de nișă
- Partide antreprenoriale
- Partide de adepți
- Pozițiile și ideologiile partidelor
- Sisteme de partide
  - Sisteme nepartizane
  - Sisteme cu un singur partid
  - Sisteme bipartide
  - Sisteme multi-partid
- Finanțarea
  - Surse de fonduri ale partidului
  - Utilizări pentru fondurile partidului
  - Restricții
- 11.1 Funcții ale partidelor politice
  - Nominalizează candidați
  - Influențează politicile
  - Omogenizează guvernarea
  - Creează echilibru
  - Informează cetățenii
- 11.2 Sisteme de partide
  - Tipuri de sisteme de partide
  - Uniunea Europeană
  - Europa Centrală și de Est
- 11.3 Dizidența
- 11.4 Partide politice la nivel european (Europartide)
  - Organizare
    - Reguli
    - Structura
  - Controverse
- 11.5 Partide politice în România
- 12 Alegeri
  - Istorie
  - Caracteristici
    - Vot
    - Electorat
    - Nominalizarea candidatului
    - Sisteme electorale
    - Programarea
    - Campanii electorale
    - Dificultăți cu alegerile

- Lipsa unei dezbatere politice deschise sau a unui electorat informat
- Reguli incorecte
- Interferența cu campaniile
- Modificarea mecanismului electoral
- 12.1 Votarea
  - În politică
  - Sisteme de luare a deciziilor
  - Sisteme electorale
  - Procesul de vot
  - De ce să votăm
  - Votarea și informarea
- 12.2 Comportamentul de vot
  - Tipuri de comportament de vot
  - Ergonomia electorală
  - Influența afectivă
    - Mecanisme de influență afectivă asupra votului
  - Efectele votului asupra emoției
  - Implicații practice
    - Campanii politice
    - Sondaje politice
    - Comportamentul votului militar
  - Implicații tehnologice
    - Accesul la tehnologie
    - Impactul rețelelor sociale
  - Aversiunea pierderii
- 12.3 Alegeri în Parlamentul European
  - Repartizare
  - Sistem de vot
  - Diferența de vot în funcție de țară
  - Europartide
  - Comportamentul alegătorilor
  - Eligibilitate
- 12.4 Alegeri în România
  - Sistem electoral
  - Președinte
  - Parlamentul European
  - Alegeri locale
  - Proceduri de vot
  - Referendumuri
- 13 Instituții politice
  - Judiciar
  - Legislativ
  - Executiv
  - Militari și polițiști

- Birocrația
- Societatea civilă
- 13.1 Instituțiile Uniunii Europene
  - Istorie
    - În temeiul Tratatului de la Paris
    - Înființare și schimbări
  - Instituțiile
    - Parlamentul European
    - Consiliul European
    - Consiliul Uniunii Europene
    - Comisia Europeană
    - Curtea de Justiție a Uniunii Europene
    - Banca Centrală Europeană
    - Curtea de Conturi Europeană
  - Acte și proceduri
- 13.2 Legislativ
  - Terminologie
  - Istorie
  - Funcții
    - Reprezentare
    - Deliberare
    - Legislație
    - Autorizarea cheltuielilor
    - Crearea de guverne
    - Supraveghere
    - Funcții în regimurile autoritare
  - Organizare internă
  - Relația cu alte ramuri ale guvernării
  - Membrii
  - Camere
  - Mărimea
- 13.2.1 Parlamentul României
  - Istorie
- 13.3 Guvernarea
  - Definiții și etimologie
  - Istorie
  - Științe politice
    - Clasificare
    - Ambiguitate social-politică
    - Forme dialectice
  - Forme
    - Autocrație
    - Aristocrație
    - Democrație

- Republici
- Federalism
- Sisteme economice
- 13.3.1 Guvernul României
- Istorie
- Descriere
- Funcții
- Ședințe
- Controlul parlamentar
- Acte ale Guvernului
- Numirea și mandatul
- Revocarea membrilor individuali
- Neîncrederea
- Compoziție
- Prim-ministru
- Miniștri
- Aparate guvernamentale
- Prefecturi
- 13.4 Instituția prezidențială
- Acuzarea sau revocarea unui președinte
- 13.4.1 Președinte
- Sisteme prezidențiale
- Sisteme semi-prezidențiale
- Republici parlamentare
- Dictaturi
- Președinția colectivă
- State cu un singur partid
- În calitate de șef al guvernului
- 13.4.2 Șefi de stat
- Modele constituționale
- Sistemul parlamentar
- Modelul standard
- Modelul neexecutiv
- Modelul executiv
- Sisteme semi-prezidențiale
- Sistem prezidențial
- State cu un singur partid
- Complicații cu clasificarea
- 13.5 Instituții juridice
- Definiție
- Istorie
- Sistemul judiciar roman
- Dreptul roman arhaic (650–264 î.e.n.)
- Dreptul roman preclasic (264-27 î.e.n.)

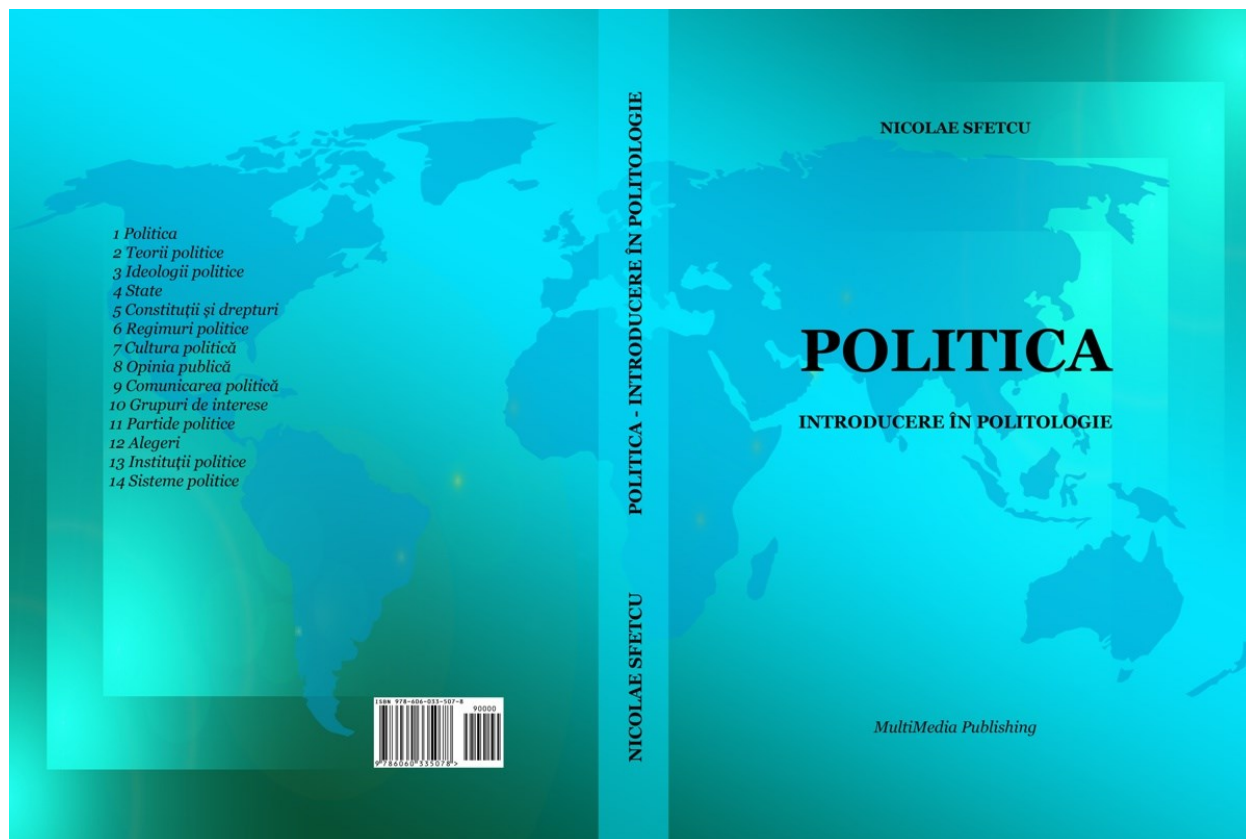
- Principat (27 î.e.n. - 284 e.n.)
- Dominat (284-565)
- Evul Mediu
- Ius Civile
- Scolastica timpurie (1070-1263)
- Scolastica târzie (1263-1453)
- Lege canonică
- Scolastica timpurie (1070-1234)
- Scolastica târzie (1234-1453)
- Ius Commune
- Funcțiile sistemului judiciar în diferite sisteme de drept
- Justiția globală
- 13.5.1 Instituții juridice în România
- Reforma judiciară românească
- Studiu privind raționalizarea instanțelor române
- Restructurarea instanțelor de circumscripție
- Strategia națională anticorupție
- Modificări în cadrul Parchetului
- Modificări în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii
- 13.6 Bănci centrale (Autorități monetare)
- Activitățile băncilor centrale
- Politica monetară
- Emiterea de valută
- Obiectivele băncii centrale
- Stabilitatea prețului
- Șomaj scăzut
- Creștere economică
- Schimbările climatice
- Instrumente de politică monetară
- Politica monetară neconvențională
- Supravegherea bancară și alte activități
- Independența
- Critici
- Critici libertariene
- Limite privind efectele politicii
- 13.7 Auditarea instituțiilor
- Standarde de audit
- Organizațiile de audit guvernamentale
- Definiție internațională
- 13.8 Birocrația
- Teorii
- Karl Marx
- John Stuart Mill
- Max Weber

- Woodrow Wilson
- Ludwig von Mises
- Robert K. Merton
- Elliott Jaques
- 14 Sisteme politice
- Definiție
- Clasificare antropologică
- Sociologie
- 14.1 Economia politică
- Abordări actuale
- 14.2 Sisteme economice
- Principalele tipuri
- Capitalism
- Economie mixtă
- Economia socialistă
- Componente
- Tipologie
- Economia evolutivă
- 14.3 Servicii publice
- Sectoare
- Administrație publică
- Caracteristici
- Istorie
- Naționalizare și privatizare
- Naționalizare
- Privatizarea
- 14.4 Reformism
- Istorie
- Critica reformismului
- 14.5 Nesupunerea civică
- Istorie
- Etimologie
- Teorii
- Violent vs. non-violent
- Revoluționar vs. nerevoluționar
- Colectiv vs. solitar
- 14.6 Violența politică
- Tipuri
- Violența între actorii nestatali
- Conflictele etnice
- Violența unilaterală a actorilor nestatali
- Terorism
- Violența unilaterală a statului
- Genocid

- Tortura
- Pedeapsa capitală
- Brutalitatea politiei
- Foametea
- Violența dintre un stat și un actor nestatal
- Rebeliune
- Revolta
- Revoluție
- Război civil
- Contrainsurgența
- Violența electorală
- Război între state
- Tendințe
- Tendințe pe termen lung
- Critici
- Tendințe actuale
- Conflictele armate
- Terorism
- Teorii
- Macro
- Teoria conflictelor sociale
- Puzzle-ul ineficienței războiului
- Funcționalism
- Societatea de masă
- Mobilizarea resurselor
- Primordialism
- Instrumentalism
- Constructivism
- Creșterea tineretului
- Micro
- Teoria alegerii raționale
- Privațiunea relativă
- Teoria acțiunii colective
- Lăcomia versus nemulțumirea
- Consecințe
- Macro
- Construirea statului
- Micro
- Impacturi politice
- Impacturi economice
- Seturi de date
- Proiect de date privind locația și evenimentele conflictelor armate (ACLED)
- Proiectul Raportului de securitate umană
- 14.7 Revoluții

- Tipuri
- Revoluții politice și socio-economice
- 14.7.1 Gustave Le Bon, Psihologia mulțimilor
- 14.8 Economia politică internațională
- Origine
- Finanțe internaționale
- Comerț internațional
- Studii de dezvoltare
- EPI americană vs. britanică
- 14.9 Protecția societății (Securitatea națională)
- Definiții
- Dimensiunile securității naționale
- Siguranța fizică
- Securitatea politică
- Securitatea economică
- Securitatea ecologică
- Securitatea energiei și a resurselor naturale
- Securitatea informatică
- Securitatea infrastructurii
- Probleme în protecția societății (securitatea națională)
- Coerența abordării
- Securitate națională vs. transnațională
- Impactul asupra libertăților civile și a drepturilor omului
- 14.10 Teoria descurajării
- Conceptul
- Proportionalitatea
- Reciprocitatea
- Credibilitatea coercitivă
- Teoria descurajării raționale
- Echilibrul militar
- Semnalizarea și putere de negociere
- Reputația de soluționare
- Interese în joc
- Armele nucleare și descurajarea
- Descurajarea modernă
- Critica teoriei descurajării

Cartea

Descoperă fundamentele politicii și ale științei politice!

Această carte oferă o perspectivă cuprinzătoare și bine documentată asupra politicii, definind-o nu doar ca artă a guvernării, ci și ca un set de relații sociale, economice și culturale ce influențează întreaga noastră existență. Cu un conținut detaliat, „Politica - Introducere în Politologie” este ideală atât pentru studenți, cât și pentru pasionații de științe politice sau pentru cei care doresc să înțeleagă mai bine mecanismele deciziilor publice.

Titlu: Politica - Introducere în Politologie

Autor: Nicolae Sfetcu

Editura: MultiMedia Publishing, 2021

ISBN: 978-606-033-428-6

DOI: 10.58679/MM20389

Descoperă lumea fascinantă a politicii!

Lucrarea „Politica - Introducere în Politologie” este o incursiune amplă și bine documentată în complexitatea fenomenului politic, oferind o perspectivă comprehensivă asupra teoriei, istoriei și practicii politice, atât la nivel național, cât și internațional.

Ce vei găsi în această carte?

1. **O privire detaliată asupra politicii:**
  1. Originea și etimologia conceptului.
  2. Teorii clasice și moderne, de la Platon și Aristotel până la Marx, Weber și Huntington.
2. **Analize comparative:**
  1. Structura regimurilor politice, de la democrație la autoritarism.
  2. Funcționarea instituțiilor naționale și internaționale.
3. **Teme actuale:**
  1. Corupție, globalizare, schimbări climatice.
  2. Politica Uniunii Europene și politica din România.
4. **Un ghid pentru înțelegerea puterii și legitimității:**
  1. Sursele și formele puterii politice.
  2. Relația dintre guvernare, cetățeni și instituții.

Ce face această carte unică?

1. **Cuprins diversificat și profund:**

De la istoria politică și teoriile politice clasice și moderne până la ideologii, sisteme politice și cultura politică, cartea acoperă o gamă largă de subiecte esențiale pentru înțelegerea fenomenului politic contemporan.
2. **Perspectivă educațională:**

Este perfectă atât pentru studenți, cercetători, cât și pentru cititorii curioși care doresc să exploreze fundamentele politologiei. Cuprinde explicații clare ale conceptelor de bază, dar și analize detaliate ale structurilor și fenomenelor politice globale.
3. **Format accesibil:**

Fie că ești la începutul călătoriei tale în politologie sau un cititor experimentat, cartea oferă un limbaj clar și exemple relevante pentru a facilita înțelegerea subiectelor discutate.
4. **Abordare interactivă:**

Include referințe la surse clasice și contemporane, citate semnificative și o explorare critică a marilor idei din politică.

De ce să alegi această carte?

- **Claritate și organizare:** Structura clară și cuprinsul detaliat permit o explorare rapidă și eficientă a subiectelor de interes.

- **Cercetare interdisciplinară:** Integrează perspective din economie, sociologie, drept, filosofie și psihologie.
- **Conținut actualizat:** Analize relevante despre provocările contemporane ale politicii globale.
- **Pentru toate nivelurile:** Potrivită pentru începători, dar și pentru cei cu experiență în domeniu.

De ce să o citești?

- Înțelege istoria și evoluția politicii de la antichitate la modernitate.
- Explorează teoriile politice fundamentale dezvoltate de Platon, Aristotel, Hobbes, Marx și alții.
- Descoperă cum funcționează sistemele politice, instituțiile guvernamentale și ideologiile politice în societatea actuală.
- Află mai multe despre politica Uniunii Europene și specificul politicii din România.

Fie că ești interesat de democrație, drepturile omului, ideologiile politice sau vrei să înțelegi mai bine structura statelor și politicile lor, această carte este un ghid esențial. „Politica - Introducere în Politologie” îți oferă instrumentele necesare pentru a înțelege mai bine lumea în care trăim și pentru a deveni un cetățean mai informat și implicat.

Transformă-ți curiozitatea despre politică în cunoaștere aprofundată!

Comandă acum și descoperă cum deciziile politice îți modelează viața cotidiană. Află mai multe despre forțele care guvernează lumea și devino un cetățean informat!

Intră în lumea captivantă a politologiei cu această lucrare de referință! Disponibilă pe site-ul editurii [MultiMedia Publishing](#) și în marile librării online.

Cartea oferă o imagine de ansamblu asupra disciplinei științelor politice prin examinarea conceptelor, abordărilor și temelor sale majore. Se constituie într-un ghid pentru a oferi o înțelegere solidă a celor mai mari provocări cu care se confruntă lumea de astăzi.

Este concepută pentru a oferi o introducere la o varietate de metode de cercetare empirice utilizate de politologi, pentru a permite elaborarea de lucrări independente avansate în științele politice. Examinează texte majore din istoria gândirii politice și întrebările pe care le ridică cu privire la proiectarea ordinii politice și sociale. Cartea ia în considerare modurile în care gânditorii au reacționat la problemele politice specifice zilelor lor, contribuind la o înțelegere mai largă a nevoilor umane, justiției, democrației și relației individului cu statul. Pentru aceasta este important să înțelegem punctele tari și punctele slabe ale diferitelor regimuri politice și abordări filosofice pentru a obține o perspectivă critică pe cont propriu.

Principalele subiecte abordate sunt conceptele politice (puterea, suveranitatea, legitimitatea, autoritatea), teoriile politice utilizate pentru explicarea fenomenelor politice, ideologiile politice, grupurile de interese și partidele politice și impactul opiniei publice, instituțiile politice de bază, aspecte sociale și internaționale.

Cartea prezintă rezumate și observații ale principalelor lucrări politice și filosofice care au influențat lumea de-a lungul timpului.

Aspecte politice importante sunt exemplificate prin referire la situațiile concrete la nivelul Uniunii Europene și a României.

MultiMedia Publishing <https://www.telework.ro/ro/e-books/politica-introducere-in-politologie/>

Digital: EPUB (ISBN 978-606-033-430-9), Kindle (ISBN 978-606-033-429-3), PDF (ISBN 978-606-033-428-6)

Tipărit: Coperți cartonate, Format A4 (297 x 210 x 30 mm, 1455 g, 498 pagini) ISBN 978-606-033-507-8

[DOI: 10.58679/MM20389](https://doi.org/10.58679/MM20389)

Data publicării: 8 mai 2021

Despre autor

Nicolae Sfetcu

Asociat și manager MultiMedia SRL și Editura MultiMedia Publishing.

Partener cu MultiMedia în mai multe proiecte de cercetare-dezvoltare la nivel național și european

Coordonator de proiect European Teleworking Development Romania (ETD)

Membru al Clubului Rotary București Atheneum

Cofondator și fost președinte al Filialei Mehedinți al Asociației Române pentru Industrie Electronica și Software Oltenia

Inițiator, cofondator și președinte al Asociației Române pentru Telucru și Teleactivități

Membru al Internet Society

Cofondator și fost președinte al Filialei Mehedinți a Asociației Generale a Inginerilor din România

Inginer fizician - Licențiat în fizică, specialitatea Fizică nucleară. Master în Filosofie.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0162-9973>

Contact

Email: nicolae@sfetcu.com

Facebook/Messenger: <https://www.facebook.com/nicolae.sfetcu>

Twitter: <http://twitter.com/nicolae>

LinkedIn: <http://www.linkedin.com/in/nicolaesfetcu>

YouTube: <https://www.youtube.com/c/NicolaeSfetcu>

Editura

MultiMedia Publishing

web design, comerț electronic, alte aplicații web * internet marketing, seo, publicitate online, branding * localizare software, traduceri engleză și franceză * articole, tehnoredactare computerizată, secretariat * prezentare powerpoint, word, pdf, editare imagini, audio, video * conversie, editare și publicare cărți tipărite și electronice, isbn

Tel./ WhatsApp: 0040 745 526 896

Email: office@multimedia.com.ro

MultiMedia: <http://www.multimedia.com.ro/>

Online Media: <https://www.telework.ro/>

Facebook: <https://www.facebook.com/multimedia.srl/>

Twitter: <http://twitter.com/multimedia>

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/multimedia-srl/>